

JIM HARRISON

LEGENDELE TOAMNEI

JIM HARRISON

1. LEGENDELE TOAMNEI
2. OMUL CARE A RENUNȚAT LA NUMELE LUI

Original: *Legends of the Fall* (1978, 1979)

Traducere din limba engleză:
1. EDITH NEGULICI
2. LIVIU MATEESCU

virtual-project.eu

Editura: ORIZONTURI

— 2019 —

Capitolul 1

La sfârşitul lunii octombrie a anului 1914, trei fraţi plecau din Choteau, Montana, în Calgary, Alberta, pentru a se înrola în Primul Război Mondial. (S.U.A. nu a intrat decât în 1917). Mână Iute, un bătrân indian îi însoţea, pentru a aduce înapoi la fermă caii pur-sânge, deoarece tatăl lor considera că era nepotrivit ca fiii săi să se ducă la război călare pe mârţoage. Mână Iute cunoştea toate scurtăturile din nordul Munţilor Stâncoşi, aşa că în călătoria lor ei traversară ţinuturile sălbatice, departe de drumuri şi aşezări omeneşti. Plecaseră înainte de ivirea zorilor luându-şi rămas bun de la tatăl lor care ţinea în mână lampa cu ulei şi purta mantia lui de bizon; cu toţii erau tăcuţi şi ultima suflare de rămas bun a colonelului care-şi îmbrăţişă fiii se înălţă într-un nor alb, spre căpriorii din grajd.

Până când se lumină de ziuă, vântul turbat suflă puternic peste plopii îngălbeniţi, frunzele se desprindeau de pe trunchii dezgoliţi, se împrăştiau pe deasupra păşunilor înalte şi se aşterneau unele peste altele. Când traversară primele râuri, frunzele plopilor prinse în vârtejuri se zdrobeau de stânci. Cei trei fraţi se opriră pentru a privi un vultur pleşuv, forţat să iasă din ascunzătoare la prima zăpadă căzută în munţi, urmărind fără succes un cârd de raţe sălbatice, ascunse printre tufişuri. Chiar şi în această vale se auzea şuierul furios al vântului izbindu-se de stâncile reci, deasupra construcţiei de cherestea.

Până la prânz fraţii trecură de cumpăna apelor, de Munţii Cordilieri şi se întoarseră din drum doar pentru a mai contempla ferma pentru ultima oară. Astfel, fraţii savurară priveliştea splendidă, în ciuda vântului aspru care aducea aer proaspăt, încât ferma părea incredibil de aproape şi de frumoasă, deşi se afla deja la aproximativ treizeci de kilometri distanţă. Toţi se bucurară de peisaj, mai puţin Mână

Iute, care se temea de sentimentele puternice şi-şi aţinti neclintit privirea drept înainte, dispreţuitor, atunci când traversară calea ferată a Pacificului de Nord. Şi când merseră şi mai departe pe drumul lor şi auziră urlete de lup, se prefăcură că nu le-au auzit, din cauză că urletele de lup la amiază sunt cel mai rău semn. Luară prânzul în timp ce călăreau cât mai departe, ca şi cum şi-ar fi dorit să scape de tânguielile sumbre şi nedorind să se oprească la marginea unei poieniţe, de unde le-ar fi putut auzi iar. Alfred, cel mai mare dintre fraţi, spuse o rugăciune în timp ce Tristan, fratele mijlociu, blestemă şi dădu pinteni calului său, trecând pe lângă Alfred şi Mână Iute. Samuel, cel mai mic dintre fraţi, se plimba delectându-se cu flora şi fauna bogată, pe care le privea atent. El era lumina ochilor familiei sale, iar la optsprezece ani deja studiase un an la Harvard în tradiţia Agassizilor[1] la Muzeul Peabody. Atunci când Mână Iute se opri la marginea îndepărtată a unei pajişti mari, aşteptând ca Samuel să-i prindă din urmă, inima îi îngheţă în piept când îi văzu murgul ieşind din pădure, iar călăreţul ţinând lipit de obraz jumătate de craniu alb de bizon şi îi auzi râsul revărsându-i-se pe pajişte, până ajunse la urechile bătrânului indian.

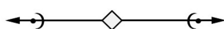
În cea de-a treia zi a călătoriei lor, vântul se potoli şi aerul se încălzi, iar soarele păli din cauza ceţei de toamnă. Tristan împuşcă o căprioară, spre dezgustul lui Samuel, care mâncă din ea doar din politeţe. Alfred, ca de obicei, era adâncit în gândurile lui şi se ţinea deoparte, întrebându-se cum de Mână Iute şi Tristan puteau mânca atât de multă carne. El, unul, prefera carnea de vită. Atunci când Tristan şi Mână Iute mâncară mai întâi ficatul căprioarei, Samuel râse şi le spuse că el însuşi care era omnivor avea să ajungă ierbivor, dar Tristan era un adevărat carnivor care obişnuia să-şi facă provizii, fiind capabil să călărească, să doarmă, să bea şi să facă sex zile întregi. Tristan dădu restul căprioarei unui fermier în al cărui hambar

dormiseră peste noapte, preferând hambarul mirosului greu de amoniac ce plutea în camera copiilor. De obicei, fermierul nu ştia că exista un război în Europa, şi cu atât mai puţin ştia unde se afla Europa. În mod neobişnuit pentru el, Samuel se îndrăgosti de fiica cea mai mare a fermierului, căreia îi recită un vers din Heinrich Heine în limba germană, limba ei maternă. Tatăl ei râse, în timp ce fata, însoţită de mama ei, se ridicară de la masă şi se retraseră jenate. În zori, când fraţii părăsiră ferma, fata îi dărui lui Samuel un fular pe care-l tricotase toată noaptea. Samuel îi sărută mâna, îi promise că îi va scrie şi îi oferi un ceas de buzunar de aur, pentru a-l păstra în siguranţă. Mână Iute urmări această scenă din ţarc, în timp ce înşeua caii. Ridică şaua lui Samuel ca şi cum i-ar fi ţinut în mâini destinul, destin aflat în posesia celei mai îndepărtate şi mai întunecate sfere de influenţă feminine. Pandora, Medusa, Bacantele, Furiile sunt toate femei, deşi zeiţe minore, dincolo de concepte sexuale. De ce ar fi moartea mai importantă decât pământul sau esenţa frumuseţii?

Fraţii călăriră tot restul drumului până la Calgary în toiul scurtei veri indiene. Într-o tavernă de pe marginea drumului, unde-şi legaseră caii şi intraseră însetaţi să bea o bere rece, avu loc un incident neplăcut. Proprietarul refuză să-l lase înăuntru pe Mână Iute. Samuel şi Alfred încercară să-l înduplece, apoi Tristan intră şi el în tavernă după ce adăpase caii, judecă situaţia şi-l împuşcă. Îi aruncă o monedă de aur portarului înarmat, care ţinea pistolul cu mâinile tremurând, luă o sticlă de whisky şi o găleată de bere şi făcură un picnic în aer liber, sub un copac. Alfred şi Samuel ridicară din umeri, fiind deja obişnuiţi cu comportamentul fratelui lor. Lui Mână Iute îi plăcu gustul berii şi al whisky-ului, dar doar îşi clăti gura înainte de a le scuipa. El era un indian, care-şi petrecuse ultimii treizeci de ani pe teritoriile triburilor indiene Cree şi Blackfoot şi hotărâse că se va îmbăta doar dacă

se va întoarce vreodată la Lame Deer înainte de a muri. Atitudinea lui provocă râsul lui Samuel şi Alfred, dar nu şi al lui Tristan, care înţelese şi care fusese apropiat de Mână Iute încă de la vârsta de trei ani, în timp ce Samuel şi Alfred avuseseră tendinţa de a-l ignora pe indian.

În Calgary li se făcu o primire neobişnuită în armată. Majoritatea celor care formau cavaleria locală proveneau din aceeaşi zonă din Cornwall, la fel ca tatăl lor, de fapt, chiar în acelaşi an el scăpase din Falmouth, navigând mai degrabă înspre Halifax decât spre Baltimore. Maiorul era uimit de refuzul Statelor Unite de a intra în război, război despre care înţelesese că era mai monstruos şi mai de durată decât imaginea optimistă a acelor canadieni care şi-i imaginau pe Kaiser şi pe nemţii lui în zbor, în momentul în care localnicii debarcaseră pe continent. Dar apoi asemenea laude naive erau apreciate de soldaţii care erau, în mare parte, carne de tun pentru intrigile politice şi economice internaţionale. Într-o lună de antrenament înainte de transportul cu trenul la Quebec, Alfred deveni rapid ofiţer, Samuel aghiotant, datorită cunoştinţelor sale de limbă germană şi abilităţilor de a descifra hărţi topografice. Însă Tristan se bătu cu cei din armată până când fu retrogradat şi obligat să se ocupe de cai, unde se simţi, de fapt, destul de confortabil. Uniformele îl stânjeneau, iar exerciţiile militare îl plictiseau de moarte. Dacă n-ar fi fost loialitatea faţă de tatăl său şi ideea că trebuia să-i poarte de grijă lui Samuel, Tristan ar fi evadat din cazărmi, ar fi încălecat pe un cal furat şi s-ar fi îndreptat spre sud, pe urmele lui Mână Iute.

Acasă în apropiere de Choteau, William Ludlow (colonel în rezervă al armatei americane, inginer) petrecea nopţi albe. El răcise în dimineaţa în care băieţii lui plecaseră să se înroleze în război şi zăcuse la pat o săptămână, uitându-se fix la fereastra dinspre nord, aşteptând să se întoarcă

Mână Iute cu veşti, oricât de vagi şi de insuficiente ar fi fost ele. Colonelul îi scrisese lungi scrisori soţiei sale, care-şi petrecea iarna în Prides Crossing, în nordul Bostonului, dar avea şi o casă la Louisburg, unde organiza serate muzicale. Ea adora peisajul sălbatic cu lanţuri muntoase din Montana, din mai până în septembrie, dar la fel de mult îi plăcea să se suie în tren şi să revină la lumea civilizată din Boston, un lucru destul de obişnuit pentru proprietarii bogaţi ai acelei vremi. Contrar prejudecăţilor, cowboy-ii nu-şi întemeiau niciodată propriile ferme. Existau doar câţiva experţi – hipioţi rătăcitori, proscrişi ai epocii şi câţiva cazaci din regiune care se pricepeau mai bine la medicina veterinară decât la arta socializării. Unele dintre cele mai mari ferme din nordul şi centrul statului Montana erau de fapt deţinute de nobili scoţieni şi englezi, absenţi în cea mai mare parte a timpului. (Sir George Gore, un bandit irlandez de sorginte nobilă discutabilă, reuşise să-i înfurie pe indieni ucigând mii de elani şi tot atâţia bivoli într-o expediţie „sportivă”.)

Dar Ludlow îi scrise soţiei sale aflându-se într-o stare de durere profundă. Ea insista ca Samuel să fie ţinut departe de război. Cu un an înainte, în timp ce luau prânzul în fiecare sâmbătă la Boston, povesteau despre săptămânile lui extraordinare la Harvard. Ea îşi tratase cu blândeţe ultimul născut, în timp ce Alfred fusese încă din tinereţe plicticos şi metodic, iar Tristan imposibil de stăpânit. În septembrie, la o lună după atentatul de la Sarajevo, Isabel se certase cu soţul ei trei zile, timp în care îşi împachetase toate lucrurile, iar apoi plecase de acasă. Acum Ludlow îşi dădea seama c-ar fi trebuit să-l reţină pe Samuel şi să-l trimită înapoi la Harvard, chiar şi numai pentru a-i face pe plac mamei sale. Susana, tânăra lor verişoară de gradul doi, pe care o adusese din est în speranţa că Alfred ar face o căsnicie bună cu ea, se logodise în schimb cu Tristan. Acest lucru îl amuză pe Ludlow, care în

secret favoriza comportamentul neadecvat al lui Tristan, chiar dacă imediat după cina dată în cinstea logodnei lor, Tristan dispăruse în mod absolut inexplicabil cu Mână Iute şi lipsise timp de o săptămână, urmărind un urs grizzly care le răpise două vite.

Colonelul Ludlow îşi alina zilele uitându-se la albumele de fotografii din viaţa lui, iar mintea lui se înviora brusc, aprinsă de febră uşoară. Ajunsese la vârsta în care era în mod obişnuit imaginile romantice din amintirea lui se transformaseră în ironii; trecutul devenise o băltoacă densă din care nu putea trage concluzii. Deşi avea deja 64 de ani, sănătatea şi vigoarea sa nu păliseră şi părinţii lui, în vârstă de peste 80 de ani, trăiau în Cornwall, ceea ce însemna că dacă nu i se întâmpla un accident, William Ludlow era probabil să trăiască mai mult decât şi-ar fi dorit. În însemnările sale citi o poezie sentimentală pe care-o scrisese când era în Vera Cruz şi remarcă amuzat că o păstrase lângă un decupaj din ziar despre „Fecunditatea peştelui cod”. În calitate de inginer minier, el colindase din la Maine până la Vera Cruz şi de la Tombstone, Arizona şi Mariposa, California la Ţara de cupru din Peninsula Superioară a Michiganului. Nu se căsătorise până la 35 de ani şi apoi alegerea fusese reciproc neplăcută – fiica unui colosal de bogat bancher de investiţii din Massachusetts. Şi nu e ca şi cum averea ar fi contat în viaţa lui – el însuşi câştiga lunar câteva sute de lire sterline dintr-o mină de argint din Vera Cruz, aproape patru mii de dolari la cursul actual. Dar îi depozitase într-o bancă din Helena, unde călătorea de mai multe ori pe an pentru a-şi asigura investiţiile şi pentru a continua să frecventeze Cattleman’s Club. Căsătoria lui se consumase treptat, transformându-se din focul pasiunii romantice a lui Keats într-o convenţie civilă rece, de o eleganţă supărătoare. Luna de miere prelungită petrecută în Europa îi emancipase atât de mult încât colonelului nu-i mai

păsa dacă soţia lui avea un amant la Boston, de cele mai multe ori mai tânăr decât ea însăşi. Cea mai recentă aventură scandaloasă a ei, ascunsă cu discreţie, era John Reed, student la Harvard, care avea să devină un bolşevic renumit şi să moară în marea epidemie de tifos exantematic, la Moscova. La fel ca multe alte feministe bogate ale timpului său, soţia lui avea nenumărate pasiuni înflăcărate. După ce primul ei născut fusese numit, aşa cum se cuvenea, după bunicul său, al doilea care îi moştenise impulsurile pasionale fu botezat Tristan, nume inspirat de legendele medievale pe care ea le studiase la Wellesley. Cumva tipic pentru ea, Isabel fusese prima femeie care jucase polo cu oricine avea calităţile unor armăsari înfocaţi care consideră lumea propriul lor grajd. Dar avea un aspect impunător, chiar şi la cincizeci de ani, o frumuseţe revoltătoare, deşi corpul ei odinioară subţire era acum din ce în ce mai opulent. Încercase să facă din bietul Samuel un artist, dar el moştenea pasiunea pentru ştiinţă a tatălui său şi se plimba pe la fermă cu cataloagele sale de biologie, corectându-le studios inadvertenţele victoriene.

Pentru prima dată de când băieţii îi plecaseră la război, William Ludlow coborî la cină şi remarcă disperat răcoarea singurului loc gol din capul mesei, unde căldura focului aprins în şemineu nu ajungea. Roscoe Decker, administratorul fermei sale, obişnuia să-şi bea cafea împreună cu soţia lui, poreclită Pet, o indiancă din tribul Cree recunoscută pentru frumuseţea ei, pe care soţia lui Ludlow o învăţase să gătească bine în ultimii ani dintr-o carte de bucate franţuzească, cunoscută sub numele de Ali Bab. Decker (pentru că nimeni nu-i spunea Roscoe, un nume care-i displăcea) în vârstă de aproximativ 40 de ani, avea picioarele zvelte ale unui călăreţ, dar braţe şi piept puternice de taur, formate în tinereţe, când trebuia să sape gropi pentru stâlpii de telegraf.

Ludlow le spuse că se simţea singur şi îi întrebă dacă ar putea cina împreună în sala de mese. Pet îi turnă o ceaşcă de cafea şi clătină din cap. Decker se uită în altă parte. Ludlow simţi că îi iau obrajii foc, gândindu-se că va trebui să le poruncească să mănânce cu el, indiferent de cei zece ani pe care îi petrecuseră separat, într-o convieţuire paşnică. Aşadar Ludlow şi Decker îşi băură cafeaua sub presiunea dezamorsată de aroma tulburătoare a unei tocane de vânat din Normandia, stropită cu cidru, pe care Pet o gătea în bucătăria de lemn. Decker încercă să-i vorbească despre turma de vite, dar Ludlow privea ostil în depărtare, neauzindu-l în pricina mâniei lui. Se uita cum Isabel Doi, fiica de 9 ani a lui Decker, numită astfel după soţia lui Ludlow, venea dinspre hambar, aducând ceva. Trecu prin şopronul care adăpostea pompe şi intră pe uşa bucătăriei ţinând în palme ceva ce se dovedi a fi un pui de bursuc de doar câteva săptămâni pe care i-l dăruise Tristan. Pet îi ceru să scoată animalul afară din casă, dar Ludlow o întrerupse curios. Puiul de bursuc părea bolnav şi Ludlow spuse că laptele trebuia încălzit şi că înăuntru trebuia să adauge bucăţele de carne tocate fin. Pet ridică din umeri şi începu să frământe aluatul de biscuiţi, în timp ce Ludlow încălzi puţin lapte şi Decker examină mica vietate. În cămară găsiră câteva biberoane şi suzete vechi, iar Isabel hrăni şi legănă puiul de bursuc în timp ce acesta sugea lapte înfometat. Acum Ludlow era fericit, scoase o sticlă de coniac Armagnac şi turnă în pahare, pentru el şi pentru Decker, pentru a-l savura împreună la cafea. Isabel Doi refuză să meargă la şcoală din cauza că era pe jumătate metisă, aşa că Ludlow le promise că se va ocupa de educaţia ei, începând din dimineaţa următoare, de la ora opt fix.

Starea de spirit se îmbunătăţi în mod atât de remarcabil, încât Ludlow coborî în pivniţă să ia o sticlă de vin roşu pentru cină. Ani de zile ignorase bunul gust al soţiei sale în materie de vinuri de

calitate, apoi treptat, devenise adeptul lor, citise chiar un tratat de vinologie şi de atunci o ţinuse numai în beţii, până la punctul în care pivniţa îi fusese ticsită, parţial din cauza transportului de vinuri cumpărate pe ascuns de la un oficial al Căilor Ferate şi silit să-l trimită în Pacificul de Nord, dar care deraiase la San Francisco. Şi în pivniţă rezolvase problema; toţi vor mânca în bucătărie, inclusiv Mână Iute, atunci când se va întoarce la fermă. În acest fel, spera ca absenţa fiilor lui să nu fie atât de crudă şi evidentă. Odată întors în bucătărie, considerase că pivniţa era un adăpost potrivit în timpul iernii. Sala de mese urma să fie închisă. Familia lui Decker urma să se mute în camera de oaspeţi şi cei trei muncitori de la fermă puteau avea camera lui Decker. Toţi ştiau că Mână Iute nu se va clinti din coliba lui, acolo unde el intrase puţin doar când Isabel Doi avea 3 ani şi era bolnavă, iar Mână Iute îi ceruse să-i îngăduie să facă o anumită ceremonie personală. Deşi Ludlow ştia că Mână Iute avea un sac plin de scalpuri, multe dintre ele caucaziene, totuşi aprobase ceremonia.

După cină, îşi petrecură toată seara jucând pinacle, iar Pet şi Isabel Doi câştigară doar datorită vinului şi coniacului pe care Decker şi colonelul Ludlow le consumaseră. Ludlow îl anunţă pe Decker că a doua zi vor pleca la vânătoare de cocoşi de munte şi îşi vor lua seterii cu ei. Decker îi răspunse că se aştepta ca Mână Iute să se întoarcă în câteva zile. Pet le servi o budincă de prune coapte, culese din livadă şi Isabel Doi adormi în scaunul ei, ţinându-şi în poală puiul de bursuc care o privea prin blana stufoasă. La miezul nopţii, Ludlow adormi încredinţat că lumea era într-adevăr un loc bun, că războiul se va termina repede şi că în următoarele zile el şi Decker se vor bucura de câteva partide frumoase de vânătoare. Apoi îşi spuse rugăciunile, adăugând una şi pentru Mână

Iute, care fiind păgân, era neîndoielnic imun la influenţa lor.

Puţin după ora trei dimineaţa Ludlow se trezi lac de sudoare, din cauza unui coşmar atât de real şi de concret, încât, o jumătate de oră mai târziu, încă mai tremura din cauza lui. În coşmarul său, Ludlow îşi văzuse fiii murind într-o bătălie în timp ce el stătea neputincios pe aflorimentul unei coline; apoi privi în jos şi remarcă faptul că purta jambiere din piele de elan şi că, de fapt, era Mână Iute. În timp ce-şi aprindea pipa, urmărind pe perete pâlpâirea umbrelor lămpii cu kerosen, se întrebă unde fusese el însuşi în acest coşmar, cu atât mai amar, cu cât în 1874 el îşi ridicase tabăra la Short-Pine Hills şi Mână Iute sosise acolo şi-i spusese ca din întâmplare că Sitting Bull însoţit de cinci mii de viteji veneau spre ei, dinspre sud, de la Tongue River. Astfel încât fuseseră nevoiţi să călărească zi şi noapte trei zile la rând, până la epuizare, legaţi de propriile şei, pentru a scăpa de capcana morţii.

Ludlow îşi aduse halatul mai aproape şi ieşi din dormitor, plimbându-se pe hol şi privind pe furiş mai întâi în camera lui Alfred, plină de vechiturile lui sentimentale, gantere, cărţi motivaţionale şi apoi în camera lui Samuel, plină cu microscoape şi animale împăiate, inclusiv un jder care-şi arăta colţii, tot felul de specii de plante, o bucată de lemn pescuită în tinereţe dintr-un râu, care semăna uimitor cu un şoim. Camera lui Tristan unde Ludlow îşi aminti că nu mai intrase demult era goală şi dezolantă; pe podea zăcea o piele de cerb; o piele de bursuc acoperea plapuma de pe pat; iar în colţ era un cufăr mic. Ludlow făcu o grimasă, ştiind că pielea de pe pernă aparţinea animalului de companie pe care-l avusese Tristan la zece ani şi Ludlow îl împuşcase după ce acesta ucisese câinele soţiei lui, care reacţionase isteric. În mod normal, fiind foarte agresiv, animalul de companie al lui Tristan ar fi călărit cu el, aplecat ferm peste mânerul şeii şi şuierând gutural la oricine se

apropia, cu excepţia lui Mână Iute. Ludlow se aplecă ţinând lanterna aprinsă deasupra cufărului. Se simţea cumva ca un spion bătrân, dar nu putea rezista curiozităţii. În interiorul cufărului, lumina surprinse sclipirea argintie a unei perechi de pinteni spanioli pe care Ludlow îi oferise cadou lui Tristan când acesta împlinise doisprezece ani. Mai erau şi nişte cartuşe pentru o puşcă Sharps destinată bizonilor, un pistol ruginit de origine necunoscută, un borcan cu săgeţi şi un colier cu gheare de urs, fără îndoială un dar de la Mână Iute, pe care Ludlow deseori îl simţea a fi tatăl băiatului, mai mult decât era el însuşi. Pe fundul cufărului, înfăşurată în piele de antilopă, zăcea ascunsă, spre surprinderea lui Ludlow, propria sa carte tipărită în 1875 de către Tipografia Guvernului. În interiorul cărţii stătea scris cu o mâzgălitură copilărească: „Tatăl meu a scris această carte”.

Stătea brusc cu lanterna clătinându-i-se periculos în mână. Nu deschisese cartea de trei decenii, mai ales din cauza durerii pricinuite de faptul că recomandările sale despre Sioux nu fuseseră luate în considerare, ba chiar fuseseră dispreţuite, după care el demisionase şi plecase în Vera Cruz. Observă că Tristan subliniase şi notase paginile şi era curios cum ceea ce el considerase o lucrare tehnică atrăsese atenţia unui băiat neînvăţat şi îndărătnic. Luă cartea în dormitorul său şi-şi turnă un pahar dintr-o damigeană de whisky canadian păstrat sub pat pentru nopţile când avea insomnie.

Însuşi titlul era anost dacă cineva neglija anumite ironii istorice: *„Raport de recunoaştere a zonei munţilor Black Hills, Dakota”,* realizat în vara anului 1874 de William Ludlow, căpitan al inginerilor, cu brevet de locotenent, colonel al Armatei S.U.A., inginer şef al Departamentului din Dakota. Ca om de ştiinţă sau ceea ce pe atunci era considerat a fi om de ştiinţă, fusese încorporat în Cavaleria a şaptea, sub comanda unui ofiţer de acelaşi rang, locotenent colonelul George

Armstrong Custer. Ludlow, în ciuda tuturor reticenţelor sale moştenite din Cornwall-ul natal, îl lăsă pe Custer să preia conducerea şi-şi păstră compania grupului său ştiinţific, în care se afla George Bird Grinnell de la Colegiul Yale, un bun camarad. Atunci când Custer se îngrijora sau se înfuria, el imita accentul englez al lui Ludlow, o frivolitate impardonabilă pentru un coleg ofiţer. Trei ani mai târziu în ’77, Ludlow se bucură în secret atunci când auzi de moartea lui Custer, la Little Bighorn. Propriile sale recomandări menţionate la finalul raportului de cercetare fuseseră scurte şi concise. După enumerarea avantajelor evidente ale regiunii, inclusiv protecţia de care aceasta se bucura împotriva căldurii toride şi a furtunilor arctice care afectau preriile învecinate, Ludlow sfătuia:

> Cu toate astea, soluţia finală la problema indienilor reprezintă ceva preliminar indispensabil. Regiunea este apreciată de proprietari ca teren de vânătoare şi ca refugiu. Cu cât vom avea mai multă grijă, anticipând momentul în care vom vâna un bizon, care acum reprezintă hrana principală a triburilor sălbatice, cu atât aceştia se vor împuţina în final, iar triburile vor fi nevoite să aştepte cu nerăbdare să se stabilească pe şi în apropierea munţilor Black Hills, considerându-i viitoarea lor casă permanentă, şi acolo vor aştepta să piară treptat, asta e soarta lor… Indienii n-au nicio ţară în Vestul Sălbatic spre care să poată emigra.

Ludlow sorbi adânc din whisky, mult mai interesat de mâzgăliturile lui Tristan decât de ororile şi de şicanele guvernului, din cauza căruia

trăia retras. El îşi aminti bine invazia lăcustelor pe care Tristan o considerase interesantă:

> Într-o dimineaţă am numărat douăzeci şi cinci pe ceea ce mi se părea a fi un metru pătrat de pământ. Un scurt calcul al acelei frecvenţe, înmulţit cu un milion de acri… şi lăcustele sunt extrem de lacome – vă imaginaţi capacitatea lor de distrugere a vegetaţiei vii. Ele pot zbura pe distanţe lungi… E nemaipomenit… se pare că reuşesc să se menţină în zbor o zi întreagă, deplasându-se mereu în funcţie de mişcarea vântului şi umplând zarea la o înălţime vastă… aripile lăcustelor reflectă lumina şi le fac să pară nişte smocuri de bumbac plutind leneş în vânt… iar atunci când coboară prin razele piezişe ale soarelui, seamănă cu plutirea fulgilor uriaşi de zăpadă.

Ludlow îşi aminti cum Custer ţinuse un discurs haotic trupelor, cu multe lăcuste agăţate în perciunii săi lungi şi blonzi. Citi mai departe, oprindu-se doar asupra fragmentelor subliniate de Tristan, inclusiv asupra pasajului despre luna sângerie care strălucea deasupra peisajul brun, despre care Tristan adăugase: „Am mai văzut odată acest fenomen, eram cu Mână Iute care tăcea la focul de tabără”. Totuşi, paragraful cel mai obsedant era cel care descria craniile bizonilor, în care Ludlow recunoscu presimţirea Ghost Dance din superstiţiile lui Mână Iute şi pasiunea copilărească a lui Tristan. „Omul care împuşcă un bizon şi nu-l mănâncă pe tot – inclusiv măduva osoasă despre care Mână Iute spunea că reînsănătoşeşte corpul omenesc –, dar îşi face cort sau un pat din pielea bizonului, ar trebui împuşcat.” Ludlow îşi aminti craniile şi lumina de pe penele unui şoim migrator care trecuse în zbor pe sub calul lui, în căutarea unui afurisit de

porumbel călător: „Cu doar câţiva ani în urmă, ţara pe care o traversam reprezenta păşunea preferată a bizonilor, iar craniile lor albe marcau preeria pretutindeni. Uneori aceste cranii sunt adunate de indieni şi aranjate pe pământ sub forma unor modele fantastice. Într-una dintre aceste colecţii am observat cranii vopsite în roşu şi albastru în desene complicate cu cercuri şi dungi, aranjate în cinci rânduri paralele a câte douăsprezece cranii fiecare, toate cu faţa spre est."

Colonelul Ludlow îşi termină băutura şi aţipi, fără să mai stingă lanterna, temându-se că visul se va întoarce, cu tot cu întrebările sale fatale –, sălbatic colorate – şi sfârşitul dramatic. Ludlow nu era aşa de prost încât să încerce să ceară o viaţă trăită deja, dar era foarte conştient că existenţa lui secundară petrecută alături de fii săi fusese prost gestionată, nu atât de mult în ceea ce-i privea pe Alfred şi Samuel, care pur şi simplu izbutiseră să fie ceea ce erau, ci pe Tristan. Ludlow s-ar fi amuzat, cel puţin temporar, pe seama oricărei noţiuni ştiinţifice bizare şi chiar exista ideea la modă conform căreia caracterul deseori sărea peste o generaţie. Însuşi tatăl lui Ludlow fusese, de fapt, căpitan pe o corabie şi la 84 de ani, încă mai poseda o înverşunare şi un farmec permanent, remarcate din copilărie. Călătoriile sale au fost inspirate de poveştile tatălui său, care mărturisea că văzuse caracatiţe uriaşe luptându-se în lumina lunii, în curentul Humboldt din Oceanul Pacific, în vecinătatea statului Peru şi cum un om nu mai este niciodată la fel după ce a navigat pe furtună în jurul Capului Horn, cu o viteză de 130 de kilometri pe oră. Într-un an, William Ludlow primi cadou de Crăciun un cap mumificat din Java, iar în anul următor, o statuetă de aur a lui Buda, adusă din Siam şi o cantitate constantă de specimene minerale, provenite din toate colţurile lumii. Aşa că, probabil, printr-un salt genetic, Tristan devenise propriul lui tată şi şi-ar fi dorit ca şi Cain să nu

accepte niciun ordin, din partea nimănui, ci să-şi construiască propria soartă cu gesturi atât de personale, încât nimeni din familie nu ştia ce era în mintea lui aparent nerecunoscătoare. La vârsta de 14 ani, Tristan renunţase la scoală şi vânase destui râşi încât să-şi permită să cumpere orice, dar le transformase pieile în haine de blană şi le trimisese la Boston, mamei lui uimite. Apoi împrumutase de la Ludlow carabina marca James Purdey şi dispăruse, revenind la fermă abia trei luni mai târziu, cu un sac de bani câştigaţi la curse şi la cluburile sportive. Cu aceşti bani, îi cumpără lui Mână Iute o şa şi puşcă nouă, lui Samuel un microscop şi lui Alfred, o excursie la San Francisco. Întreaga familie era protejată de sărăcie bucurându-se de o situaţie financiară prosperă şi însuşi Tristan avea darul de a câştiga averi şi de a avea succes cu orice preţ. Şeriful din Helena le scrisese că Tristan, la 15 ani, fusese văzut în compania prostituatelor; mama lui suferise o cădere nervoasă şi Ludlow fusese silit să ţină o prelegere care degenerase din cauza curiozităţii sale referitoare la frumuseţea curvelor. Chiar şi escapadele lui Ludlow, de două ori pe lună, la Helena includeau întotdeauna câteva nopţi petrecute în compania unei profesoare căreia îi făcuse curte pe ascuns timp de un deceniu. Amicilor săi apropiaţi din Catleman Club prefera să le citeze din Theodore Roosevelt: *„Îmi place să savurez vinul vieţii amestecat cu un strop de coniac”* şi după aceea se simţea ridicol, considerând că toţi politicienii trebuiau să fie escroci. Dar acum Tristan ieşise din sfera sa de influenţă şi ştia că existau şanse mici să mai primească veşti de la el, la fel cum nici el nu mai ştiuse nimic despre propriul său tată. Cu câţiva ani în urmă, tatăl său naufragiase în Orkney[2] şi Ludlow aranjase să-i cumpere o nouă corabie, în schimbul căreia primise doar o scurtă scrisoare de mulţumire:

„Dragul meu fiu. Am încredere că membrii familiei tale sunt bine. Trimite-i pe băieţi aici la vânătoare. La naiba cu banii tăi! Am să ţi-i înapoiez pe toţi, până la ultimul cent!”

Şi sumele mici de bani sosiră periodic în contul bancar al lui William Ludlow din Helena, provenind din locuri diverse, ca Cipru şi Dakar. În timp ce i se închideau ochii de somn, William Ludlow ştiu că trebuia să-i scrie Susanei, logodnica lui Tristan, pentru a afla veşti despre acesta. Susana era o fată adorabilă, fină şi extrem de inteligentă.

Ludlow dormi până târziu la prânz şi fu jenat ştiind că Decker era pregătit pentru vânătoare de ore întregi. Privi pe fereastră şi văzu cum setterii lui aurii dormeau pe peluză în lumina soarelui, dând senzaţia că aceasta era filtrată printre frunzele galbene de mesteacăn. Erau câini arătoşi, primiţi din Devonshire de la un prieten care venea să vâneze acolo în fiecare an.

Până la prânz împuşcaseră deja şapte perechi de cocoşi de munte şi atât câinii, cât şi bărbaţii, erau obosiţi de căldura neobişnuită şi nefirească de sfârşit de octombrie, deşi în nord, orizontul era întunecat şi ştiau că era posibil să ningă în acea noapte, având în vedere vremea capricioasă din Montana. În timp ce prăjeau doi cocoşi de munte, Decker îi sugeră să cumpere o mie de viţei în primăvara următoare, deoarece războiul ar creşte preţul cărnii de vită. De asemenea, mai avea nevoie de doi muncitori care să-i ţină locul lui Tristan, iar Pet avea veri lângă Fort Benton, unul pe jumătate negru, – dacă Ludlow n-avea nimic împotrivă – şi amândoi erau cowboy de ispravă. Ludlow hrăni câinii cu inimile şi ficatul celor doi cocoşi de munte şi fu de acord cu toate sugestiile lui Decker, întrebându-se alene oare cum ar arăta un indian Cree pe jumătate negru. Probabil extrem de urât. Apoi aţipi sub razele soarelui, mirosind carnea

vânatului prăjit pe jăratic. Decker îl observă pe Mână Iute departe pe coama dealului din Box Canyon şi ştiu că el va coborî de acolo abia după prânz, datorită bunelor sale maniere – văzuse că prânzul era doar pentru două persoane. Mână Iute îl adusese pe Decker înapoi de la Zortman şi Ludlow îl primi, deşi ştia că el trebuie să fi fugit de la locul crimei. Între timp, Ludlow se trezi şi-şi savură prânzul. Iubea peisajul din Box Canyon şi chiar intenţiona să fie îngropat acolo, aproape de un mic izvor care ţâşnea din peretele canionului. Îşi permisese să cumpere cele douăzeci de mii de hectare – nu era o suprafaţă chiar foarte mare pentru o fermă din zonă – pe o nimica toată, din cauza exploatării miniere, atunci când se stabilise că terenul nu deţinea zăcăminte minerale de valoare. Şi totuşi terenul avea izvoare din belşug, iar ferma putea avea turme de trei ori mai numeroase decât dimensiunea sa, deşi Ludlow limitase considerabil numărul de vite, pentru că nu era lacom şi nici nu-şi dorea să aibă probleme cu prea mulţi cowboy. De asemenea, dacă vitele ar paşte pe culmi, atunci păsările de vânat şi-ar lua zborul. Câinii îl simţiră pe Mână Iute atunci când acesta coborî dealul şi începură să dea din coadă bucuroşi. Bătrânul indian luă o gură de băutură din plosca lui Decker şi o scuipă în foc, care se înteţi. Decker fusese mereu amuzat că Mână Iute vorbea cu puternicul accent englez al colonelului Ludlow.

În noaptea aceea veni iarna. Şi a doua zi Ludlow primi o scrisoare furioasă din partea soţiei sale, care-l implora să-şi folosească întreaga influenţă pentru a-l retrage pe Samuel din armată. Somnul ei era tulburat, deşi Alfred îi scrisese din Calgary că totul mergea bine. Dar pentru numele lui Dumnezeu, de ce plecaseră băieţii la război să apere o Anglie pe care ei n-o văzuseră niciodată şi blestematul spirit de aventură al lui Ludlow îi împinsese să lupte, fără să se mai gândească la sentimentele ei. Aceste scrisori veneau încă din

toamna trecută şi continuară să sosească până în ianuarie, culminând cu o criză isterică din cauza menopauzei, astfel încât Ludlow, care oricum avea o presimţire rea, încetă să le mai deschidă. Înainte de Crăciun, colonelul renunţase chiar şi la călătoria la Helena şi, lipsit de orice impuls romantic, îşi petrecea toată vremea citind şi făcând planuri sumbre, cu excepţia celor câteva ore în fiecare dimineaţă în care o învăţa pe Isabel Doi să scrie şi să citească. Îl trimisese pe Decker la Helena să cumpere provizii şi cadouri, iar a doua zi după plecarea lui, un şerif american se oprise la fermă întrebându-l dacă ştia unde se afla Jon Thronburg, căutat din cauza unui jaf bancar petrecut cu câţiva ani în urmă în Saint Cloud, Minnesota şi despre care se zvonea c-ar fi în această zonă. Ludlow nu-şi trădă surprinderea atunci când privi o fotografie din tinereţe a lui Decker şi-i răspunse şerifului că suspectul murise în urmă cu trei ani, când plecase spre San Francisco, de unde intenţiona să navigheze în Australia. Şeriful încuviinţase obosit, luase un prânz copios şi văzând că se întuneca, încălecase şi se întorsese la Choteau.

Ludlow aşteptase o oră, ca nu cumva şeriful să fi rămas la pândă, în aşteptare, şi apoi îl trimisese pe Mână Iute la Helena, să-l avertizeze pe Decker să evite la întoarcere sa imediată toate oraşele şi drumurile principale. Lucrurile păreau să meargă prost. Din greşeală şi neatenţie, colonelul o surprinsese pe Pet în timp ce se usca după baie, iar imaginea ei senzuală îl determinase să se simtă excitat şi neputincios. Ludlow ar fi renunţat bucuros la fermă în schimbul întoarcerii acasă a măcar unuia dintre fiii săi.

În Boston, Isabel se întâlnea cu un bariton italian. El nu ştia limba engleză, aşa că aventura lor conţinea dialoguri modeste în italiană, deprinse de Isabel din ghidul de conversaţie. Obişnuiau să se întindă pe o canapea orientală luxoasă, în faţa

focului aprins în şemineu, el îşi lăsa capul pe pieptul ei şi discutau despre operă, Florenţa şi pieile roşii pe care el spera să le vadă în turneu, atunci când va concerta la San Francisco şi Los Angeles. De fapt, Isabel se plictisise de el: stilul lui grăbit şi intens de a face dragoste nu era pe gustul ei, ea era mult mai puţin spirituală decât ar fi presupus iubiţii ei. Avusese un coşmar despre fiul ei, Tristan, iar capul cântăreţului de operă sprijinit pe sânii ei îi amintea cum în copilărie, atunci când Tristan suferise de pneumonie, îl alintase, îl îmbrăţişase şi-i citise exact în aceeaşi poziţie, o apropiere care fusese întreruptă fatal în toamna când Tristan împlinise doisprezece ani şi ea alesese să se întoarcă la Boston să-şi petreacă iarna. Şi cum o chinuise Tristan cel pătimaş, pedepsind-o din cauza deciziei ei, scriindu-i în timpul iernii că se rugase zilnic ca ea să revină acasă de Crăciun şi atunci când ea refuzase, el îl blestemase pe Dumnezeu şi devenise un ateu convins. În primăvară, când Isabel se întorsese la fermă, băiatul fusese atât de rece şi de distant cu ea, încât ea i se plânsese lui Ludlow, care nu putuse scoate de la Tristan niciun cuvânt. Şi atunci când Isabel se prefăcuse bolnavă şi toţi băieţii ei se adunaseră în camera ei să o sărute de noapte bună, ea îl reţinuse pe Tristan şi-i adusese o alinare temporară asediindu-l cu sentimente şi lacrimi, folosind tot arsenalul farmecelor ei. Atunci Tristan îi declarase că o va iubi pentru totdeauna, dar că nu mai putea să creadă în Dumnezeu, pentru că deja îl blestemase.

William şi Isabel Ludlow primiră separat prima lovitură la sfârşitul lunii ianuarie, atunci când li se spuse că Alfred – care nu fusese niciodată un călăreţ prea bun – îşi zdrobise genunchiul şi se accidentase la spate, în cădere de pe cal, lângă Ypres. Totuşi prognosticul primit de la spitalul militar era bun şi se puteau aştepta ca el să revin acasă până în luna mai. Primarul din Calgary i-a trimis un mesaj special de susţinere lui Ludlow.

Alfred fusese un tânăr ofiţer strălucit şi i se va simţi lipsa. Păcat că imprudenţa lui Tristan minimaliza efectele eroismului lui Alfred, dar primarul considera că Tristan se va maturiza pe viitor în luptă. Samuel se dovedise a fi extrem de util, încât primarul se temea ca nu cumva să-l piardă atunci când va deveni general, şi toţi ofiţerii observaseră că Samuel era un băiat de aur. Colonelul Ludlow citi printre rânduri înţelegând felul cum Tristan încălcase disciplina din armată. Şi se simţi imediat vinovat când realiză că îşi dorea cel mai mult ca Samuel sau Tristan – mai degrabă decât Alfred –, să revină acasă la primăvară. În Franţa, canadienii îşi aveau tabăra de operaţiuni militare între Neuve-Chapelle şi Saint-Omer. Aflaţi încă în etapa timpurie şi optimistă a războiului, canadienii erau consideraţi puţin cam haotici şi stângaci de către omologii lor englezi, în special vitejii şi aroganţii ofiţeri din Sandhurst, care considerau războiul ca parte a propriilor cariere militare strălucitoare. O asemenea prostie teutonă nu se limitase niciodată la nemţi. Dar nimeni nu i-a condamnat pe canadieni din cauza agresivităţii în bătălie – şi dacă era ceva ce li s-ar fi putut reproşa, atunci acela era curajul lor extrem.

Tristan stătea în cort cu cei mai mari golani din trupă. Alfred se simţi jenat atunci când Tristan îl vizitase la spitalul militar, mândru şi neglijent îmbrăcat, având bălegar pe cizme. Tristan îi adusese pe furiş o sticlă de vin de contrabandă, pe care Alfred o refuzase. Unul dintre colegii ofiţeri ai lui Alfred venise în vizită, iar Tristan nici nu-l salutase, doar rămăsese acolo bând vin şi apoi plecase fără să-şi ia rămas bun, spunându-i lui Alfred că dacă nu se va mai întoarce acasă, Mână Iute îi va lua calul preferat. Afară în ploaie, în faţa cortului militar, cu ochii plecaţi în pământ, îl aştepta colegul său Noel, un zdrahon franco-canadian, care ştia să pună capcane, din British Columbia. Vestea că Samuel şi maiorul fuseseră

găsiţi morţi tocmai ajunsese în tabără. Ei plecaseră într-o misiune de recunoaştere spre Calais cu un grup de cercetaşi, când fuseseră atacaţi cu gaz muştar, apoi sfârtecaţi de mitralieră, în timp ce rătăceau orbi prin luminişul unei păduri de castani. Doar un singur cercetaş supravieţuise măcelului, se întorsese în tabăra militară să raporteze şi acum era interogat. Tristan rămase în ploaie şi noroi, în timp ce prietenul său îl îmbrăţişa trist. Cercetaşul care era din cortul lor se apropie de ei însoţit de un ofiţer. Alergară spre grajd, înşeuară rapid trei cai şi încălecară. Ofiţerul le comandă să se oprească, dar ei îl dădură la o parte îndreptându-se în galop spre nord, spre Calais, ajungând în pădure la miezul nopţii, unde stătură ascunşi, fără să aprindă focul. Abia în zori prin pulberea fină de zăpadă, se furişară tot înainte şi şterseră de omăt feţele celor aproximativ douăsprezece victime, până când Tristan îl găsi pe Samuel, îl sărută şi-i scăldă în lacrimi fierbinţi chipul îngheţat: faţa lui Samuel era cenuşie şi întreagă, dar cutia toracică îi fusese sfărâmată şi măruntaiele îi ieşiseră pe dinafară. Tristan extrase inima cu vârful unui cuţit ascuţit de scalpat şi călăriră înapoi în tabăra lor militară, unde odată ajunşi Noel topi câteva lumânări şi ei ambalară inima lui Samuel în parafină depozitând-o într-o canistră micuţă plină cu gloanţe, pentru înmormântare în Montana. Un ofiţer îi întrerupse, dar rămase fără cuvinte atunci când înţelese c-ar fi putut fi ştrangulat dacă ar fi îndrăznit să intervină. Când terminară, Tristan şi Noel băură un litru de coniac, pradă de război de la o fermă şi Tristan ieşi din cort şi urlă blestemându-l pe Dumnezeu, până când Noel îl potoli şi adormi.

Dimineaţa, Tristan se trezi fără milă şi refuză să empatizeze cu Alfred când veni un mesager să-l conducă în cortul spitalului. Scrise o scrisoare şi o legă de canistră:

„Dragă Tată: Asta este tot ce-ţi pot trimite acasă din iubitul nostru Samuel. Inima mea este sfâşiată, aşa cum va fi şi a ta. Alfred ţi-o va aduce înapoi. Ştii locul ăla unde ar trebui să fie îngropat lângă izvorul de la canion, unde am găsit coarnele de berbec răsucite. Fiul tău, Tristan.”

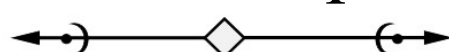
Apoi, Tristan înnebuni de durere şi încă mai există câţiva veterani de război în Canada care-şi amintesc de răzbunare, pentru că el a fost prins şi imobilizat înainte de a ajunge la paroxism. La început, Tristan şi Noel s-au prefăcut soldaţi serioşi şi s-au oferit voluntari în misiunile de recunoaştere pe timp de noapte, alături de cercetaşi. După trei nopţi, şapte scalpuri blonde zăceau atârnate în diferite stadii de putrefacţie, înfipte în stâlpul cortului lor. În cea de-a patra noapte, Noel fu rănit mortal şi Tristan ajunse înapoi în tabără la miezul nopţii, aducând pe şaua lui trupul neînsufleţit al lui Noel. Tristan călări trecând prin mulţimea de soldaţi direct în cortul lor, unde-l aşeză pe Noel pe patul de campanie şi-i dădu să bea coniac. Cântă un cântec indian tămăduitor pe care-l învăţase de la Mână Iute şi un grup de soldaţi se adună în jurul cortului. Alfred fu adus pe o targă de ofiţerul comandant, încercând să-l înduplece pe Tristan să fie rezonabil. Când deschiseră clapeta cortului, văzură că Tristan făcuse un colier de scalpuri şi-şi aşezase cuţitul de scalpat şi puşca pe pieptul lui Noel. L-au pus în cămaşă de forţă şi l-au trimis la un spital din Paris, de unde Tristan a fugit după o săptămână.

Doctorul care a încercat să-l trateze pe Tristan la Paris era un tânăr canadian de la Hamilton, căruia i se repartizase secţia psihiatrică oarecum din lipsă de personal. În studiile sale postuniversitare absolvite la Sorbona, el se ocupase puţin cu această ştiinţă nouă a comportamentului, dar era slab pregătit pentru a face faţă victimelor de război şocate şi îngrozite, complet neajutorate, care soseau

zilnic. Tinereţea şi cinismul parizian adoptat la început îl determinară să creadă că bărbaţii erau pur şi simplu laşi, dar comportamentul lor ciudat îl convinse imediat să renunţe la această concepţie greşită. Fie erau copiii traumatizaţi care urlau noaptea după mamele lor, fie răniţi retraşi într-o tăcere permanentă, de neconsolat. Astfel încât doctorul începuse să aibă îndoieli referitoare la propria sa capacitate de a le vindeca sufletul până când devenise aproape plictisit de pacienţii săi şi făcuse tot posibilul să-i trimită acasă. Prin urmare, el fu fascinat de sosirea lui Tristan atunci când şoferul ambulanţei îl avertiză că îi adusese un adevărat „nebun". Doctorul ceru infirmieri şi parcurse fişa medicală a lui Tristan, pe care i-o trimisese comandantul. În mod ciudat, rămase indiferent citind incidentul cu scalpurile şi fu surprins de groaza comandantului. Cum ar putea gazul muştar să fie considerat normal în războiul chimic, iar scalparea nu, ca reacţie la moartea unui frate? Toţi doctorii fuseseră pregătiţi pentru complicaţiile medicale ale gazului muştar, care, de fapt, constituise adevăratul început al războiului modern. Doctorul studiase medicina clasică la Oxford şi avu impresia că ştia câte ceva despre tema răzbunării. Îl aduse pe Tristan în cabinetul său, le făcu semn infirmierilor să plece şi-l scoase pe Tristan din cămaşa de forţă. I se răspunse politicos:

— Mulţumesc. Aveţi ceva de băut?

Medicul îi împrumută lui Tristan o uniformă şi merseră împreună la o cafenea din Bois de Boulogne, unde mâncară şi băură în tăcere. În cele din urmă, doctorul spuse că ştia ce s-a întâmplat şi că nu era nevoie să vorbească despre asta. Din păcate, va mai dura câteva luni ca să-l scoată pe Tristan din armată şi să-l trimită acasă, dar va face tot posibilul pentru a se asigura că şederea lui Tristan la spital va fi cât mai plăcută.

Trecură câteva săptămâni până când veştile ajunseră în Montana. Într-o după-amiază de la sfârşitul lunii februarie, o zi rece, dar însorită şi senină – după furtuna care de abia se domolise –, unul dintre noile ajutoare de la fermă o aduse pe Pet cu maşina la Choteau pentru aprovizionare şi pentru a prelua corespondenţa. Ludlow ştersese florile de gheaţă de pe geamul ferestrei din bucătărie şi contempla raza firavă de soare, gândindu-se că strălucea deasupra umbrelor albastre de zăpadă din hambar. Decker şi Mână Iute şedeau la masă, beau cafea şi discutau În contradictoriu cu privire la altitudine, uitându-se pe hărţile din faţa lor. Mână Iute tocmai corecta hărţile pentru că fusese în acea zonă, din Browning spre Missoula, însoţit de un prieten indian, căruia i se spunea, cu respect, Ochi Ageri, un bărbat cu o percepţie topografică incredibilă. Lui Mână Iute nu-i plăceau cifrele care indicau altitudinea munţilor. Oare cât de sus se afla zona de deasupra celor şapte mări, despre care îi povestise Tristan? Ce relevanţă mai aveau cifrele, dacă nu exista şi o mare lângă ele? Anumiţi masivi muntoşi n-aveau nicio indicaţie, în timp ce munţii mai mici reprezentau locuri sfinte şi venerabile, de unde izvorau ape minerale terapeutice.

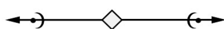
Apoi Mână Iute puse punct neînţelegerii dintre ei, rugându-l pe Decker să-i citească din cartea *În strânsoarea Nyikăi* scrisă de J. H. Patterson, autor, de asemenea, al volumului *Canibalii din Tsavo,* ambele cărţi având ca subiect aventurile de vânătoare şi safariul din Africa de Est, trăite de colonelul britanic. Pe Decker îl plictiseau cărţile, dar Tristan le citise cu ani în urmă şi Mână Iute obişnuia să-şi închidă ochii şi să asculte cu plăcere fragmentele sale preferate, inclusiv acelea cu leii înfometaţi care săreau din mers pe un vagon şi devorau muncitorii feroviari, cu elefantul rebel cu un singur colţ de fildeş care împunsese un cal pe nume Aladdin, şi mai ales, cu turma de rinoceri

care murise atunci când pe terenul unde locuiau se construise calea ferată. Această ultimă poveste îi inspiră lui Mână Iute viziuni cu mii de bizoni care fuseseră încărcaţi în vagoane pe calea ferată din Pacificul de Nord şi care răsturnaseră trenul, călcându-l sub copitele lor. Cu mulţi ani în urmă, atunci când fusese implicat în reminiscenţele mişcării Ghost Dance, Ochi Ageri îi mărturisise că el crease o nouă specie de bizon aruncând un craniu de bizon în fumarole sulfuroase la Yellowstone, unde Ludlow, aflat în slujba guvernului, se ocupa de măsurarea marilor cascade. Excursia fusese încântătoare pentru Mână Iute care contemplase uriaşele cascade şi strigase diferite cifre, până când Ludlow îi ceruse să tacă din gură. Tristan îi promisese să-l ducă într-o zi în locul unde bizonii se luptaseră cu trenul.

Pet intră pe uşă cu cizmele pline de zăpadă. Îi înmână lui Ludlow scrisoarea de la Tristan şi se uită în altă parte. La fel procedă şi Decker. Doar Mână Iute îl privi pe Ludlow deschizând scrisoarea, fără a se teme de cel mai rău lucru posibil sau probabil din cauza sentimentului indian al fatalităţii, care-l anunţa că ceea ce era cel mai rău deja se întâmplase. Nu se mai putea face nimic şi a încerca să mai schimbi lucrurile era la fel de inutil ca şi cum ai încerca să arunci cu pietre în lună.

Aflat încă în puterea vârstei, Ludlow îmbătrâni peste noapte. Tristeţea lui uimită se transformă în mânie şi începu să bea, ceea ce îi agravă remuşcarea. Într-o anumită stare de beţie, mânia sa se transformă în furie devastatoare şi acest lucru îi ruina sănătatea, ca şi cum toată forţa şi furia i-ar fi sfărâmat oasele şi el deveni încovoiat de durere şi începu să-şi neglijeze aspectul fizic. Citi şi reciti scrisoarea fatală a lui Tristan de atâtea ori încât aceasta devenise şifonată, murdară şi aproape ferfeniţă. Când primi scrisoarea de condoleanţe oficială, el nu o deschise, nu răspunse şi nici nu mai băgă în seamă scrisorile zilnice pline de tristeţe ale

soţiei sale. Nu mai era deloc el însuşi şi devenea tot mai neputincios. Cum de putuseră să-l închidă pe Tristan înainte ca acesta să scalpeze fiecare blestemat de neamţ de pe continent? Şi oare ce era acest gaz muştar care ucidea atâţia oameni, încât victimele alergau neajutorate, orbite, în timp ce plămânii le luau foc şi caii nechezau căzând sub ei? Lumea nu mai era aptă pentru război şi el se retrăsese definitiv din lume. Pet plânse şi Isabel Doi se retrase, citind poveşti pentru copii lui Mână Iute, care într-o seară i se alătură prietenului şi mentorului său într-ale băuturii, de data asta nemairosind nicio picătură de alcool. Dar după o oră Decker trebui să-l oprească, apoi să-i dea şi mai multă băutură, ca să-l adoarmă şi să-l ducă în coliba lui, în timp ce Mână Iute fredonă un cântec indian despre viaţa lui Samuel, drumeţiile lui prin pădure, pasiunea lui pentru microscopul care-i dezvăluiau lumi invizibile, iar apoi cântă un cântec indian al morţii, la care Ludlow se prăbuşi de durere, nu-l mai auzise de patruzeci de ani, de când un cercetaş îşi pierduse viaţa la Mauvaises Terres.

La Paris, Tristan a început să-şi planifice evadarea după prima noapte petrecută la secţia de nebuni a spitalului, într-un zgomot care era o simfonie a nebunilor. Spre deosebire de Ludlow, care era bogat şi avea, în general, o natură sentimentală, bogăţia din ultimii ani protejându-l de mecanismul real al civilizaţiei, vina lui Tristan era specifică şi se limita la moartea fratelui său, la inima sa scufundată în canistra cu parafină. Numai Alfred, ca un copil al realităţii acceptate, scăpase de această vinovăţie. Aşa că în a treia zi de când era internat la spital, Tristan îi spuse medicului că nu mai putea suporta sanatoriul şi că şi-ar dori să călătorească la bunicul său din Cornwall. Doctorul îi răspunse că nu avea voie, dar fără prea mare convingere. Discută despre această problemă cu ofiţerul superior care ştia despre reputaţia lui

Ludlow – lumea militară fiind oarecum selectă pe vremea aceea. Colonelul îi permise lui Tristan să plece, spunând că omul era complet handicapat că ar fi trebuit dus imediat acasă.

În plimbările sale zilnice prin Bois de Boulogne şi prin apropiere, lângă grajdul aproape pustiu din Longchamps, Tristan urmărise caii ce erau dresaţi şi antrenaţi. Într-o zi îşi cumpără o iapă frumoasă, ştiind că Oficiul Feroviar ceruse oficial aprobare pentru construcţia căii ferate în zonă. Îi mărturisi doctorului intenţiile sale şi doctorul scrise un bilet. În zori, Tristan îşi împachetă geanta de voiaj jerpelită şi se strecură pe lângă o asistentă medicală adormită. Călări cinci zile până ajunse pe coastă, prin ploaia care se preschimbă în lapoviţă şi ninsoare. Trecu în galop pe lângă punctele de control salutând gărzile, calul îşi pierdu o potcoavă la Lisieux, dar fierarul rezolvă imediat problema la un preţ exorbitant. La Cherbourg, Tristan se îmbarcă destul de uşor pe un vas cu destinaţia Bournemouth, iar după ce debarcă, îşi cumpără un alt cal şi se îndreptă călare la vest de Falmouth, pe coasta Cornwall-ului. Petrecu miezul nopţii în frig, ascultând murmurul Oceanului Atlantic pe dig şi se duse la uşa bunicului său. Această vizită târzie îl surprinse pe bătrân în cămaşă de noapte, înarmat cu o puşcă Beasley cumpărată din New Orleans. Tristan îi spuse:

— Eu sunt Tristan, fiul lui William.

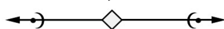
Şi bunicul ridică lanterna, îşi recunoscu nepotul din fotografii şi-i răspunse:

— Deci tu eşti!

Căpitanul îşi trezi soţia, care pregăti masa şi scoase cea mai bună sticlă de rom din Barbados, primindu-l cu braţele deschise pe acest nebun despre care nu mai ştiau nimic de douăzeci de ani.

Taciturn, Tristan petrecu o lună în Cornwall, rezumându-se să-şi informeze tatăl că era în siguranţă. În prima dimineaţă căpitanul îl puse să lucreze pe corabie, dându-i cele mai umile slujbe,

iar Tristan care nu ştia nimic despre nave, învăţă repede totul despre parâme, noduri şi vele. Căpitanul trebuia să trimită un transport de generatoare electrice reconstruite în Noua Scoţie, în luna martie, urmând a reveni cu un transport de carne de vită sărată pentru a fi preluată la Norfolk, la întoarcere. Putea să-l lase pe Tristan la Boston, să-şi aline mama îndurerată şi de acolo va naviga înapoi spre casă. Ridicară ancora în martie pe o veche navă care avea la bord un echipaj de patru marinari bătrâni, care-l supravegheau cu atenţie – bărbaţii capabili erau necesari în susţinerea efortului de război din Anglia. Timp de o săptămână, Tristan trebui să spargă gheaţa, apoi vremea se mai încălzi. Fu lăsat fără nicio ceremonie în Boston, după trei săptămâni petrecute pe mare. Tristan se îndreptă spre South Station, de unde avu grijă să-şi ia o sticlă de rom şi apoi alergă un kilometru şi jumătate până la Dedham, unde Susana leşină când îl văzu în pragul uşii tatălui ei. Nu ştia că Tristan îi promisese bătrânului căpitan că se vor întâlni trei luni mai târziu, în Havana.

Tristan, Alfred, Isabel şi Susana se aşezară într-un salon întunecat din Piaţa Louisberg; doi fii, o mamă, o logodnică ce se simţea ca o intrusă în sânul familiei îndurerate. Tristan a fost rece şi nepoliticos, Alfred sever şi încărunţit deja, iar Isabel nu se putea controla. Ei se pregătiră să participe la slujba de pomenire în memoria lui Samuel, organizată de prietenii lui de la Harvard. Atunci Tristan îi anunţă că se va căsători cu Susana în câteva zile, iar mama sa nu-i dădu binecuvântarea, spunând că o nuntă înaintea unei înmormântări era nepotrivită. Tristan îi răspunse scurt şi nebuneşte că e binevenită la căsătorie, dacă va dori.

Tristan şi Susana se căsătoriră în casa de la ţară a familiei ei, situată lângă Dedham şi ceremonia fu de o solemnitate disperată. Doar cele două surori

ale Susanei înţeleseră cum putea ea să se mărite cu un bărbat pe care părinţii ei nu-l plăceau, deşi erau vechi prieteni de familie cu Isabel.

Într-o dimineaţă târzie de aprilie, Ludlow se duse să-şi conducă fii la gară îmbrăcat în haine murdare, ţinută care-i trăda excentricitatea sporită. El reparase pagubele cauzate de îngheţ gardului de piatră, care înconjura ferma orientată spre Cornwall. Nu avea nimic împotriva sârmei ghimpate, doar că nu-i plăcea să o vadă. Isabel ceruse preotului prezbiterian să oficieze slujba de înmormântare de a doua zi, dar Ludlow nu-l contactase, neînţelegând ce avea de-a face cu Samuel.

În timpul călătoriei cu trenul, Tristan şi Susana abia dacă au părăsit compartimentul, comportament pe care Isabel îl consideră indecent şi care stârni în secret gelozia lui Alfred. Tristan se gândise că dacă va face un băiat îl va putea înlocui pe fratele său decedat; acesta fusese unicul scop al căsătoriei sale, în esenţă un impuls crud, ştia, dar nu se putuse abţine. Când îşi îmbrăţişase tatăl la gară, tremură de emoţie; iar când îl strânse în braţe pe Mână Iute, izbucnise în lacrimi.

Devreme, în dimineaţa următoare, o dimineaţă strălucitoare de primăvară cu iarbă verde, proaspătă şi plopi înmuguriţi, îngropară inima lui Samuel în canionul de lângă izvor. Isabel înţelese cum toate vieţile lor devin istorie, zile şi nopţi fatalmente solitare, încât nu-i mai rămăsese nimeni de iubit. Mână Iute îl privi pe Decker cum acoperea groapa cu pământ, pe culmea dealului. Şi apoi, după ce toată lumea plecase, bătrânul indian urcă dealul şi privi lung piatra funerară, deşi nu ştia să citească inscripţia gravată.

SAMUEL DANT LUDLOW 1897-1915
Nu-l vom vedea
Dar îl vom însoţi.

Capitolul 2

În vară, Tristan visă numai apă, valurile reci ale Atlanticului se strecurau în visele lui şi-l acopereau în cascade vijelioase de smarald. Dacă se trezea noaptea din coşmar, îşi lăsa mâna pe pântecul Susanei, plin de speranţa că vor avea un copil. În cele două luni de căsătorie, o iubise nebuneşte, dar nu din raţiuni biologice, ci din cauza durerii pricinuite de moartea lui Samuel. Se gândise să se roage, dar apoi râse în sinea lui, gândindu-se că Dumnezeu ar putea să-i dea un şobolan în loc de fiu. Mai era doar o săptămână până la plecarea lui neanunţată la Havana, pentru a-şi întâlni bunicul, o problemă pe care o considera absolut imorală, dar nu se putea abţine. În urmă cu o sută de ani ar fi fost mulţumit să călătorească prin ţară, munţii şi râurile părându-i-se fără de sfârşit, dar acum în 1915, avea douăzeci şi unu de ani şi nu-i mai rămăsese nimic din plăcerea de a călători, avea doar dorinţa nestăpânită de a vedea dincolo, cât mai departe. Şi nu pentru că nu i-ar fi plăcut unde se afla: de fapt, la nord, Canada se învecina cu Montana şi asta era singura sa opţiune. Şi probabil îşi iubea soţia pe atât de mult pe cât era în stare un tânăr, ţinând cont de personalitatea sa unică. Tristan o adora pe Susan şi i se dedica în totalitate; o păstra doar pentru el şi vorbeau ore întregi despre planuri de viitor (mai mult imaginare, din partea lui): să-şi întemeieze o familie şi să crească armăsari pur sânge şi desigur vite pentru comerţ, acolo la fermă. Susana obişnuia să stea lângă ţarcul animalelor, sub o umbrelă care să-i protejeze pielea albă, urmărindu-i pe Tristan şi Decker cum dresau caii, ajutaţi de ciudatul indian din tribul Cree, pe jumătate negru, care se ocupa de cele mai dificile sarcini de la fermă.

Ludlow fusese ocupat să socializeze cu tatăl Susanei, Arthur, care venise de la o partidă de

pescuit sportiv cu un cufăr mare, plin cu undiţe. Colonelului i se păru ciudat că omul acorda în mod evident mai multă atenţie lui Alfred decât lui Tristan. Spatele lui Alfred se vindecase, dar avea nevoie să se sprijine în baston pentru a putea merge. Totuşi, după câteva săptămâni de pescuit, bancherul care se distrase atât de bine căuta ceva de cumpărat în acea tradiţie curioasă a bogătaşilor care atunci când sunt bine dispuşi vor să facă achiziţii. Puse ochii pe o fermă din apropiere, considerând-o un cadou de nuntă pentru fiica sa şi ginerele lui, deşi îşi păstră jumătate din acţiuni pentru a se asigura de „practici comerciale prudente".

Ludlow începu din nou să-şi curteze soţia: în cele din urmă, durerea lor era prea mare pentru a nu şi-o împărtăşi. Cel mai crud moment avu loc într-o duminică după-amiază călduroasă când făceau picnic pe pajiştea din faţa casei şi o fată într-o rochie de vară ieftină se apropie călărind, fără şa, de poarta fermei. Tristan ieşi imediat şi o ajută să coboare de pe cal, recunoscând-o în timp ce ceilalţi se mulţumeau să o urmărească nedumeriţi, dar uşor plictisiţi: era fiica fermierului care locuia lângă Cut Bank şi căreia Samuel îi dăduse spre păstrare ceasul lui de aur. Ea se apropie ţinând comoara la piept. Aflase despre moartea lui citind ziarul din Helena şi călătorise trei zile doar pentru a returna familiei ceasul şi dacă cineva era interesat, putea citi scrisorile pe care Samuel i le trimisese de pe front. Erau aproape o sută, câte una pentru fiecare zi petrecută în serviciul militar şi fiecare dintre ele era scrisă cu o caligrafie migăloasă. Isabel începu să citească scrisorile, dar apoi fu copleşită de emoţie. Ludlow traversă pajiştea înjurând, în timp ce Alfred rămase cu privirea în pământ. Susana avu grijă de fată, pe care o invită să rămână să se odihnească şi să facă o baie. Pe la mijlocul după-amiezii, fata le spuse că trebuia să se întoarcă acasă şi-i rugă să-i trimită scrisorile după ce le vor termina de citit. Nu acceptă nimic de la ei, nici îmbrăcăminte, nici bani

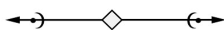
şi nici ceasul de aur; ceru doar o fotografie a lui Samuel, pentru că el neglijase să-i trimită una sau fusese, probabil, prea timid. Tristan călări în tăcere lângă ea o bucată din drum, dorindu-şi ca ea să fie însărcinată şi sperând ca astfel ar putea recupera o parte din Samuel, dar nu, el murise cast. Şi acum ea pleca acasă având doar o fotografie de-a lui drept consolare. Tristan îşi dori să sară la beregata lumii, s-o ştranguleze.

Tristan se întoarse de la scurta plimbare într-o stare atât de proastă, încât încercă să împuşte un armăsar tânăr care nu era bun de prăsilă. Era un animal dur, puternic, pe care ani de zile mai târziu îl vor folosi drept cal de povară. El intenţiona să-l încrucişeze cu iapa tatălui său, iar Ludlow considerase că era o idee interesantă, dar tatăl Susanei, pasionat de cursele de cai, se gândise că era absolut scandaloasă. Tristan munci după-amiaza târziu şi până la apusul soarelui, când paznicii fermei observară că unul dintre caii din grajd, era cel mai probabil să moară ştrangulat în sârmă ghimpată. Tatăl Susanei făcu o remarcă sarcastică, afirmând că armăsarul ar fi bun de dat la câini, iar Tristan îl privi încruntat şi-i răspunse că în onoarea lui, va numi calul Arthur Carne de Câine, la care socrul său refuză să li se alăture mai târziu la cină şi-şi ceru scuze pe care Tristan nu le acceptă.

Târziu în noapte, oceanul se revărsă din nou în coşmarurile lui Tristan: el îşi trânti trupul zdrobit şi văzu cerul negru şi valurile imense rostogolindu-se peste paza de noapte, auzi vuietul care anticipa prăbuşirea glaciară şi mai târziu, remarcă cerul plin de stele, prea mari pentru a fi stele. Se trezi când Susana îl acoperi cu pătura şi perdelele fluturau în bătaia vântului, ca velele corabiei. Se duse la fereastră şi se uită la armăsarul din grajd; în lumina lunii vedea conturul grumazului său umflat. Îi spuse Susanei că va pleca pentru câteva luni, sau poate chiar pentru un an întreg, să-şi întâlnească bunicul pe un vas în Havana. Soţia lui îi răspunse că-şi

dăduse seama că el vroia să plece şi că-l va aştepta mereu. La micul dejun, Tristan îşi sărută părinţii de rămas bun şi călări împreună cu Mână Iute la Great Falls, de unde urma să ia trenul. Mână Iute îi dărui cuţitul său de scalpat şi Tristan îşi aminti că al lui zăcea îngropat alături de Noel la Ypres. Îl îmbrăţişă pe bătrânul indian şi-i spuse că se va întoarce, la care Mână Iute, în timp ce aranja căpăstrul calului lui Tristan, îi răspunse doar:

— Ştiu.

Călătoria lui nu se încheie niciodată cu adevărat, decât aşa cum se întâmplă pentru toată lumea: în viaţa acestui om, pe un deal înzăpezit din Alberta la sfârşitul lunii decembrie a anului 1977, la vârsta de 84 de ani (un nepot îl găsise lângă scheletul unui cerb căruia îi curăţase intestinele, ţinând în mâinile îngheţate cuţitul pe care i-l dăduse Mână Iute atunci la Great Falls – nepotul atârnă cerbul în zadă şi-l cară pe bătrân acasă, cizmele afundându-i-se în zăpadă).

Tristan luă trenul spre est, spre Chicago, studie câteva zile – de curiozitate – vapoarele ancorate pe docurile din Great Lakes, apoi merse spre sud, spre New Orleans şi de acolo spre Mobile, unde petrecu câteva zile pe o corabie deţinută de un galez din Newfoundland, iar de acolo coborî spre Florida înspre Key West, de unde luă feribotul de noapte înspre Havana, după ce privise cum un transport de broaşte ţestoase era descărcat într-un ţarc al unui vapor de pe Insulele Cayman, o navă măreaţă, elegantă, dar murdară.

Tristan mergea pentru prima dată la Tropice şi în timpul călătoriei sale nocturne spre Havana rămase treaz, plimbându-se cu paşi mari pe puntea feribotului şi mirându-se de căldura densă şi umedă pe care briza uşoară a Gulf Streamului[3] nu o alungase; şi dincolo de proră, unde mersese pentru a evita mirosul fumului de cărbune care ieşea pe coş, valurile erau fosforescente. În zorii zilei, când

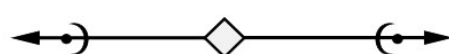
Havana se zărea departe la orizont, Tristan sorbi rom din sticlă, urmărind pentru prima dată salturile delfinilor, lângă provă, scufundându-se graţios în valuri: întorcându-se, văzu ciudata şi imensa penumbră roz pe care Gulf Streamul o proiecta pe cer. Deşi avea ochii roşii de nesomn şi era încordat din cauza călătoriei lungi, pentru prima dată într-o jumătate de an simţi ceva asemănător unui balsam sufletesc menit să-i atenueze suferinţa, ca şi cum briza din zorii zilei care venea de pe ţărm l-ar fi învăluit, indiferent de curenţi şi de tumultul interior. Tristan zâmbi oceanului şi se gândi la corabia aproape nouă a bunicului său, care, deşi ocupa un loc atât de mic în lumea marilor vapoare, tocmai ancora în Havana. Dar era o chestiune mai puţin de bani, cât de a călători oriunde şi-ar fi dorit, mai ales că porturile nu doreau să primească cele mai mari companii de transport maritim, iar golfurile erau prea puţin adânci pentru vasele mari, de mare tonaj. Şi-n plus, bătrânul declarase că nu-i plac mirosul şi nici zgomotul motoarelor vapoarelor, iar acum era prea târziu pentru el să-şi dezvolte interesul pentru grotesc.

Oamenilor nu le plac prea mult întrebările, şi mai ales una atât de delicată ca aparenta lipsă a unui sistem echitabil de recompense şi pedepse pe pământ. Întrebarea nu este mai puţin chinuitoare şi neplăcută, pentru că suntem atât de odioşi, atât de naivi. Şi nu suntem preocupaţi de problemele majore: de exemplu, să presupunem următoarea situaţie: copiii tribului Nas Străpuns[4] sunt victimele armelor de foc ale cavaleriei, care le trimite o ploaie de gloanţe spre corturi. Nimic nu este atât de grotesc ca întâlnirea dintre un copil şi un glonţ. Şi ce diferenţe de înţelegere: ziarele de atunci susţineau că noi am câştigat bătălia. Ne-ar plăcea să credem că tot universul înstelat ar paraliza în faţa unei asemenea monstruozităţi: conjuncţiile lui Orion s-ar contorsiona, braţele Crucii Sudului s-ar prăbuşi. Dar desigur, asta nu se va întâmpla:

imuabilul este imuabil şi e evident că toată lumea, fiecare în felul său, încearcă să-şi spele creierul, renunţând la această întrebare dureroasă. Nici măcar zeii nu sunt scutiţi de această suferinţă: amintiţi-vă urletul de disperare al lui Hristos, în timp ce păşea pragul eternităţii. Şi nu putem merge de la general la particular, pentru că totul are aceeaşi dimensiune. Fiecare dintre noi este special şi de neînlocuit pentru ceilalţi.

Astfel, Tristan înţelese doar o mică parte din agonia pe care i-o provocase Susanei. În dimineaţa plecării lui, Susana făcu o plimbare lungă şi se rătăci. Mână Iute o găsi abia noaptea şi după aceea, Ludlow îi ceru să o supravegheze dacă va mai pleca din curtea fermei. Plimbările ei continuară timp de câteva săptămâni, iar tatăl ei îşi scurtă vacanţa, dezgustat de faptul că Susana refuză planul lui de anulare a căsătoriei. Dar caracterul Susanei se datora mai mult secolului al XIX-lea decât începutului de secol XX şi, simţindu-se ca o iubită abandonată, nu dorea să fie compătimită de nimeni; această decizie era definitivă şi irevocabilă şi ea îşi petrecea timpul fie plimbându-se adâncită în manualele de botanică şi zoologie ale lui Samuel, fie stând în camera ei, citind Wordsworth, Keats şi Shelley, poeţii ei romantici preferaţi pe care-i studiase doi ani la Radcliffe, înainte de a se mărita cu Tristan. Îi plăcea să discute cu soacra ei a cărei inteligenţă era la fel de extraordinară ca a ei, atâta timp cât subiectul conversaţiei lor nu era Tristan. Dar cel mai mult adora plimbările lungi din timpul verii şi era atât de preocupată de gândurile ei, încât nu-l observase niciodată pe Mână Iute care o supraveghea. Uneori o invita şi pe Isabel Doi s-o însoţească la plimbare şi se minuna de inteligenţa fetiţei şi de cunoştinţele ei despre natură, moştenite de la mama ei sau căpătate mai degrabă prin observaţie şi nu din cărţi. Într-o după-amiază extrem de caldă în timp ce se îmbăiau într-un iaz format de izvorul de lângă mormântul lui Samuel,

Isabel Doi îl observă pe Mână Iute ascuns în pădure şi-i făcu semn cu mâna. Susana strigă şi se acoperi ruşinată, apoi fu jenată de nedumerirea copilului. Atunci Isabel Doi râse şi-i spuse că atunci când va fi mare, se va mărita cu Mână Iute, dacă el nu va fi prea bătrân, deoarece Susana deja se căsătorise cu Tristan şi alte opţiuni nu mai erau. Susana se scufundă în apă până la gât, amintindu-şi cum într-o zi, chiar în acest iaz, Tristan imitase o vidră care urmărea păstrăvi şi mâncând măcriş. Isabel Doi îi spuse Susanei că Mână Iute le urmărise doar pentru a se asigura că ele nu se vor rătăci sau nu se vor aşeza din greşeală între o ursoaică grizzly şi puii ei.

În acea dimineaţă la Havana, Tristan luă micul dejun, apoi se plimbă pe străzile oraşului până când se făcu ora prânzului, momentul stabilit când bunicul său obişnuia să-şi facă vizita zilnică la biroul de transport maritim. La început întâlnirea fu absolut obişnuită, dar după ce se îndepărtară de funcţionari şi ieşiră în căldura nemiloasă a zilei, bunicul său deveni grav şi avansă înclinându-se ca un marinar aflat în mijlocul furtunii. Echipajul fusese trimis acasă şi el însuşi zăcuse bolnav cu dizenterie, aceasta fiind singura plângere pe care Tristan o auzise vreodată din gura lui, dar reprezenta doar voalul care acoperea inevitabilul: corabia urma să fie confiscată la întoarcerea sa în Falmouth, reprezentând o contribuţie pentru efortul de război. Pentru a păstra controlul asupra navei, ei trebuiau să coopereze. Când trecură de gărzile din faţa Consulatului britanic, bătrânul se opri şi se uită la Tristan, cu ochii lui albaştri cu sclipiri de oţel şi-i ceru să tacă: afacerea fusese compromisă. Apoi bătrânul bău câteva guri de rom dintr-o sticlă şi-i oferi şi lui Tristan drept consolare, spunându-i că simţurile lui trebuiau anesteziate, pentru a-i putea suporta pe acei tâmpiţi.

Mai târziu în după-amiaza aceea, ei încărcară provizii pe corabie împreună cu un nou coechipier,

un danez din San Francisco pe nume Asgaard, şi trei marinari cubanezi cu experienţă evidentă. Căpitanul cursei era acum Tristan şi bunicul lui fu înregistrat ca simplu pasager cu destinaţia Falmouth. Ridicară ancora odată cu lăsarea întunericului, arborară drapelul american în faţa velei principale şi-şi consemnară poziţia într-un jurnal de bord nou-nouţ. Având vânt în pupă din nord est, ei înconjurară Capul Antonio în dimineaţa următoare şi se îndreptară spre sud-vest prin canalul Yucatán spre Barranquilla, pentru a prelua o încărcătură neutră – lemn de mahon şi de trandafir – şi, de altfel, şi un important subiect britanic. Apoi, se îndreptară spre est, trecură prin sudul Insulelor Cayman, în susul Canalului Windward şi ieşiră prin strâmtoarea Caicos, pentru a prinde curentul oceanic cald care îi ajuta să ajungă în Anglia.

În cabina lui, bătrânul dădu câteva comenzi lui Asgaard şi continuă să-l instruiască pe Tristan neîncetat. Făcură ture duble, rămânând treji cu ajutorul cafelei jamaicane. Timp de o lună, totul se şterse din mintea lui Tristan, cu excepţia faptului că acumulase cei şaizeci de ani de experienţă ai bunicului său: somnul îi era tulburat de fronturi atmosferice imaginare, de parâme de acostare zdrenţuite, de catarge rupte, de ciudatele valuri uriaşe descoperite iarna în Madagascar. Pe măsură ce se apropiau de coasta de sud a Angliei, nu văzură niciun semn al blocadei germane. Noaptea se furişară în Falmouth, acolo unde se întâlniră cu serviciile secrete britanice. A fost ultima acostare a bătrânului şi noaptea el avu nevoie să fie dus la culcare de Tristan şi de soţia lui, care îi ţinuse evidenţa întoarcerilor timp de peste o jumătate de secol. Era aproape vesel când îi luă mâna femeii şi-i spuse că se întorsese acasă pentru totdeauna.

A doua zi, Tristan fu informat de un ofiţer care în trecut fusese director al unei fabrici din Midlands. Ofiţerul se comportă respectuos şi-i oferi lui Tristan ceva de băut, în timp ce acesta răsfoia nervos un

dosar. Apoi îl întrebă pe Tristan dacă nu-l deranja să-i arate şi lui cum poate fi scalpat un om; în tinereţe citise multă literatură despre Vestul Sălbatic, dar niciunul dintre autorii romanelor respective nu descrisese exact această tehnică şi el era curios. Şi atunci în tăcere, Tristan îşi mişcă mâna pe deasupra cheliei acestuia şi făcu o mişcare rapidă de tăiere. Îl atrăsese simţul umorului, – rareori folosit – şi Tristan îi răspunse ofiţerului că putea aştepta până când victima va muri sau pe aproape, în funcţie de preferinţe şi-i mărturisi că nu puteai scalpa un om decapitat, deoarece aveai nevoie de un punct de sprijin. Englezul încuviinţă admirativ şi apoi continuară să discute afaceri. A doua zi dimineaţa, corabia trebuia să fie încărcată cu nişte cutii de lemn pe care scria „carne de vită conservată", dar care, de fapt, conţineau armament care folosea o tehnologie avansată. Transportul fu trimis înspre oraşul Malindi de pe coasta kenyană, pentru a-i ajuta pe englezii care anticipau că vor avea probleme cu nemţii la Fort Ikomo din Tanganyika. În această etapă relativ timpurie a războiului, n-ar fi trebuit să aibă probleme cu nemţii, deoarece arboraseră drapelul american, dar situaţia se putea schimba oricând şi cumva, dacă Tristan risca să fie prins în focul de arme, atunci el trebuia să scufunde corabia. În cazul în care conflictul era minor în timp ce ei se apropiau de Kenya, puştile de vânătoare şi pistoalele transportate la Nairobi urmau să fie folosite în apărare şi Tristan ar fi trebuit să-şi instruiască echipajul în eventualitatea acelei posibilităţi.

Tristan îşi petrecu după-amiaza lângă patul bunicului său, aşteptând plecarea la miezul nopţii. Și-n timp ce bătrânul dormea, el le scrise Susanei şi tatălui său, informându-i că se afla într-o misiune, pentru ca guvernul să nu-şi dea seama că scrisorile sale erau cenzurate, iar el fusese urmărit pretutindeni în acea zi de către un agent secret deghizat în pescar din Cornwall. Şi scrierea

scrisorilor îi aduse un sentiment de purificare, ca şi cum pentru moment destinul său nu mai era atât de inalienabil şi atât de îngropat în sine însuşi. Tristan şi-i imagină pe tatăl său şi pe Decker discutând despre înmulţirea animalelor de la fermă şi pe mama sa în salon, ascultând la gramofon Cavaleria Rusticană. Iar pe Susana o văzu stând în pat în zorii zilei, trezindu-se şi întinzându-şi braţele spre răsăritul soarelui, şi-şi imagină cum silueta ei zveltă se dădea jos din pat, se apropia de fereastră pentru a vedea cum era vremea în munţi şi apoi se întorcea în pat şi-l privea lung, în tăcere.

Unele dintre cele mai ciudate acţiuni sunt, de asemenea, cele mai profund caracteristice: dorinţele secrete rămân simple fantezii dacă nu există o voinţă puternică pentru a le îndeplini. Desigur, nimeni n-a văzut vreodată „voinţa" şi probabil ea este doar o abstracţie ieftină, un cuvânt prea direct care necesită o mie de modificatori. În dimineaţa aceea când Tristan începu navigarea spre Africa, după ce luase micul dejun în linişte alături de bunica lui – ea îi dăduse o Biblie înfăşurată într-un pulover din lână pe miel pe care-l tricota – Tristan acţiona fiind supus fatalităţii. Încă din clasa a şasea, de la orele de geografie predate într-o şcoală rurală, Tristan visase să meargă în Africa, dar nu pentru vânătoare, – deoarece Mână Iute îl învăţase un sentiment al vânătorii mult mai onorabil decât a împuşca animale pentru satisfacerea orgoliului –, ci doar pentru a le vedea, a le mirosi, a le simţi şi a şti, a înţelege cum corespundea această călătorie cu visele acelui copil pasionat de hărţi, care fusese cândva. O altă obsesie îi fusese alimentată de poveştile pe care tatăl său obişnuia să i le relateze, despre câteva scurte călătorii din tinereţe, întreprinse împreună cu propriul său tată: o călătorie în Göteborg, în Suedia, într-o vară şi o alta la Bordeaux şi, de asemenea, povestea balenei văzute în Marea Nordului. Dintotdeauna călăreţ experimentat, Tristan îşi imaginase corabia ca pe o

navă imensă, săltând pe valurile spumegânde şi cabrându-se în faţa lor. Şi mai era şi sentimentul nemărturisit, necugetat, unic, conform căruia timpul şi distanţa i-ar dezvălui de ce murise Samuel.

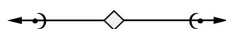
O săptămână cu furtuni şi rafale puternice de vânt îngheţat îi aduse în preajma Capului Sfântul Vincent, de unde se îndreptară spre sud-est înspre Gibraltar. Asgaard îşi dădu seama că parcurseseră în medie 150 de mile nautice pe zi, un ritm mare pe care îl vor reduce cumva când vor intra în Marea Mediterană. De două ori coborâră velele şi exersară trasul cu arma. Tristan fu încântat să descopere şapte carabine şi puşti de vânătoare Holland Holland de diferite calibre, inclusiv o puşcă pentru elefanţi şi patru pistoale. Dar marea era prea agitată şi era aproape imposibil să ţinteşti sticla aşezată pe pupă, din cauza valurilor mari care urcau şi coborau vijelios. Numai Tristan şi unul dintre cubanezii – despre care ulterior descoperi că era mexican exilat – reuşiră să nimerească ţinta. Asgaard, paşnicul danez, închise ochii şi apăsă pe trăgaci; unul dintre cubanezi nu se putu opri din chicotit, iar celălalt era aspru şi sobru, dar fără experienţă.

După o zi şi jumătate de navigat în Marea Mediterană trecând prin Alborán, la începutul serii, un vas de război german le semnaliză să acosteze şi să-şi devieze astfel traiectoria, dar furtuna şi întunericul îi ajutară să scape de primejdie. Pentru mai multă siguranţă, Asgaard crezu că era înţelept să evite coasta algeriană şi tunisiană şi dincolo de ele ar fi trebuit să fie în siguranţă, cel puţin până când ajungeau în Oceanul Indian. Se dovedi că avusese dreptate, deşi Tristan se înfurie şi nu închise ochii timp de trei zile, până când ajunseră cu bine în Libia şi se calmară. Încălcară ordinele primite şi se opriră în Creta la Ierápetra, având timp suficient să-şi ia apă proaspătă şi să-şi facă plinul. La debarcader un vânzător, evident german, îi studie pe ascuns şi mexicanul se oferi să-i ia gâtul. Echipajul nu fusese informat în legătură cu

misiunea lor, dar niciunul dintre membrii săi nu credea că transportă conserve din carne de vită. Şi, spre uimirea lui Asgaard, Tristan renunţă complet la formalităţile la bord, la ierarhia care separa căpitanul de echipaj, formalităţi pe care le încălcase şi în armată. Tristan mânca alături de membrii echipajului, uneori încerca să le gătească, jucau cărţi împreună şi chiar începuse să ia lecţii de chitară de la un cubanez timid, care i se adresa cu apelativul caballero în loc de căpitan. Şi nici nu se mulţumea să le distribuie lichiorul cu picătura (câte două uncii pe zi), deşi nimeni nu îndrăznise vreodată să abuzeze de băutură. Asgaard fu încântat să petreacă două zile la Falmouth, deşi, la cină, Tristan îşi anunţă echipajul că oricine refuza să facă instrucţie militară va fi aruncat peste bord. Dar membrii echipajului erau rapizi şi eficienţi şi demonstrau un înalt nivel de moralitate, care se datora parţial faptului că se îndreptau spre sud, înspre climatul cald pe care îl iubeau.

Corabia ajunse în zori la Port Said şi trecu prin Canalul Suez fără probleme. Numai Tristan şi Asgaard fură deranjaţi de căldura extremă de la Marea Roşie. Căldura începu să se mai atenueze când parcurseră strâmtoarea Bab el Mandeb şi intrară în brizele reci ale Oceanului Indian, prin Golful Aden. Două săptămâni mai târziu ajungeau la Malindi doar pentru a afla că destinaţia fusese schimbată şi trebuiau să debarce la Mombasa, aflată la distantă de două zile de navigat, mai departe spre sud. Tristan recidivă în braţele durerii până la punctul în care îşi dori în secret să întâlnească un vas de război german, dar descărcarea transportului de arme la Mombasa se desfăşură fără probleme. Ofiţerul britanic îi spuse că-i va acorda o decoraţie, moment în care Tristan se întristă profund şi ieşi din biroul acestuia. După mai mult de o lună petrecută la mare, priveliştea acestui ofiţer tâmpit îl dezgusta. Asgaard fusese deja la Mombasa şi îşi petrecea concediul pe ţărm în compania unei

văduve franţuzoaice, astfel încât Tristan împreună cu cei doi cubanezi şi un mexican luară noul tren spre Nairobi, unde petrecură trei zile bând şi destrăbălându-se până la epuizare. Tristan făcuse o înţelegere să ducă la Singapore un transport de fildeş, colţi de elefant şi fildeş fals din coarnele rinocerilor, considerat de chinezi drept afrodisiac. În Nairobi priză opium şi-i plăcu să se dedea gesturilor iluzorii, fără a sta prea mult pe gânduri. Pe drumul lor de întoarcere spre port, Tristan se opri la o benzinărie şi făcu o poză ţinând un cap de rinocer mort în poala sa. Plăti 20 de dolari unui fotograf englez, zdrenţuit şi alcoolic, pentru ca acesta să trimită fotografia pe adresa Mână Iute/c/o William Ludlow, Choteau, Montana, S.U.A. Pe spatele fotografiei Tristan scrisese următorul mesaj: „Iată un rinocer mort care, pentru o clipă, a reuşit să oprească trenul.”

În Montana era din nou toamnă, se împlinise un an nefericit de când băieţii plecaseră în război. Isabel şi Susana plecaseră la Boston, după ce Susana fu vindecată de pneumonia de care se îmbolnăvise într-una din lungile ei plimbări prin ploaia rece. În acel an fuseseră doar trei zile de vară indiană autentică şi într-o după-amiază stând pe verandă, Ludlow îşi pierdea vremea jucându-se cu un cristal în timp ce Mână Iute şi micuţa Isabel Doi îl urmăreau cu seriozitate. Iar atunci când primele note muzicale veniră pe calea undelor radio din Great Falls, toţi fură simultan îngroziţi şi consternaţi. Câinii de vânătoare adormiţi pe verandă se treziră şi începură să latre, bărbatul cu haină de blană pe umeri se zbârli ameninţător. Ludlow aproape scăpă setul de cristal pe care îl asambla de două zile. Apoi Isabel Doi râse şi aplaudă, sărind într-un picior. Mână Iute se adânci într-o meditaţie profundă, în timp ce Ludlow le explica faptul că totul avea propriul său sunet.

După o oră de gândire, Mână Iute consideră setul de cristal absolut inutil, la fel ca şi gramofonul.

Susana îşi petrecu iarna la Boston, acasă la Isabel, în Louisburg Square. Încă înstrăinată de familie, din cauza căsniciei sale, descoperi în soacra ei o companie plăcută şi relaţia lor progresă de la rolurile artificiale de noră şi soacră la cel de prietene apropiate. Isabel decise ca în acel an să nu mai aibă amanţi şi nu-şi mai irosi întreaga energie ieşirilor obişnuite la simfonii şi opere, dar în schimb, învăţă limba franceză şi italiană şi se preocupă de aspecte referitoare la feminism şi la dreptul la vot al femeilor. Ba chiar dădu o masă în cinstea unei verişoare îndepărtate de-a ei, poeta Amy Lowell, a cărei prezenţă era scandaloasă, din cauză că îndrăznea să fumeze în public. Susana, a cărei stare de sănătate fusese delicată, se declară încântată atunci când celebra doamnă ceru un pahar de coniac după cină, îşi aprinse o ţigară şi-i citi o poezie neînsemnată, delicată, atât de diferită de cele pe care le avea în repertoriu.

Susana nu primi niciodată scrisoarea pe care Tristan i-o trimisese din Falmouth, ci doar una din partea guvernului britanic conform căreia scrisoarea va fi reţinută până când natura sa sensibilă nu va periclita efortul de război. Acest lucru o nedumeri şi o întristă şi Susana aproape că-şi contactă tatăl care avea veşti despre Tristan, demne de toată lauda. Consulul britanic din Boston îl anunţase că Tristan urma să primească Crucea Victoria pentru misiunea de succes, extrem de periculoasă, pe care o rezolvase cu brio; natura exactă a acesteia nu putu fi dezvăluită. Tatăl Susanei nu se putu abţine să nu mormăie: „Al naibii aventurier!” atunci când auzi veştile, deşi se afla la un prânz la Harvard Club şi fu felicitat pentru a avea un ginere atât de nobil. Arthur avea cumva acelaşi caracter precum J. P. Morgan şi Jay Gould, deşi categoric, la o scară mai mică. Războiul din Europa îi oferea în mod clar avantaje financiare şi atunci se lansă în afaceri cu

vite şi cereale, exploatări miniere şi fabrici. Îi aranjase lui Alfred un birou la Helena, îl încurajase să intre în politică şi să-i trimită rapoarte săptămânale cu privire la orice informaţii economice ar fi obţinut. Alfred îi obţinuse deja un profit exorbitant datorat unei afaceri cu cereale şi tatăl Susanei nu se putu abţine să nu se gândească ce ginere extraordinar ar fi fost Alfred. Arthur era foarte implicat în afacerea Standard Oil, cea care cumpărase acţiunile minelor de cupru ale Montana de la Anaconda, formând Amalgamated Copper. Alfred înţelesese clar prerogativele celor care deţineau capitalul, în timp ce Ludlow – care avea tendinţa să fie slab –, era sentimental în legătură cu salarizarea minerilor şi condiţiile lor de viaţă. Când justiţiarii spărgători de grevă spânzurară un lucrător industrial de un pod din Butte, Arthur îi încurajă.

În primăvară, Alfred veni în est ascultând sfatul lui Arthur, care se preocupa de viitorul său, pentru a-şi vedea mama şi nu întâmplător pe Susana, pe care o iubea în secret. Alfred era puţin ridicol în comparaţie cu Tristan şi Samuel, dar el îşi admira constant fraţii şi avea un caracter fidel şi iubitor. Plânse într-o seară înainte de culcare, când descoperi că-şi dorea ca Tristan să nu se mai întoarcă, sperând astfel că Susana se va îndrăgosti cumva cu el. De fapt, Alfred era cam sincer şi nevinovat, calităţi pe care cariera sa politică le va compromite imediat. Suferi profund la Boston, în cadrul unei reuniuni de familie, când Susana abia dacă îl remarcă. În zilele următoare, ea fu prietenoasă, dar distantă, mulţumindu-se să se plimbe prin Boston Common profitând de zilele frumoase de aprilie, iar Alfred avu senzaţia că i se sfărâmă inima. La despărţire, Susana îi oferi un volum de versuri de Amy Lowell, poezie de care – ţinând cont de felul plicticos de-a fi a lui Alfred – îi scăpa înţelegerii, împreună cu o dedicaţie: „Dragă Alfred, eşti un om atât de bun, atât de nobil. Cu drag, Susana” care îi ridică moralul, astfel încât în

intimitatea compartimentului său din tren, deschise cartea, mirosi inscripţia ei şi tremură la gândul că-i surprinsese parfumul.

Corabia încă nu ieşise din raza portului Dar es Salaam unde încărcaseră transportul de fildeş, când Tristan se îmbolnăvi de o dizenterie atât de gravă, atât de virulentă încât leşină la cârmă. Prima etapă a bolii îl îngenunche şi avu febră mare timp de o săptămână, cât marea fusese atât de agitată, încât Asgaard se temu atât pentru viaţa căpitanului, cât şi pentru viaţa corabiei. Şi Tristan şi corabia aveau amândoi o constituţie extrem de robustă, încât ar fi supravieţuit neînfricaţi şi pe fundul Oceanului Indian. La sfârşitul primei săptămâni de boală, febra nu încetase, dar se mai diminuase, până în punctul în care Tristan, victimă a coşmarului său de la tropice, nu mai necesita spitalizare. În timpul nopţilor sale de insomnie, în care văzuse porţile iadului, dorise să treacă prin ele şi doar Dumnezeu ştie ce-l reţinuse la miezul nopţii când coborâse pe punte, gol ca un gargui, simţind briza caldă a oceanului pentru puţin timp, până când mexicanul îl luase pe sus şi-l târâse înapoi în pat.

Tristan simţea prezenţa morţilor pe punte. Stătea în cabina lui, obişnuia să bea şi, în ciuda febrei, le auzea paşii. Samuel râdea şi vorbea despre botanică, dar avea zăpadă în plete şi părul lui alb era răsfirat de vânturile de pe ţărm, în timp ce se apropiau de oraşul Colombo din Ceylon. În visele lui, Susana apărea ca un înger cu aripi albastre şi Mână Iute urla şi trăgea cu arcul. Tristan îi auzi, ba chiar îi şi văzu printre lespezile de la morga din lemn de tec şi stejar alb. Nu mai făcea diferenţa dintre somnul agitat şi trezirea delirantă, astfel încât în toate visele şi coşmarurile lui îi bântuiau sufletul. În zori, Asgaard îl descoperi gol în cală, strângând la piept un colţ mare de elefant şi examinându-i rădăcina însângerată de culoare închisă, care mirosea oribil. Tristan tocmai se aplecă şi se ridică

în picioare clătinându-se pe punte, încercând să arunce colţul de fildeş peste bord atunci când Asgaard îl opri şi îl închise în cabina lui, unde mexicanul stătea de gardă.

Din cauza febrei, Tristan ajunsese la acea stare după care tânjeau misticii, dar pentru care el nu era pregătit: toate lucrurile de pe pământ, atât cele vii, cât şi cele moarte erau alături de el în aceeaşi proporţie, astfel încât el nu le mai înţelegea sensul; Tristan nu-şi recunoscu piciorul gol de la capătul patului şi nici oceanul sub a cărui pleoapă era întotdeauna noapte chiar şi la amiază, sângele de la capătul marelui colţ de fildeş nu-şi avea locul pe corabie şi cumva, aruncându-l peste bord simţea că va reveni elefantului. Susana arăta ca o ispită fantomatică de un roz pal, senzual şi îl acoperea cu pântecul ei, sarea părea pulverizată pe buza corabiei în formă de cioc, până când şi Tristan deveni o fantomă şi era oceanul, Susana, calul pe care îl călărea şi care se ridica pe copite, caii de mare de sub el, vântul care sfâşia velele, luna de deasupra lor şi totodată lumina întunecată a nopţii aşternută între ele.

Tristan se însănătoşise în mare măsură în momentul în care corabia intră în strâmtoarea Malacca şi pluti purtată de vânturi blânde până în Singapore. Fildeşul fu pur şi simplu aruncat peste bord şi reprezentă o afacere profitabilă, deoarece oamenii de afaceri chinezi se temeau să nu li se ia beregata în timpul negocierii. Tristan slăbise, dar continua să aibă o autoritate deplină. În schimbul unui preţ exorbitant, acceptă să transporte un cufăr plin cu opium unui om de afaceri din San Francisco. Asgaard evită să dea un răspuns direct, dar la cină Tristan împărţi în mod egal tuturor membrilor echipajului profiturile obţinute din vânzarea fildeşului, păstrând o cotă suplimentară pentru bunicul său, în calitate de proprietar al navei. Spuse că la fel se va întâmpla şi cu profiturile care vor rezulta din transportul opiului şi Asgaard

începu să viseze cu ochii deschişi o fermă mică pe coasta Danemarcei, care i-ar fi putut aparţine cu uşurinţă. Cubanezii sărbătoriră victoria, gândindu-se cât de copleşiţi vor fi membrii familiilor lor datorită acestei noi bogăţii. Numai Tristan şi mexicanii erau nişte hoinari fără rădăcini şi nu se gândeau la nimic având grămada de bani înaintea lor, deoarece nu-şi doreau nimic din ceea ce putea fi cumpărat cu bani: s-ar fi putut presupune că mexicanul se gândea la ţara sa îndepărtată şi iubită, unde nu se mai putea întoarce cât era în viaţă. Şi Dumnezeu ştie ce altceva vroia Tristan decât să reînvie morţii: creierul său era o reminiscenţă a masacrului, al unui oraş sau al unei păduri mistuite de flăcări, un ţesut rece cicatrizat.

Nava se îndrepta spre nord traversând China de Sud. Se opri la Manila pentru provizii proaspete şi apă. Curierul care transporta opiul fu îngrozit văzând acel port infam, aşadar Tristan îi trimise pe punte pe Asgaard şi pe cei doi cubanezi înarmaţi cu puşti de vânătoare. Apoi coborî în cabina sa şi-i scrise Susanei o scrisoare scurtă, dar fatală („Soţul tău este mort pentru totdeauna, te rog să te recăsătoreşti.”) pe care o trimise împreună cu căpitanul unui vapor cu aburi, descoperit atunci când începuse împreună cu mexicanul beţiile lor din Manila. Chiar înainte de zori, în timp ce se îndreptau spre corabie, au fost prinşi de patru hoţi în apropierea docului şi ar fi murit dacă mexicanul nu l-ar fi dezarmat pe unul dintre atacatori, în timp ce Tristan se lupta cu cel mai solid dintre ei. Mexicanul îl decapită pe unul cu maceta şi toţi ceilalţi, cu excepţia celui pe care Tristan îl ştrangula, fugiră, dar nu înainte ca Tristan să fi fost grav rănit la picior, o tăietură adâncă pe partea laterală a genunchiului, care-i reteză tendonul. Mexicanul îi aplică un garou şi amândoi se întoarseră cântând pe vapor, până acostară. Asgaard îi curăţă şi-i cusu rana cu catgut, improvizând noduri în jurul tendonului. Rana se vindecă de la

sine până când ajunseră în Hawaii, după ce Tristan şchiopătă un timp.

Nimeni, în afara membrilor echipajului său, nu prea ştie ce s-a mai întâmplat cu Tristan în următorii şase ani, cu excepţia câtorva detalii, cu atât mai tulburătoare, cu cât erau mai incomplete: se ştie că Tristan a ajuns la San Francisco şi apoi s-a îndreptat spre sud spre Panama, sperând să treacă prin noul canal, dar alunecarea de teren de la Gaitland Cut închise temporar noul culoar, aşa că Tristan înconjură Capul Horn şi avu un mic vapor cu aburi ancorat la Rio. Apoi corabia s-a bucurat de trei ani de relativă stabilitate în Caraibe, funcţionând ca transport maritim între insule, din Bermuda şi Martinica până în Cartagena. Tristan îşi cumpără o fermă mică pe Isla de Pinos şi apoi se îndreptă spre Dakar, înrolându-se într-o altă misiune pentru guvernul britanic în ultimul an al războiului. El înconjură Capul Bunei Speranţe, revenind la Mombasa de unde îşi luă la bord o iubită timp de o săptămână, dar ea se temea de felul cum sălta corabia pe valurile mării agitate şi atunci fu lăsată pe uscat, cu un mic sac de aur în Zanzibar. Tristan îşi tot spunea că fildeşul şi opiumul se vând imediat, pe măsură ce o lua din nou spre est, înspre Singapore, Manila, Hawaii şi San Francisco, în jos pe canalul deschis târziu în 1921 şi de acolo înapoi în Havana, unde Asgaard şi restul membrilor echipajului îl părăsiră, cu excepţia mexicanului. Tristan petrecu câteva luni la ferma sa şi atunci când se întoarse în Havana, află că bunicul lui murise în urmă cu cinci ani, că tatăl lui suferise un accident vascular cerebral şi că-şi dorea ca el să se întoarcă acasă, pentru a se revedea înainte ca Ludlow să treacă în nefiinţă. Atunci Tristan şi mexicanul angajară un alt echipaj şi se îndreptară spre Vera Cruz, unde mexicanul avea acum destui bani cât să ducă o viaţă îndestulătoare. Tristan lăsă corabia în grija mexicanului şi se îndreptă spre nord călărind sau călătorind cu trenul, astfel încât în luna

aprilie a anului 1922, încă ars de soare, şchiopătând, neconsolat şi privind lumea detaşat şi rece, ajunse în sfârşit acasă.

E lesne de înţeles încântarea mută a lui Ludlow când el şi Mână Iute se aşezară pe verandă într-o după-amiază caldă de aprilie, ascultând simfonia la radio şi văzură calul lui Tristan mergând încet şi atent prin zăpada topită de pe drum şi intrând pe poartă. Tristan sări de pe cal şi-l prinse în braţe pe tatăl său care leşină şi-i repetă „tată" de câteva ori, dar acum bătrânul rămăsese într-adevăr fără cuvinte, din cauza accidentului vascular cerebral. Mână Iute începu să cânte. Decker fugi din ţarcul cailor şi el şi Tristan se îmbrăţişară imediat. Auzind zgomotul, Pet veni din bucătărie şi încercă să facă o reverenţă, dar Tristan o îmbrăţişă. O fată de şaisprezece, cu o coadă lungă de cal, îmbrăcată în haine bărbăteşti apăru de după colţ, aducând un căpăstru: tenul ei ars şi roşu fusese expus în aer liber, dar oricât era de smead, nu părea de indiancă. Se uită la Tristan care îi surprinse privirea şi apoi se îndepărtă. Decker îi spus că era fiica lui, Isabel Doi, dar că era timidă.

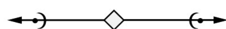
Pet ucise un miel, aprinse focul în spatele bucătăriei şi începu să-l prăjească. Se aşezară pe verandă să bea, cu toţii destul de tăcuţi. Ludlow scrise cu cretă câteva întrebări pe o tăbliţă de ardezie. Avea părul alb, dar o ţinută mândră, impunătoare. Decker privi în depărtare şi le explică faptul că mama lui Tristan era la Roma, după aceea tăcu şi, într-un târziu, adăugă că Alfred şi Susana se căsătoriseră cu un an în urmă şi acum erau într-o lună de miere prelungită prin Europa, iar vara şi-o petreceau la Cap d'Antibes. Decker se simţi uşurat să scape de acest secret împovărător şi bău mult atunci când îl văzu pe Tristan indiferent. Tristan se mai învârti puţin pe peluză, iar după aceea spuse că dorea să facă o scurtă plimbare călare şi spera că ei nu se vor îmbăta prea tare înainte de cină.

Apoi încălecă pe cal şi se îndreptă în galop spre pârâul care ducea la izvorul din Box Canyon. Câteva rămăşiţe de zăpadă acopereau mormântul lui Samuel şi o coţofană zbură de pe o piatră când Tristan sosi şi descălecă. El urmări traiectoria invizibilă pe care pasărea o lăsase în aer, căţărându-se în vârful canionului, deasupra capului său. Tristan decise că nu se pricepea la morminte, deoarece mormântul de sub picioarele lui era plin de zăpadă şi era străjuit de o lespede de piatră tocită de vreme. În drum spre casă, o privi pe Isabel Doi îngrijind trei mânji în lumina soarelui. Decker îi spunea Isabel Doi pentru a evita confuzia cu mama lui Tristan. Tristan o întrebă unde era bursucul şi ea îi răspunse că animalul dispăruse, dar că puii lui încă mai trăiau prin spatele livezii. Apoi îl conduse în hambar şi-i arăta un căţeluş Airedale terrier, pe care Ludlow i-l oferise de ziua ei. Deşi avea doar zece săptămâni, puiul se apropie mârâind de Tristan, care-l mângâie până se calmă treptat şi începu să-şi roadă o urechiuşă. Apoi o privi cu atenţie, până când Isabel se înroşi şi-şi lăsă privirea în pământ.

La cină Ludlow tăie mielul ceremonios, apoi scrise pe tăbliţă „Spune-ne poveşti" şi i-o dădu lui Tristan. Ciudat şi ca mulţi oameni constrânşi să trăiască o aventură, fără niciun interes real faţă de noţiunea de aventură, ci doar cuprinşi de o nelinişte a trupului şi a spiritului, lui Tristan i se păru că nu trăise nimic extraordinar în ultimii şapte ani. Dar avea o idee extravagant de precisă despre ceea ce comesenii vroiau să audă, aşa că îi povesti tatăl său despre decapitarea criminalului filipinez, despre taifunul din Insulele Marshall, despre o anacondă pe care o cumpărase la Recife în timp ce era beat şi care se înfăşurase atât de strâns în jurul catargului, încât nu putu fi desprinsă de acolo până când nu i se oferise un purcel, despre frumuseţea unora dintre caii săi pe care îi lăsase în grija membrilor echipajului său în Cuba şi despre cum unii oameni

din Singapore mâncau câini, ceea ce-i şocă pe toţi cei de la masă, cu excepţia lui Mână Iute care îl întrebă pe Tristan despre Africa. După cină, Tristan le oferi cadouri aduse în desagi, inclusiv un colier cu colţi de leu lui Mână Iute, care câteva zile mai târziu plecă într-o călătorie de trei zile la Fort Benton pentru a-i arăta colierul şi lui Ochi Ageri. Din impuls, Tristan îi oferi Isabelei Doi un inel de rubin pe care îl adusese de fapt pentru mama lui; i-l aşeză pe inelar şi o sărută pe frunte. Toţi comesenii tăcură, Pet tocmai se pregăti să intervină, dar Decker o linişti.

Mai târziu în noaptea aceea, după ce toată lumea adormise, Tristan se plimbă fascinat pe păşune în lumina lunii: petecele de zăpadă erau de un alb fantomatic şi departe spre vest putea vedea crestele şi mai albe ale Munţilor Stâncoşi. Tristan ascultă coioţii scheunând în căutarea prăzii şi, din când în când, ţipătul unei bufniţe. Lângă ţarcul cailor, îl auzi pe căţeluş plângând, intră în hambar şi îl luă în braţe. Îl aduse în casă, în camera lui, unde-l lăsă pe pielea de căprioară de pe pat şi construi un adăpost în jurul lui, ca să-i ţină de cald în răcoarea nopţii. Apoi Tristan adormi până la miezul nopţii când căţeluşul mârâi şi la lumina lunii care se revărsa pe fereastră, o văzu pe Isabel Doi stând la picioarele patului. Îi întinse mâna şi după un timp căzură împreună într-un somn profund, fără vise, încolăciţi unul în jurul celuilalt, simţind că nu mai erau singuri pe lume.

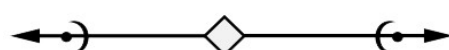

Viaţa lui Tristan părea să se împartă treptat în cicluri de câte şapte ani: şi acum avea o perioadă de şapte ani de graţie, o perioadă unică, de aur a vieţii sale, astfel încât mai târziu urma să se întoarcă în timp la această perioadă binecuvântată; fiecare detaliu precis înscris în cartea zilelor sale, amănunte dezvăluite treptat, încât fiecare pagină era întoarsă cu nerăbdare. Nicio binecuvântare nu era unică, şi această stare de beatitudine se datora

tuturor oamenilor pe care îi iubise, dar pe care abia dacă îi înţelegea atunci când îi părăsea; oameni care-l conduceau spre lumină şi căldură; dar abia în acea primă dimineaţă Tristan îi văzu limpede de la fereastră, după ce Isabel Doi îşi puse pe ea cămaşa de noapte, îl sărută şi ieşi din cameră: mai întâi, dinspre păşune se auzi un zgomot puternic, neidentificat, care se dovedi a fi un Ford mergând printre pietre şi noroi în cercuri mari, condus de Mână Iute, care-l avea alături pe colonelul Ludlow, ţanţoş, acoperit cu mantia de bizon. Decker stătea rezemat de hambar, purta o căciulă irlandeză de lână şi fuma dis de dimineaţă, scărpinând pe bot un taur Hereford, în timp ce coarnele acestuia străpungeau şipcile gardului: Pet împrăştia grâu puilor de găină şi câtorva raţe, gonindu-l pe puiul de căţel care urmărea găinile. Şi atunci când Tristan coborî la micul dejun, cuptorul cu lemne era cald şi lumina soarelui intra prin fereastra din sud, dezvăluind priveliştea văii. Isabel Doi îi turnă cafea şi Tristan privi castronul de ceramică cu heringi care-i plăceau lui Roscoe Decker şi luă un hering cu o bucată de ceapă murată. Isabel cea mică îi servi păstrăv prăjit pe care Mână Iute îl pescuise în zori. Tristan se uită la spatele ei şi la părul ei negru şi lucios, în timp ce Isabel Doi spăla farfuriile de la micul dejun. Tristan închise ochii şi pentru o clipă, podeaua se rostogoli sub el ca valurile mării şi adulmecă aerul proaspăt şi înviorător al mării în timpul refluxului nordic şi mirosul heringilor. Apoi Tristan deschise ochii şi o întrebă zâmbind pe Isabel Doi dacă se va căsători cu el în curând, pentru a evita astfel să scandalizeze toată casa din cauza vizitelor ei nocturne. Ea îşi uscă mâinile şi luă inelul de rubin de pe pervazul ferestrei, ca şi cum ar fi ţinut o cupă şi răspunse „da”, dacă Tristan era sigur de el însuşi şi „da”, dacă era nesigur.

La începutul lui octombrie făcură o nuntă mare, amânată până când Isabel se întoarse din Europa şi la insistentele lui Pet, care se temea că Tristan ar fi

plecat oricând ar fi poftit, dar departe de el acest gând. Tristan îşi petrecu vara construind o cabană cu vedere la izvor, sus în Box Canyon. Sosi un grup de dulgheri norvegieni din Spokane împreună cu trei zidari italieni din Butte. Cabana avea un design simplu, o cameră mare cu bucătărie şi şemineu într-o parte, iar în cealaltă parte, un şemineu de piatră de dimensiunile peretelui. Cabana avea două aripi, fiecare cu câte trei dormitoare. Isabel Doi fu jenată de dimensiunile impresionante ale locuinţei lor, iar Mână Iute şi Ludlow îi vizitau zilnic cu maşina, aducând prânzul pentru muncitori. Ludlow se obişnuise să scrie scrisori lungi, elocvente cărora Tristan le răspundea stând în jurul focului, după cină.

În Montana, marea criză economică avusese loc cu zece ani în urmă. În câmpiile din est, piaţa cerealelor devenise o afacere prosperă; mai ales de când războiul devastase totul în jur, iar în ultimii doi ani fusese o secetă severă. Băncile dăduseră faliment, şi afacerea cu bovinele prosperase, iar foamea soldaţilor se diminua. Decker vânduse câteva acţiuni din afacerea cu taurine Hereford, dar singurul venit al fermei se datora armăsarului fermei, căruia toţi îi spuneau Arthur Carne de Câine, iar Decker îl încrucişă cu iepe de rasă pură. Însă mânjii nu aveau puterea sau robusteţea cailor de fermă, dar era cai eleganţi şi energici, pe care era o plăcere să călăreşti. Şi erau extrem de rapizi, iar Tristan şi Decker concurară cu ei la târgurile din Montana, Idaho, Washington şi Oregon. Din banii obţinuţi la jocurile de noroc, Tristan îi cumpără lui Ludlow un autoturism Packard, pe care Mână Iute îl conducea cu demnitate şi grijă, purtând încă mândru la gât colierul cu colţi de leu. Veneau clienţi din San Antonio şi Kingsville, Texas să cumpere cai la preţuri pe care Decker şi Ludlow le considerau exagerate, dar asupra cărora Tristan insista cu diplomaţie.

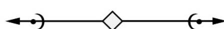
Nunta lui din toamnă devenise deja o amintire, din care nu făceau parte Alfred şi Susana. De fapt, trecuseră patru ani înainte ca Tristan să o revadă pe Susana cu ocazia unei cine festive de Crăciun. Alfred îi mai vizita din când în când, de când intrase în campania pentru Senatul Statelor Unite, o campanie pe care o câştigase fără niciun efort, ajutat de banii şi influenţa socrului său. La acea cină festivă de Crăciun doar Pet şi Isabel Doi remarcaseră tristeţea Susanei. Susana nu devenise mamă şi plânse atunci când copiii lui Tristan, Samuel Decker şi Isabel Trei, îi mângâiaseră părul blond.

Economia vremii devenise mai problematică şi, urmând sfatul lui Arthur, Ludlow îşi retrase treptat banii din banca din Helena, şi în lipsa unei idei mai bune, îngropase aurul sub o piatră uriaşă din şemineul lui Tristan. Tristan cu obişnuita, dar fermecătoarea sa aroganţă insistă ca ferma să fie bogată şi prosperă pe cont propriu. Continuă să trimită scrisori oficiale şi sume de bani Susanei şi tatălui ei, pentru utilizarea terenului pe care îl deţineau reciproc.

Capitolul 3

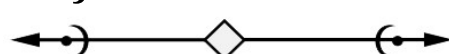
Ce-l condamnă din nou (pentru că despre fericire nu sunt prea multe lucruri de spus – fericirea este doar ea însăşi, plăcută, calmă din punct de vedere emoţional, o stare trăită cu inima uşoară, dar cu creierul enervant de sâcâitor) fu o excursie la Great Falls împreună cu Isabel Doi şi ajutoarele de la fermă, pentru a mâna o cireadă de tauri la gară. A fost o călătorie plăcută, nu mai puţin fericită datorită naturii sale aproape tradiţionale. Era luna octombrie şi bursa de valori, oricare ar fi fost ea, scăzuse. Dar Tristan primise o mică sumă de bani pentru bovine şi cu toţii – Isabel Doi, Tristan, Decker, indianul negricios şi un norvegian provenit din echipa tâmplarilor care le construiseră casa, în trecut – rămaseră pentru a sărbători, după o vară fierbinte. Luaseră cea mai bună masă din oraş, băuseră mult, dar fuseseră împiedicaţi de vecinii fermei din apropiere, care se bucurau de bunăstare şi care se îmbogăţiseră datorită contrabandei cu băuturi aduse din Canada, în pofida legii Volstead[5].

A doua zi, Mână Iute urma să vină cu automobilul Packard să o ia acasă pe Isabel, care făcuse provizii pentru toamnă, aşadar Tristan îi spuse şefului traficanţilor că va lua zece lăzi de whisky pentru uz propriu şi le va vinde vecinilor. Le promisese oamenilor săi că va împărţi profiturile şi aceştia se îmbătară de plăcere gândindu-se la profitul rapid, comandând încă şi mai multe lăzi de whisky pentru a le transporta în coşuri, pe caii de povară.

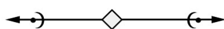

Împreună alcătuiau o procesiune ciudată, umplând canionul îngust al văii de lângă Choteau, caii rămaşi nu cu mult în urma Packard-ului se împotmoliseră în noroi şi se mişcau încet sub ploaia de octombrie. Atunci, la gura canionului, în apropierea drumului care o lua la nord spre

Choteau, doi ofiţeri federali într-un Ford Coupe le blocară drumul. Oamenii legii traseră câteva focuri de armă în aer, aşa cum fuseseră instruiţi. Şi atunci procesiunea, în continuare bine dispusă, se opri. Ofiţerul federal spuse că aflaseră de transportul ilegal al alcoolului şi că Tristan trebuia să renunţe la whisky. Apoi îl recunoscură pe Tristan şi îşi cerură scuze, spunând că el va trebui să răspundă acuzaţiilor în noiembrie la Helena, dar că erau nevoiţi să distrugă lăzile cu whisky. Tristan le întoarse spatele ofiţerilor, deoarece îl auzise pe Mână Iute jelind. Se apropie de Packard, se uită la chipul lui Mână Iute, apoi la Isabel Doi, care era pe bancheta din spate, cu provizii şi daruri. Soţia lui stătea întinsă acolo ca o statuie de piatră şi un glonţ ricoşat din peretele canionului i se înfipsese în frunte ca un bănuţ roşu.

Tristan se înfurie, deveni extrem de violent, luă pistolul şi-i lovi puternic pe amândoi ofiţerii surprinşi şi speriaţi, pe unul dintre ei băgându-l în comă pentru câteva luni de zile. Apoi scoase din maşină trupul neînsufleţit al Isabelei Doi, îl luă în braţe şi alergă cu el în josul canionului. Convoiul ca de înmormântare îl urmă prin ploaia rece, în timp ce Tristan continua să strângă la piept trupul nemişcat al Isabelei Doi, purtându-l în braţe kilometri întregi. Merse cu el tot mai departe, urlând uneori de durere într-o limbă necunoscută.

Trei zile mai târziu, şeriful veni acasă la Ludlow spunând că Tristan trebuia să fie închis o lună în închisoarea din Helena, din cauza gravităţii craniului zdrobit al unuia dintre ofiţerii federali. Blândeţea sentinţei se datora influenţei enorme pe care o avea Alfred în lumea politică din Montana. Pet îi întrerupse spunând că Isabel Trei dispăruse. Tristan ieşi în fugă, încălecă şi plecă în căutarea ei, parcurgând douăzeci de kilometri până când o găsi în pădurea de lângă izvor. Mână Iute cânta cântecul

indian al morţii şi ea se alătură cu o voce atât de tristă şi de cristalină, încât rămăşiţele inimii lui Tristan se sfărâmară. O ridică în braţe şi o duse acasă.

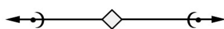
Bătrânii din zonă încă se mai contraziceau dacă de vină erau alcoolul, închisoarea, durerea, sau pur şi simplu lăcomia care îl transformaseră pe Tristan într-un proscris: dar acestea erau doar bârfe pentru a alimenta zvonurile pensionarilor care stăteau la taclale şi e interesant faptul că şi patruzeci de ani mai târziu, Tristan continua să exercite fascinaţie, cumva privit ca fiind ultimul dintre bandiţi, mai degrabă decât un gangster.

De fapt, după ce îşi găsise fiica de 6 ani în pădure lângă izvor, cântând împreună cu Mână Iute, Tristan amuţi luni de zile pentru toţi, cu excepţia copiilor săi, cărora li se mai adresa în treacăt. Tristan tăcu în închisoare refuzând să-i primească pe toţi vizitatorii, inclusiv pe Alfred, care venise să-i transmită toată simpatia din partea lui şi a Susanei. Presa din Helena scrisese despre întâlnirea lor pe prima pagină a ziarelor, cu titlul: *„Senatorul îşi vizitează fratele îndurerat în închisoare.”*

De fapt, Alfred spera să obţină consolare şi intervenţie din partea lui Tristan. Ajunsese la fermă a doua zi după înmormântare şi la numai câteva ore după ce şeriful îl însoţise pe Tristan la închisoare. Ludlow rămăsese închis în camera lui refuzând să-şi vadă fiul său cel mare. O trimisese pe Pet în salon cu tăbliţa lui, pe care scrisese că nu putea vorbi cu Alfred atâta timp cât el reprezenta guvernul S.U.A. şi principiile sale.

De fapt, Ludlow o considerase pe Isabel Doi o fiică şi o iubise ca pe o fiică. Cu ani în urmă, fusese încântat să o înveţe să citească şi să scrie şi tot timpul îi disperase pe Pet şi Decker, răsfăţând-o permanent cu daruri. Ludlow îi scrisese Isabelei şi-i ceruse să aducă din Boston cea mai frumoasă şi mai scumpă rochie de mireasă. Dar acum, când mergea la mormântul ei în Packard-ul condus de Mână Iute,

se simţea mult mai în vârstă decât cei 75 de ani pe care-i avea în realitate, gândindu-se la un alt octombrie când îşi trimisese băieţii la război şi apoi, la acea frumoasă după-amiază de octombrie, cu şapte ani în urmă, când Isabel Doi şi Tristan se căsătoriseră în crângul unei păduri de bumbac, razele soarelui strălucind pe rochia albă, în contrast cu nuanţele veştede ale toamnei, iarba decolorată şi plopii stacojii. Pierderea a două fiinţe dragi în paisprezece ani nu e ceva neobişnuit, cu excepţia persoanei îndoliate care a pierdut noţiunea de obişnuit şi neobişnuit şi este îngropată în gândurile sale despre lucrurile pe care le-a pierdut şi despre cum ar fi putut fi.

Alfred se întoarse la Washington pradă unei tulburări care-l împiedică să închidă ochii în timpul lungii călătorii cu trenul. Ca problemă politică, prohibiţia fusese o obscenitate fără sens, care nu făcuse decât să promoveze interesele criminale, cu atât mai evidente în anii de declin, după adoptarea legii Volstead. Pentru el, tatăl lui fusese întotdeauna un erou. Şi îi plăcea să-l citeze pe bătrânul şi elegantul pionier în discursurile din Senat, deşi Ludlow nu se considera un erou. Idei populare – în esenţă prosteşti – precum „cowboy", „pionier" sau „legea prohibiţiei" apăruseră de fapt în etape auto-măgulitoare ale istoriei, când energiile se îndreptară spre etichetare şi ordine socială.

Dar problemele lui Alfred erau mai profunde decât politica şi un tată îndepărtat. Susana era, de fapt, destul de bolnavă şi întotdeauna fusese bolnavă într-un fel liniştit, calm, care nu ieşea în evidenţă. Şi Washingtonul, cerinţele sociale de a fi soţie de senator, îi agravară problemele. Alfred cumpărase o casă la ţară şi grajduri în Maryland, unde creşteau mai mulţi cai de curse ai socrului său. Susana obişnuia să-şi petreacă acolo cea mai mare parte a timpului, fiind consultată de două ori pe săptămână de către un medic psihiatru de la spitalul

Johns Hopkins, un bătrân evreu francez, care promisese să păstreze secretul profesional, deoarece o soţie nebună reprezentase întotdeauna un pericol politic. Orbit de dragostea pe care i-o purta soţiei sale, Alfred refuzase să recunoască gravitatea problemei. Mai demult, într-o după-amiază când fuseseră conduşi de la Vallauris la Nisa pentru a se îmbarca spre casă, Susana insistase să se oprească, să meargă pe un deal împădurit şi să facă dragoste. După aceea, păruse extrem de fericită săptămâni întregi, deşi mai avusese unele crize intermitente de plâns. În ciuda acestor probleme, Alfred se considerase foarte fericit pe atunci, dar apoi Susana începu să se chinuie, manifestând simptomele speciale ale bolii ei şi refuză să părăsească cabina timp două săptămâni, pe durata întregii călătorii înapoi la New York. Casa de la ţară şi eliberarea de presiunile imediate de la Washington păreau să o ajute.

Dar în toţi cei nouă ani de căsătorie avusese perioade de nebunie, cu diferite grade de severitate. Psihiatrul nu o încurajase, deşi în ultimii ani, Susana îi fusese cea mai dragă pacientă. O convinsese să se ocupe de cursele de cai, înţelegând că pasiunea ei pentru animale tinde să o calmeze, că aceşti cai de curse par să o vindece, măcar temporar.

Săptămânile care au urmat revenirii lui Alfred din Montana au fost infernale. Susana a atins apogeul fazei sale maniacale, în care toate lucrurile deveniseră prea intense şi trebuia să se confrunte cu situaţii triste şi dificile: i se părea că vedea inima unui cal prin piele, muşchi şi oase, iar luna era la doi paşi de fereastră; florile tăiate în vas păreau morţi înspăimântători şi anumite tablouri din Franţa trebuiseră întoarse cu faţa la perete; ea susţinu că îi lipsea copilul, oricât de mult s-ar fi străduit să-l inventeze iar refuzul lui Tristan de a-i răspunde la scrisoare o adânci în depresie.

În aprilie, Alfred se întoarse în vest, aparent pentru a-şi vizita circumscripţia. Cumpără o casă mare în Helena, gândindu-se că dacă Susana începuse să-şi petreacă verile în Montana, asta o va ajuta. Isabel va fi acolo, iar Tristan şi Pet o vor lăsa să-i ajute cu Isabel Trei şi Samuel. În timp ce conducea maşina în curtea plină de noroi de lângă Choteau, inima lui, întotdeauna optimistă, prinse aripi la gândul planului său şi a frumuseţii fermei.

Tristan şi Decker se aflau afară în faţa casei, iar Ludlow şi Mână Iute îi priveau prizând tutun. Când Alfred coborî de la volanul maşinii, Ludlow trecu prin gard şi se îndepărtă pe pajişte, urmat de Mână Iute. Tristan, Decker şi Alfred îl priviră pe Ludlow făcându-şi drum prin bucăţile de zăpadă topite, ca şi cum ar fi vrut să meargă până la capătul lumii. Lui Alfred îi dădură lacrimile şi Tristan îi întinse mâna. Alfred îi ceru iertare, dar Tristan fu realist şi-i răspunse:

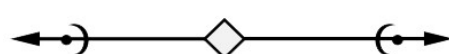
— Pentru ce să te iert, doar nu tu mi-ai împuşcat soţia!

Decker se aşeză pe o capră de tăiat lemne şi-i privi pe Tristan şi pe Alfred ducându-se pe păşune, pe urmele siluetelor îndepărtate ale lui Ludlow şi Mână Iute. Propria suferinţă a lui Decker se datora unei remuşcări profunde. (Aşteptase trei ani până când mersese la o licitaţie de bovine din Bozeman înainte de a avea posibilitatea de a-l împuşca pe unul dintre ofiţerii federali pe drumul care ducea de la Bozeman la Livingston, frecventat zilnic de ofiţer. Decker se aşezase înarmat pe o stâncă dintr-o pădure de pini, întâi ţintise anvelopele şi după aceea, când bărbatul coborâse din maşină îl împuşcase de zece ori cu cea mai mare satisfacţie. Celălalt ofiţer federal fusese transferat în est, aşa că Decker trebuia să fie mulţumit că se răzbunase măcar pe unul singur.)

La jumătatea drumului pe păşune, Alfred se opri şi îi explică lui Tristan că trebuia să-i scrie Susanei, să o elibereze de vina nebunească ce o copleşea.

Tristan încuviinţă, din compasiune pentru suferinţa fratelui său. Când îl ajunseră din urmă pe Ludlow, care se sprijinea epuizat de un bolovan, Mână Iute plecă de acolo, să nu-i mai audă. Tristan îl luă de mână pe tatăl său şi-i ceru să-l ierte pe Alfred care era fiul său şi nu guvernul. Ludlow se cutremură şi-l privi pe Alfred cu ochii încremeniţi, dar plini de lacrimi, încuviinţând spre Tristan şi apoi uitându-se în altă parte. Nu avea tăbliţa de ardezie la el, aşa că îl îmbrăţişă pe Alfred şi apoi se întoarse spre casă.

Când Alfred plecă în dimineaţa următoare, se simţi senin şi avu o stare de spirit pozitivă, deşi ploua. Fusese iertat şi petrecuseră o seară frumoasă împreună, îşi ţinuse nepoţii în poală şi le spusese poveşti despre cum era viaţa în marile oraşe din est. Se opri pe cărarea dinspre drumul principal, pentru a lăsa să treacă o turmă de cai de povară şi catâri, mânaţi de două ajutoare de la fermă pe care le recunoscuse, indianul negricios şi tâmplarul norvegian solid. Se întrebă de ce Tristan îşi dorea atât de multe turme de animale la fermă.

Până la începutul lunii mai, când era sigur că venise primăvara şi că furtunile din munţi vor fi capricioase şi de scurtă durată, Ochi Ageri coborî din Fort Benton şi-i conduse pe Tristan, Decker, norvegian şi indian pornind de la Choteau, trecând de Valier şi Cut Bank şi oprindu-se în Cardston, Alberta, unde îmbarcară pe feribot cincizeci de cai de povară cu câte patru lăzi de whisky fiecare, având ca destinaţie oraşele Shelby şi Conrad, Great Falls, unde Tristan scăpă de whisky primind în schimb şase mii de dolari. Profitul mare se datora faptului că whisky-ul era amestec canadian de primă clasă şi nu poşircă pentru muncitorii de rând, aşa cum obişnuiau să procedeze mulţi contrabandişti corupţi. Celălalt factor care favorizase profitul mare era lipsa drumurilor suficiente din nordul Montanei, care altfel ar fi transformat-o într-o zonă relativ accesibilă pentru

ofiţerii federali. Ochi Ageri conduse atent, deşi prietenul său Mână Iute era trist că Tristan insistase să rămână acasă, să aibă grijă de Ludlow şi de fermă.

Din păcate, Tristan nu era mulţumit. Inconştient, se aşteptase să întâmpine totuşi o oarecare rezistenţă. Atunci Decker îl sfătuise să se gândească la copiii săi şi la faptul că populaţia puţin numeroasă din Montana va influenţa eventuala lor capturare. Tristan fu de acord, deşi furia tăcută a lui Decker era de aşa natură încât îşi exteriorizase aceste rezerve la insistenţele lui Pet, care se temea pentru nepoţii ei. Tristan mai încheie o afacere de contrabandă cu alcool în timpul verii şi când ajunseră acasă, Mână Iute le spuse că Pet dispăruse împreună cu copiii şi că şi el ar fi plecat împreună cu ei, dar Ludlow era bolnav. Aşa că Decker şi Tristan conduseră Packard-ul până la Fort Benton şi-i aduseră acasă pe Pet şi pe copii.

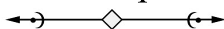
Şi apoi Tristan dispăru iar, după ce-i telegrafie mexicanului în Vera Cruz să aducă nava la San Francisco până la primăvara următoare. Urmau să câştige bani frumoşi. Isabel îi găzdui pe nepoţii ei şi pe Pet, Susana înflori având grijă de copii şi-n schimb Isabel Trei şi Samuel o adorară. Nimeni nu ştia că aparenta stare de bine a Susanei se baza pe cele mai delicate prejudecăţi. Când Tristan îi răspunse la scrisoare – la insistenţele lui Alfred – el subliniase faptul că soarta îi despărţise şi că în ciuda a orice s-ar fi întâmplat, ei trebuiau să accepte cu graţie această situaţie. Scrisoarea a fost extrem de crudă pentru că într-un fel îi dădu speranţe Susanei; ea intrase din nou într-o etapă când lumea ei era prea intensă, întoarsă pe dos, astfel încât zilele ei reprezentau doar o secvenţă palidă a esenţei lucrurilor. Alfred plănuia să dea o masă mare şi o petrecere pentru toţi prietenii săi, oameni politici din Montana şi ea deveni maniacă cu pregătirile, ajutată de Isabel, care era expertă în astfel de situaţii.

Tristan se duse la Helena pentru a se întâlni cu reprezentantul unei distilerii canadiene pe care-l cunoscuse în Cardstone. Omul discutase cu Tristan problema provocată de un grup cunoscut sub numele de Banda irlandeză din Seattle şi monopolul ei aparent asupra distribuţiei de băuturi alcoolice în nord-vestul S.U.A. şi în California. Anumiţi patroni exigenţi din San Francisco nu reuşiseră să obţină whisky de primă clasă preferat de clientela lor. Cei doi bărbaţi se înţeleseseră ca Tristan să încarce băutura pe navă plecând din Insula Vancouver la San Francisco şi, în acea zi însorită la Helena, Tristan intenţiona să încheie o afacere pentru o sumă exorbitantă. El adusese cinci lăzi de Haig & Haig în dar pentru Alfred, deşi refuzase să participe la petrecere. Tristan fusese întotdeauna dezgustat de prietenii aparent importanţi pe care Alfred îi aducea la fermă cu ocazia sezonului de vânătoare: jucau cărţi şi beau toată noaptea, se trezeau târziu şi, cu unele excepţii, indianul le completa permisele de vânătoare pentru elani şi căprioare, deşi Tristan refuzase să mai coopereze cu ei după ce un bogat negustor de mărunţişuri împuşcase un urs grizzly care dormea pe un deal.

După ce-şi încheie întâlnirea de afaceri, Tristan conduse în jurul conacului victorian al lui Alfred, până când găsi intrarea din spate. Intenţiona să-şi salute mama, să livreze whisky-ul, să o evite cumva pe Susana şi să se întoarcă la fermă. Helena îl enerva în mod nefiresc, cu toţi acei bărbaţi dubioşi care-şi spuneau funcţionari publici perindându-se în jur, ca să nu mai vorbim de purgatoriul îngheţat al acelei luni petrecute în închisoare, când era gata să se sufoce din cauza amintirilor cu Isabel Doi. Chiar şi după ce-i născuse doi copii, ea încă sărea ageră în şa, fără a folosi etriere şi atunci când călărea, pletele ei fluturau în vânt precum coama unui animal sălbatic. Dar Tristan depăşise dorinţa de răzbunare şi probabil durerea îl înăsprise şi-l

otrăvise până la punctul în care ştia că nu-şi putea regla conturile cu întreaga lume şi chiar dacă ar fi reuşit, asta tot n-ar fi adus-o înapoi pe femeia al cărei păr negru şi lung, stropit de ploaie, i se legănase la picioare.

Deci, pe acest om doar soarta cruntă îl determină să meargă în bucătăria fratelui său şi să o găsească acolo pe Susana râzând şi vorbind cu Samuel şi cu Isabel Trei. Tristan îi salută şi-i îmbrăţişă pe copii, apoi ei fugiră să-şi ajute bunica să atârne decoraţiunile pentru petrecere. Susana şi Tristan rămaseră singuri simţindu-se atât de stânjeniţi, încât părea că bucătăria stătea să explodeze. Susana îl minţi parţial şi-i spuse că visase că devenea mama copiilor lui, dar Tristan clătină din cap dezamăgit şi atunci ea îşi împreună mâinile implorând. Se ridică de la masă şi intră în cămară. Tristan se aşeză la masă transpirând în căldura de cuptor a verii şi apoi o auzi pe Susana şoptindu-i clar numele. Tristan îşi luă capul în mâini, apoi se ridică şi se duse în cămară unde ea stătea goală, cu ochii strălucitori, cu pletele curgându-i pe umeri şi hainele aruncate la picioare. El închise uşa cămării şi încercă să o linişească, apoi renunţă fără nicio ezitare atunci când ea îl ameninţă că dacă nu va face dragoste cu ea, va începe să urle până va muri. Alunecară unul în braţele celuilalt, pielea lor fierbinte şi transpirată lipindu-se de dalele reci de piatră ale podelei.

Mai târziu, când Tristan plecă, Susana îşi tăie părul cu foarfeca şi se închise în camera ei pe toată durata petrecerii, sub supravegherea doctorului şi a asistentei medicale. A doua zi de dimineaţă, Susana fu dusă cu maşina în nordul oraşului Choteau, însoţită de doctor, Isabel, Pet şi copii. Merseră în două maşini separate şi Alfred fu răvăşit de durere, fără să ştie ce se întâmplase. Atunci când ajunseră la fermă, Tristan îi luă pe copii deoparte şi-i duse pentru câteva zile sus în munţi, la o cabană de vânătoare pe care o construise.

Dar când reveni la maşină, Susana îl văzu şi redeveni incitată şi seducătoare şi toată lumea respiră uşurată şi Alfred plecase pentru câteva zile la Helena, pentru a se ocupa de afacerea sa politică. Tristan mai avea doar o săptămână până să plece la San Francisco unde urma să-l întâlnească pe mexican şi să se îmbarce la bordul navei. Nu avea nevoie de prea mulţi membri ai echipajului, îi lua cu el doar pe indian şi pe norvegian, deoarece avea încredere în ei.

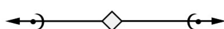
Era începutul lunii septembrie şi un vânt rece bătu două zile, spulberând zăpada pe dealuri; stratul de ninsoare aşternut pe crengile plopilor se topi a doua zi de dimineaţă; Tristan stătea singur în cabană, după ce Mână Iute şi Ludlow îi luaseră pe copiii şi-i duseseră să ia masa de prânz la bunica lor, Isabel. Privea gânditor buşteanul din şemineu gândindu-se la trădarea fratelui său, indiferent de circumstanţe. El nu o învinovăţi pe Susana, recunoscând că din când în când se dovedea a fi mai iresponsabilă decât cel mai mic dintre copiii săi. Îl durea inima din cauza confuziei şi a suferinţei pe care le provocase în lume. Îşi turnă un pahar de whisky şi începu să-şi facă bagajul, urma să plece devreme la San Francisco, ştiind că cel mai bine era să stea departe de Susana, dacă ea urma să aibă o nouă cădere nervoasă.

Tristan îşi împachetă repede lucrurile, menţionându-i lui Decker locul unde îşi ascunsese banii, dacă nu se va mai întoarce. Dar când reveni în camera de zi, o găsi pe Susana culcată pe canapeaua din faţa şemineului aprins. Tristan îi şopti numele, dar ea nu-i răspunse. Se apropie de canapea şi se uită la foc; apoi la părul ei tuns scurt şi la hainele ei ude de ploaie. Susana îi şopti clar şi limpede, cerându-şi iertare pentru tot ceea ce făcuse. Nu se putea abţine, pentru că îl iubea atât de mult şi ştia că demult o iubise şi el, nu era corect, aşa că cedase, doar pentru a mai fi odată împreună, pentru ultima oară. Nu se simţea bine şi era o

povară inutilă pentru toată lumea, aşa că atunci când lucrurile se vor aranja şi se vor întoarce în est, Susana se va sinucide. Ea îl asigură pe Tristan că nu îi era milă de ea însăşi, ci pur şi simplu nu mai putea îndura diversele etape ale nebuniei sale şi absenţa lui.

La sfârşitul confesiunii ei, Tristan încercă să câştige timp; mintea sa îngrozită intrase în panică. Îşi acceleră impulsiv gândurile şi cuvintele, simţindu-şi inima mohorâtă cum se scufundă departe de realitate. Îi răspunse că nu trebuie să se sinucidă, pentru că viaţa era atât de ciudată şi complexă încât într-o zi ar putea fi din nou împreună. Peste un an se va întoarce, se vor revedea – după ce minţile şi sufletele lor se vor fi liniştit – şi atunci vor putea vorbi calm.

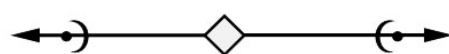
Astea fiind zise, Tristan plecă şi Susana începu din nou să spere că vor fi împreună şi păstră aproape de inima ei minciuna care aproape îi salvă viaţa. Acum avea încă şi mai multă speranţă decât cu ani în urmă când Tristan plecase, deoarece credea că ştie cât de disperat era el să fie din nou împreună. Starea ei de sănătate se amelioră brusc şi atunci când se întoarseră la Washington, Alfred şi psihiatrul erau încântaţi de comportamentul ei din ultimele zece luni şi îşi făceau iluzii deşarte, la fel ca ale ei.

În San Francisco Tristan, indianul şi norvegianul îl întâlniră imediat pe mexican, urcară la bordul navei şi ridicară ancora, profitând de întunericul nopţii. La sfatul reprezentantului distileriei, mexicanul lăsă impresia că nava acostată în port se îndrepta spre Hawaii, pentru a face o livrare în Maui. În realitate, membrii micului echipaj, înfruntând vremea rece, furtunoasă, îşi croiră drum spre nordul coastei şi ajunseră la golfuleţul de lângă Church Point, pe Insula Vancouver, după o săptămână de navigaţie rapidă. Încărcară lăzile pe

întuneric şi apoi se întoarseră la punctul de întâlnire din Golful Bolinas, la nord de San Francisco.

Acolo în Golful Bolinas norocul ţinu cu ei, descărcară lăzile de alcool şi fură plătiţi, fără a se înregistra incidente neprevăzute. Tristan şi mexicanul erau conduşi până la San Francisco de un bărbat care-i ajuta să organizeze următorul transfer care urma să fie plătit de un grup de proprietari de restaurante. După o întâlnire într-un apartament situat deasupra cârciumii din North Beach, omul îi conduse înapoi spre Golden Gate, oprindu-se – contrar ordinelor primite – la un restaurant de la debarcader, să ia o mică gustare. Mexicanul era nervos gândindu-se că recunoscuse un Ford Model A prăfuit, văzut mai devreme în acea după-amiază. Când ieşiră din parcare, patru bărbaţi îi încercuiră imediat şi-i loviră cu ciomege pe Tristan şi pe mexican până-i lăsară fără cunoştinţă şi-i aruncară pe bancheta din spate a maşinii, iar bărbatului care-i condusese îi luară gâtul. Înainte de a-i snopi în bătaie, cel mai elegant din atacatorii le spusese c-ar fi cel mai bine să evite afacerea cu băuturi alcoolice de pe coastă. Când se trezi în maşină după miezul nopţii, Tristan îşi aminti de costumul lui gri, de ochii zâmbitori şi de accentul său irlandez. Îl trezi pe mexican şi amândoi îl scoaseră pe bărbatul ucis din maşină, conduseră înapoi la cârciumă şi se interesară dacă afacerea mai era valabilă. Era.

Când se întoarseră în California din Canada, de data asta în Golful Tomales lângă Point Reyes, erau gata în zori, când o barcă se apropie de zona unde ancoraseră. Cei din şalupă nu ştiau că Tristan descărcase deja un transport de contrabandă, la câţiva kilometri mai sus de coastă. În timp ce şalupa se apropia de nava lor, Tristan şi mexicanul stăteau pe punte, pândind la umbra velelor, în timp ce indianul şi norvegianul erau jos în cabine, pregătiţi de atac, dacă era cazul. Cei din barcă

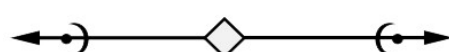
declanşară primele focuri de armă, înainte ca Tristan şi mexicanul să riposteze folosind puşca pentru elefanţi şi o mitralieră Magnum 375. Tristan recunoscu doi dintre oamenii care-i bătuseră şi continuară atacul susţinut folosind puşca destinată doborârii celui mai mare mamifer de pe pământ, spulberându-le barca. Mexicanul mai trase câteva focuri ca să se afle în treabă, apoi făcură praf capetele celor doi bărbaţi care încercau să se salveze înotând spre mal şi îşi continuară aventura în larg.

Navigară în sud spre Ensenada, iar Tristan recunoscu faptul că, deşi câştigaseră bătălia, nu puteau câştiga războiul. Petrecu iarna reziliind afacerea cu băuturi de contrabandă şi mexicanul reveni la Vera Cruz cu portofelul plin, dar ştiind că jocul se încheiase. După o lună, Tristan îi trimise pe indian şi pe norvegian înapoi la fermă cu o scrisoare lungă adresată copiilor săi şi cu un mesaj destinat lui Ludlow şi Decker, anunţându-i că se va întoarce acasă după ce-i va vizita pe Alfred şi Susana în timpul sezonului curselor de cai la Saratoga. Tristan angajă un bătrând pescar mexican şi pe soţia lui să aibă grijă de barcă şi să-i gătească. Tristan continua să bea şi se gândea la Susana şi la ce i-ar mai fi putut spune în iunie, deşi nu mai era nimic de spus. Începu să le ducă dorul copiilor şi le permise pescarului şi soţiei lui să-şi aducă cei trei nepoţi la bord atunci când mama lor pleca. Îşi petrecea tot timpul bând şi pescuind împreună cu bătrânul mexican, pe un şlep vechi cu vele. La începutul lunii mai, încă nu-şi revenise pe deplin, dar înţelese cât de mult îi lipseau Isabel Trei şi Samuel, aşa că lăsă nava în grija bătrânilor şi călători spre nord. N-avea nicio idee cum s-o îndemne pe Susana să trăiască mai mult, dar ştia că se va întoarce acasă înainte de a pleca spre est, în Saratoga.

Tristan nu mai avea mai mult de câteva ore de linişte până când ajungea la ferma din Montana. Toţi păreau că trecuseră cu bine de iarna grea, deşi era evident că Ludlow nu era bine deloc, iar Isabel venise să aibă grijă de el, intenţionând să rămână până la mijlocul lui mai. Apoi, la cină, Decker menţionă că doi prieteni vechi ai lui Tristan, irlandezii din California, îl căutaseră cu o zi înainte, dar, din nefericire, le spusese că Tristan plecase deja la Saratoga. Tristan simţi un fior rece pe şira spinării şi totodată furios să ştie că toţi cei pe care-i iubea trecuseră printr-un mare pericol.

Dar în zorii următoarei dimineţi, Decker şi Mână Iute îl conduseră la gara din Great Falls. Decker se temea şi vru să-l însoţească, dar Tristan refuză, cerându-i să rămână în Montana şi să aibă grijă de fermă. În noaptea dinaintea plecării, indianul şi norvegianul stătuseră pe verandă şi-l sfătuiseră să tragă în străinii pe care-i vedeau apropiindu-se. Tristan se urcă în tren purtând un costum vechi al lui Samuel (el nu avea niciunul) şi având o geantă plină de bani şi lenjerie de corp, un pistol Beasley al bunicului lui şi cuţitul de scalpat al lui Mână Iute.

Când Tristan ajunse la New York, îşi cumpără în grabă haine şi maşină şi conduse cu viteza maximă spre nord, înspre Saratoga Springs. Sezonul curselor de cai era în plină desfăşurare, în ciuda crizei economice şi cum nu mai găsi cazare la hotel, se instală într-o cabană turistică de lângă Glens Falls. Îşi rase mustaţa şi în dimineaţa următoare, îşi cumpără nişte haine de la un mire şi se schimbă sub gradene, sub vuietul mulţimii din tribune. Între curse, urmări parada impunătoare a cailor care defilau pe gazonul tăiat, dincolo de tribună, unde se pregătea următoarea cursă. Studie îndeaproape mulţimea şi-i descoperi pe Alfred, pe socrul său şi pe Susana sub umbrelă, socializând cu un grup de proprietari de cai de curse la modă şi inclusiv câţiva

membrii din familiile Whitneys, Vanderbilt, Guest şi Widener. Apoi Tristan îl remarcă pe cel care trebuia să fi fost unul dintre irlandezi, aflat în apropiere unui strat de flori, frumos îmbrăcat, deşi cumva ostentativ. Tristan se îndreptă spre ţarcul de lângă hambar, trecând de un bărbat masiv, cu haine împodobite, care vorbea cu un jockey. Când trecu pe lângă el, recunoscu vocea celui de-al treilea bărbat care îl bătuse în Nord Beach. Tristan nu se întoarse, dar intră în grajduri unde i se spusese să facă curat. Atunci bărbatul intră în hambar şi se uită în jur sfios. Se duse în grajdul gol să se uşureze. Tristan îl urmă şi-l lovi cu capul de perete, culegându-i trupul neînsufleţit cu dinţii furcii masive de bălegar. Apoi îl îngropă sub paie şi bălegar într-un colţ al grajdului şi se întoarse la toaletele din tribune, unde-şi schimbă hainele. Îl identifică pe al doilea irlandez şi-l urmă la o pensiune turistică, după ce acesta îşi căutase tovarăşul până când tribunele aproape se goliseră. Tristan îl urmări până seara, aşteptând momentul prielnic să-i vină de hac şi acesta se ivi atunci când bărbatul se întoarse de la cină şi după ce consumase câteva pahare. Pe o stradă întunecată de lângă pensiunea turistică, Tristan îi rupse gâtul, goli un butoi de gunoi şi îndesă cadavrul înăuntru, punând capacul la loc.

A doua zi de dimineaţă, după un somn profund, ajutat de whisky, luă maşina şi conduse înapoi la Saratoga, purtând costumul scump pe care-l cumpărase din New York. Spera să o prindă puţin pe Susana singură şi cumva, să o asigure de dragostea lui, destul cât să o ţină în viaţă. Şansa îi apăru după prânz când ea rămase singură privind un armăsar de rasă, favoritul primei curse. Tristan rămase lângă ea până când Susana îl observă, dar nu se arătă câtuşi de puţin surprinsă, spunându-i doar că ştia că va veni.

Se îndepărtară repede de pe terenul de curse, la o casă din imediata apropiere, pe care tatăl ei o păstra

pentru sezonul curselor de cai. Tristan ezită, dar Susana îi răspunse că va trece cel puţin o oră sau mai mult înainte să-i fie simţită lipsa. Din păcate, Alfred îi încredinţase unuia dintre consilierii săi de la Senat sarcina de a o supraveghea permanent pe Susana, din cauza problemelor sale mintale. După ce acesta o văzu pe Susana intrând în casă însoţită de un bărbat necunoscut, se grăbi să se întoarcă pe pistă să-l anunţe pe Alfred.

Susana îl conduse pe Tristan în dormitorul principal, pentru a evita să fie deranjaţi de servitoare. La început fu calmă şi pretenţioasă, cerându-i lui Tristan să se întâlnească la Paris, la mijlocul lunii octombrie. El refuză, spunând că încă nu era momentul potrivit. Atunci Susana deveni isterică şi-i oferi o altă întâlnire în primăvara următoare, era ultimul compromis pe care îl făcea. Apoi urmă o tăcere lungă şi insuportabil de dureroasă, la capătul căreia Tristan recunoscu din nou semnele iminentei sale nebunii. Încercând să o protejeze o luă în braţele lui şi asigurând-o că până în luna mai a anului viitor va fi pregătit. Susana se prăbuşi la pieptul lui şi Tristan privi peste umărul ei exact când Alfred năvălea în casă. Susana îi simţi mâinile încleştându-i-se pe spate şi auzi uşa de la intrare trântindu-se. Ghici ce se întâmplase şi îşi simţi inima uşoară, gândindu-se că în sfârşit totul se terminase şi acum era liberă să plece cu Tristan.

Rămaseră încremeniţi ca nişte stane de piatră ascultându-şi sunetul propriei respiraţii şi zgomotele îndepărtate de pe hipodrom.

Tot ce Alfred găsi de cuviinţă să-i spună lui Tristan fu:

— Vreau să te omor!

Şi Tristan se desprinse din îmbrăţişarea Susanei şi-i dădu lui Alfred pistolul. Alfred se uită lung la pistol şi apoi apăsă ţeava rece pe tâmpla lui Tristan. Se uitară unul la altul şi Susan se apropie de ei ca o somnambulă. Alfred îşi duse pistolul la tâmplă şi Tristan i-l smulse din mână. Şi atunci Alfred se

prăbuşi pe podea plângând şi Susana se aplecă lângă el şi îi explică calm, cu detaşare, că era doar o neînţelegere îngrozitoare şi că-i va rămâne mereu aproape. Alfred se ridică în picioare şi el şi Tristan schimbară o privire atât de stranie care depăşea orice neînţelegere pe care ar fi avut-o, dar privirea lui Alfred era plină de ură. Susana îl conduse pe hol, îl sărută şi râse zicându-i:

— Poate într-o bună zi ne vom întâlni în rai sau în iad, oriunde ajung oamenii, după moarte, dacă chiar ajung undeva.

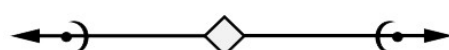
În drum spre casă, Tristan rămase abătut din pricina gândurilor lui şi a alcoolului, râzând o singură dată în gara din Chicago când schimbă trenurile şi văzu pe prima pagină a ziarelor că legea Volstead fusese abrogată, iar prohibiţia se încheiase. Acasă munci din greu ocupându-se de turmele de cai, jucându-se cu copiii şi mergând la vânătoare cu Mână Iute care deţinea agilitatea înşelătoare a oamenilor în vârstă care nu vor să accepte că îmbătrânesc.

Spre sfârşitul lui septembrie, Tristan primi o telegramă din Asheville, Carolina de Nord, de la Alfred:

— Ai câştigat-o. Ţi-o trimit acasă…

Tristan se duse călare până la Choteau şi verifică telefonic adresa expeditorului, descoperind că era adresa unui sanatoriu privat. Atunci împrumută un camion Ford şi conduse până la gara din Great Falls aşteptând trenul, uşor nedumerit, dar cumva imaginându-şi că-şi va petrece restul vieţii sale agitate făcându-şi griji pentru Susana, deşi credea că ea se va simţi în sfârşit bine la fermă. Prinse trenul având emoţii pe care însă le ignoră. Acolo, un prieten politician al lui Alfred se apropie de Tristan, îl duse la vagonul cu bagaje şi-i dădu o listă de instrucţiuni pentru înmormântare, în timp ce hamalul descărca un sicriu frumos lustruit de lemn de trandafir.

Nu mai sunt prea multe de spus. Susana fu îngropată lângă Samuel şi Isabel Doi şi cititor, dacă el sau ea ar fi vreun credincios naiv şi l-ar putea ameninţa pe Dumnezeu spunându-i să-l lase singur sau alte asemenea frivolităţi. Nimeni nu şi-a dat seama cât de greşită este asocierea dintre blasfemie şi soartă. Doar un teolog destul de bătrân ar putea specula că toată nenorocirea se întâmplase din cauză că Tristan îl blestemase pe Dumnezeu cu mulţi ani în urmă în Franţa, când el şi Noel îi puneau inima lui Samuel în canistra cu parafină. Mintea contemporană înţelege astfel de evenimente aşa cum se cuvine, ele fiind absolut capricioase, datorându-se hazardului şi valurilor din cele mai adânci şi mai îndepărtate zone ale Pacificului.

Într-o dimineaţă călduroasă de duminică la mijlocul lui octombrie, la câteva săptămâni după înmormântare, Samuel şi Isabel Trei se jucau pe verandă cu poneii lor înhămaţi şi priponiţi de balustradă. Isabel îi servise lui Ludlow micul dejun în dormitor, deoarece acesta nu se simţea prea bine. Îi citea Pierre, de Melville Pierre. Lui Ludlow îi plăcuse întotdeauna Melville, în timp ce Isabel îl considera pe autor obositor.

În bucătărie, Pet ambala prânzul pentru Tristan şi pentru copii care urmau să plece în excursie. Ascultă cu atenţie discuţia dintre Decker şi Tristan. Încercau să speculeze ieşirea dintr-un dezastru imposibil: era foarte probabil ca irlandezul să se întoarcă la fermă pentru a se răzbuna. Tristan se duse la Pet cerându-i părerea. Ea îi răspunse că toţi aveau grijă mai ales de copii şi că pentru ea, cel mai important lucru era ca micuţii să fie în siguranţă. Isabel Trei intră în bucătărie şi-l trase de mână pe tatăl ei. Tristan o sărută şi-i spuse că e gata în zece minute, iar fetiţa alergă prin salon strigându-i lui Samuel:

— Zece minute!!!

Decker îi sugeră să plece în Cuba, unde Tristan avea o mică *finea*[6] pe care-o cumpărase cu ani în urmă şi care acum era administrată de doi cubanezi, membri ai echipajului său, care-i trimiseseră două iepe pentru reproducere, primăvara trecută.

Tristan era îngrijorat din cauza educaţiei copiilor şi Decker îi răspunse că viaţa tatălui lor era mai importantă pentru ei decât educaţia. Pet se crispă auzind trântindu-se portiera maşinii, dar Samuel strigă că venise poliţia şi atunci ea se relaxă. Decker îl urmă pe Tristan afară pe verandă şi se opri lângă nepoţii săi, în timp ce Tristan se apropie de cei doi poliţişti care stăteau lângă Fordul Coupe.

Tristan era calm şi aproape plictisit în timp ce-i salută pe poliţişti, dar apoi inima îi sări din piept când văzu că unul dintre ei era, de fapt, irlandezul elegant din San Francisco, iar celălalt un criminal care arăta stângaci în uniformă. O clipă se studiară cu atenţie.

— Mi-am pierdut doi fraţi. Ar fi bine să rezolvăm problema, spuse irlandezul.

Tristan se uită în spatele lui spre veranda unde Decker stătea lângă Isabel Trei, Samuel şi Mână Iute. Ştia că totul urma să se termine şi inima lui zvâcni de durere pentru copiii lui care stăteau în picioare pe verandă, la lumina soarelui blând de toamnă.

— Te deranjează dacă aş merge cu tine, nu vreau să asiste şi copiii, îi spuse Tristan irlandezului.

Acesta încuviinţă, dar apoi fu surprins să-l vadă pe Ludlow, un bătrân cu plete albe clătinându-se desculţ pe iarba uscată, îmbrăcat în cămaşă de noapte şi înfăşurat într-o mantie mare de bizon. Tristan i-l prezentă politicos ca fiind tatăl lui, dar Ludlow clătină din cap, ridicând tăbliţa de ardezie pe care scria:

— Ce se întâmplă de fapt aici?

Irlandezul îşi ceru scuze calm, spunând că îi pare rău, dar Tristan trebuie să-şi plătească datoria faţă de societate acceptând să fie închis pentru o lungă

perioadă de timp. Ludlow scutură din cap, corpul lui tremurând în convulsii, ca şi cum ar fi fost un şoim ţinându-şi prada în gheare. Apoi îşi ridică carabina Purdey cu calibru doisprezece şi-i trimise pe cei doi irlandezi la cele veşnice.

Epilog

În ceea ce ne priveşte, acea dimineaţă de octombrie a fost sfârşitul poveştii lui Tristan. După fapta sa extraordinară, Ludlow leşină, dar îşi reveni la cină. Tristan îşi îmbrăţişă copiii, cărora Pet le explică mai târziu că acei oameni răi veniseră să le omoare tatăl. Isabel tăcu şocată. Decker, indianul şi norvegianul îngropară cadavrele şi în acea noapte, indianul împinse maşina într-un lac adânc, de-a lungul cursului superior al râului Missouri. Dar cel care înnebuni înainte ca ecoul armelor de foc să se stingă fu Mână Iute. Cântă şi dansă în jurul cadavrelor, apoi se opri şi-l prinse în braţe pe Ludlow care se prăbuşea la pământ leşinat. Tristan ştiu că dacă nu i-ar fi ucis Ludlow pe irlandezi, atunci Mână Iute i-ar fi scalpat cu bucurie.

Apoi Tristan îi duse pe copii în Cuba cu vaporul şi plecă de acolo douăzeci şi trei de ani mai târziu, când începuse revoluţia cubaneză, pentru a se ocupa de ferma pe care Isabel Trei şi soţul ei o aveau lângă McLeod, în Alberta. Dacă vă aflaţi lângă Choteau şi treceţi pe lângă ferma de pe Ramshorn Road, deţinută acum de fiul lui Alfred din cea de-a doua căsătorie, sistemul de securitate – o operaţiune modernă eficientă – nu vă va permite să intraţi. Dar dacă vă veţi întoarce acolo la canion, veţi vedea că mai există morminte care încă mai înseamnă ceva pentru puţini oameni rămaşi pe pământ: Samuel, Isabel Doi, Susana şi, ceva mai încolo Ludlow, îngropat între adevăraţii lui prieteni, Mână Iute şi Isabel; şi în imediata apropiere, Decker şi Pet. Întotdeauna singur, separat de ceilalţi, cumva solitar, Tristan zace îngropat la Alberta.

Sfârşit

OMUL CARE A RENUNŢAT LA NUMELE LUI

Capitolul 1

Nordstrom începuse să danseze singur. Se considera încă foarte sănătos la cap şi găsea că reprizele sale nocturne de dans sunt o alterativă digerabilă la rutina plictisitoare a exerciţiilor fizice obişnuite. În ultima vreme se hotărâse să nu mai pună atâta preţ pe toate clişeele mediocre despre viaţă. Dansul avea o noutate aparte şi venea cu un zvâc aproape metafizic. La cei patruzeci şi trei de ani ai săi era încă în formă, dar nu în cea mai bună formă posibilă. În ultima vreme începuse să simtă o anume moleşeală, o senzaţie de imperfecţiune în corp şi membre. După ce spăla vasele folosite în timpul cinei târzii, micşora intensitatea luminilor şi dădea drumul la muzică, timp de o oră. De curând mărise durata exerciţiului la două ore. Asculta muzică de toate felurile, în funcţie de chef ori de starea în care se afla în seara respectivă – Merle Haggard, *Pearl-ul* lui Joplin, The Beach Boys, *Ritualul Primăverii* al lui Stravinsky, Otis Redding şi The Grateful Dead. Important era să se mişte mult, să transpire abundent şi să-şi simtă corpul înţepenit devenind fluid şi graţios.

Adevărul este că Nordstrom nu era un dansator foarte bun, dar cui îi pasă de asta, câtă vreme dansezi de unul singur? Pe vremuri, în copilăria pe care şi-o petrecuse în Wisconsin, fusese un înotător excelent, un pescar decent şi un vânător la fel, un jucător de baschet decent, un fundaş decent, un jucător de golf decent şi un jucător de tenis decent. Doar înotul îi bântuia visele, celelalte sporturi nu-l mai atrăgeau. Poate înotul erau un fel de dans în apă, se gândi el. Să înoţi pe sub frunze de nuferi, să le vezi tulpinile verzi şi suple cum freamătă pe lângă tine, să înoţi pe sub trunchiuri de copac dezrădăcinate, pe lângă bancuri de bibani şi crapi, să înoţi prin stufărişuri, printre şerpi de apă şi ţestoase mici, să înoţi în iazuri, în lacuri, în lacul Michigan, să înoţi în heleşteie de fermă, în pâraie,

în râuri, în fluvii unde poţi cu uşurinţă să fii luat de curent, să înoţi noaptea, gol şi singur, când ai nouăsprezece ani şi eşti atât de singur încât ai senzaţia că te sufoci în fiecare secundă, după ce ai plecat de-acasă din motive care ţin mai degrabă de hormoni decât de raţiune, motive care au legătură cu abstractul viitorului şi cu locul îndoielnic pe care poate cineva să-l aibă în lumea de mâine, o absurditate dură, dar foarte răspândită.

Dansul a apărut prima dată în viaţa lui din pură întâmplare. Era în anul doi la Universitatea Wisconsin, unde primise o bursă, şi observase că nu avea cum să ajungă la sala de sport a băieţilor în cele zece minute pe care le avea la dispoziţie pentru asta. Şi asta în condiţiile în care în 1965 educaţia fizică era materie obligatorie în cel puţin patru semestre. Aşa că îl abordase la înscriere pe antrenorul de atletism, care şi-l amintea pe Nordstrom de cu un an înainte, când acesta câştigase cursa de o jumătate de milă şi proba de aruncare a greutăţii din grupa lui de vârstă – o ciudăţenie care îl scosese pe Nordstrom, chiar dacă doar pentru puţină vreme, dintre masa amorfă a studenţilor din anul doi. Antrenorul de atletism îi sugerase să alerge până la sala de sport, o idee destul de greu de pus în practică, mai ales că trotuarele campusului erau pline de troiene de zăpadă. O femeie musculoasă, între două vârste, care stătea lângă antrenorul de atletism, la biroul de înscrieri, îi recomandase lui Nordstrom să încerce cursurile de dans modern, care se ţineau în sala de sport a fetelor, aflată la o distanţă mult mai mică de clădirea în care se făceau orele de curs. Nordstrom se înscrisese la acele cursuri şi plecase imaginându-şi că o să înveţe să valseze, să danseze fox-trot, samba sau rumba. Voia să devină licenţiat în ştiinţe economice, aşa că îşi petrecea câte treizeci de ore pe săptămână în secţiunea din bibliotecă dedicată statisticii. Nu avea viaţă socială şi se gândea că

nişte dansuri stăpânite aşa cum trebuie aveau să-i deschidă perspective noi în relaţia cu sexul opus.

Avusese parte de un şoc care aproape îl paralizase – era vorba de un curs de dans cu adevărat modern, à la Martha Graham[7]. Era singurul bărbat între treizeci de tinere femei îmbrăcate în colanţi. Simţise cum încep să-i ţiuie urechile şi cum i se usucă gura de ruşine. Însă era educat să nu renunţe prea uşor şi asta, împreună cu faptul că nu voia să-şi recunoască prostia, îl făcuseră să nu renunţe la curs. Însă nu scăpase de senzaţia de paralizie, aşa că în afară de câteva mişcări de încălzire nu prea fusese în stare să se mişte. Se temea că fetele – toate păreau cam de la ţară, lipsite de graţie şi fără forme – îl considerau „homo", un cuvânt destul de des folosit în cămin. După câteva săptămâni avusese isteţimea necesară pentru a-şi tot schimba locul în ultimul rând până când ajunsese în spatele celei mai frumoase fete din clasă. O chema Laura şi Nordstrom o observase adesea în bibliotecă, învăţând împreună cu prietenul ei, un jucător de baschet înalt şi slab. Graţia cu care îşi făcea exerciţiile îl umplea pe Nordstrom de dorinţe carnale, şi astfel cursul căpăta o aură de vis.

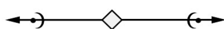
Purta un suspensor extrem de strâmt pentru a ascunde rezultatul poziţiilor şi posturilor prin care ea trecea în timpul cursurilor – încordarea tensionată a feselor ţanţoşe, modul în care îngenunchea şi se întindea cu coatele lipite de podea, asemeni celui mai frumos câine din lume, şi asta la mai puţin de un metru de nasul lui. Nu-i vorbise decât o singură dată, îi spusese după un curs să nu-şi mai roadă încheieturile degetelor. Ea se uitase fix la el, părând preocupată, şi plecase.

Semestrul de iarnă se terminase, venise primăvara şi cursul devenise şi mai dificil, pentru că, datorită căldurii, fetele renunţaseră la colanţi, păstrând doar costume strânse pe corp. Nordstrom se gândea că picioarele Laurei erau cu mult mai

frumoase decât cele pe care le văzuse până atunci la plajă sau în reclamele din reviste. Îl înfuria la culme numai gândul că baschetbalistul probabil că „mersese până la capăt” cu ea, aşa cum se spunea pe vremea aceea. Ea nu se întorsese niciodată să-i vadă privirile arzătoare pe care i le arunca. Şi Nordstrom era pe punctul de a pica în mod patetic examenul, ceea ce ar fi însemnat încă un semestru de educaţie fizică. Examenul se ţinuse spre sfârşitul lui mai, pe o vreme toridă – un solo de dans liber ales, de patru-şase minute. Nordstrom îşi făcuse curaj sorbind cu nesaţ dintr-o sticlă de şnaps pe care i-o dăduse tatăl său în vacanţa de Paşte. Stătuse treaz toată noaptea, învăţând pentru examenul la economie, cu ajutorul unei capsule de dexedrină cu eliberare treptată. Simţea că se descurcase destul de bine la examen, astfel că nu îi mai rămăsese acum de făcut decât dansul acela, înainte de a-şi căra valiza la autobuzul care avea să-l ducă din Madison până în Rhinelander, în nordul Wisconsinului, unde urma să-şi petreacă vacanţa de vară. Când ajunsese la sala de sport se simţea la fel de fleşcăit şi de descompus ca florile de liliac pe care le observase pe marginea aleii de lângă râu. Florile acelea îi aminteau de mirosul sălii de sport şi şnapsul îi clipocea în creier, care părea să transpire şi el, asemeni trupului său. Se întreba de ce oare putea să danseze în imaginaţia sa, în timp ce trupul îi rămânea ţeapăn, aproape îngheţat în sentimentul de jenă provocat de evidenta lui lipsă de graţie.

În sală mai erau doar patru fete care încă nu-şi făcuseră numărul solo. Laura se sprijinea de rama unei ferestre, la marginea unui fascicul lung de lumină solară, aşteptându-şi rândul. Nordstrom se apropie de fereastra de lângă şi se uită la ea cumva pe furiş, însă îşi feri repede privirea când o surprinse holbându-se la el. O urmări pe o fată plinuţă cum sare şi se învârte pe muzica unui quartet de jazz modern şi zâmbi tâmp, încordat. Profesoara se apropie zâmbind de el şi-i spuse că

vrea ca el să urmărească atent numărul care urma şi să încerce să reacţioneze în dansul lui la ce urma să vadă. El înghiţi în sec cu dificultate şi dădu din cap în timp ce Laura puse un disc cu Debussy şi începu să danseze cu o graţie desăvârşită. Simţi cum un nod mare cât un pietroi i se formează în piept şi începe să-i urce spre gât, apoi simţi începutul unei inevitabile erecţii şi îşi băgă mâna în buzunar şi strânse tare, dureros, încercând să scape de ea. Când ea îşi termină dansul, se simţea asemeni unui astronaut pe lună, cu picioarele transformate în perne de puf străbătute de înţepături. Abia dacă observase când profesoara îi legase o eşarfă peste ochi. Laura se ridicase încet de pe podeaua unde se întinsese pe burtă, inertă, imitând moartea, cu costumul de dans subţire şi ud întins între picioare împărţindu-i fesele acoperite cu un strat subţire de transpiraţie. Apoi fu legat la ochi şi profesoara îi spuse că asta ar trebui să-l relaxeze. Auzi *Mandarinul Fermecat* al lui Bartok acoperindu-i respiraţia şi plonjă nebuneşte în muzica aceea nebună.

Douăzeci şi trei de ani mai târziu, într-un apartament spaţios din Brookline, Massachusetts, întâmplarea aceea părea încă să fie cea mai extraordinară din viaţa lui. Trebuise să treacă multă vreme până când să poată dansa din nou singur. Profesoara îi scosese eşarfa de peste ochi, râsese şi îl sărutase pe frunte. O văzuse pe Laura stând lângă uşă, apoi plecând repede. Îşi îngropase faţa în prosop şi se întorsese firesc la jena lui nativă. Se îmbătase cu nişte cunoştinţe în cămin şi pierduse autobuzul, iar a doua zi abia reuşise să se trezească la timp pentru a nu-l pierde din nou. Pe tot parcursul verii muncise împreună cu tatăl său, care avea o companie micuţă, specializată în construcţia de cabane pentru turiştii care veneau din oraşe în nordul Wisconsin-ului în fiecare vară, gândindu-se la cele întâmplate. Familia sa avea rădăcini

scandinave şi Nordstrom muncise în timpul verilor încă de când avea doisprezece ani, strângând bani – pentru facultate, se gândise el iniţial, însă în realitate doar strângând bani, aşa cum se obişnuieşte la oamenii din nord, lutherani duri şi severi, obişnuiţi cu greutăţile şi zăpada. În timp ce alţii jucau baseball, el învăţase să lucreze lemnul, să facă mortar şi să ridice ziduri din cărămizi şi prefabricate. Şi în acea vară se oferise să facă unele dintre cele mai dure munci – să sape puţuri, să lucreze la fundaţii, să descarce blocuri de ciment şi mortar, să care ţigla pe scări până pe acoperiş. Încerca să-şi obosească, să-şi îngroape în muncă pasiunea pentru fata aceea, însă în secret visa la o confruntare în care să-l calce în picioare pe baschetbalistul ei. Se simţise jenat când veniseră rezultatele şi zecele pe care-l primise la dans modern îl făcuse pe tatăl său să exclame amuzat „Cred că rupi în două ringul de dans!”

Ca să n-o mai lungim prea mult, Nordstrom a lăsat să treacă aproape încă un an până când a întâlnit-o din nou pe Laura. La drept vorbind, îi cam lipsea imaginaţia. Se uita pierdut la numele şi numărul ei din registrul studenţilor, ofta şi din când în când ieşea cu o fată din oraşul lui, o fată pe care faptul că era cam uşuratică o făcea mai atrăgătoare. Însă era genul majoretă, şi adesea când gâfâia deasupra ei Nordstrom se gândea că genul acesta de act sexual era mai degrabă o formă tolerabilă de masturbare. Mintea lui era în altă parte. Odată o văzuse pe Laura de cealaltă parte a terenului la un meci de baschet şi fusese atât de afectat, încât trebuise să plece. Apoi, pe ia jumătatea lui mai, într-o cârciumă frecventată de studenţii genul petrecăreţ, în care el intrase într-o după-amiază de vineri doar pentru a se adăposti de ploaie, simţi, în timp ce stătea în picioare la bar, un deget umed în ureche.

— Nu m-ai mai sunat. Am crezut că o să mă suni, spusese Laura.

Fusese foarte surprins. Băură o vreme împreună cu două dintre „surorile” ei, iar Nordstrom îşi depăşise foarte repede timiditatea. Chiar şi mai repede după ce li se alăturaseră şi câţiva sportivi. Sportivii se întrecuseră la scandenberg pentru a decide astfel cine cumpără berea şi, spre surprinderea lor, Nordstrom îi învinsese pe toţi – munca fizică şi sportul îl făcuseră foarte bun la asta. Apoi sportivii începură să parieze cu toată lumea că Nordstrom îi va învinge la scandenberg, până când acesta fu răpus de un jucător de fotbal polonez. Laura se ridică şi spuse că trebuie să se întoarcă în cămin, să se pregătească pentru întâlnire. Uimit, Nordstrom o conduse până la uşa camerei. Ea îl cuprinsese cu un braţ şi îi spusese că avea tot weekendul ocupat, în afară de după-amiaza de duminică, şi că ar putea trece pe la ea pe la trei.

Câţiva ani mai târziu, Nordstrom se întrebase cât conta întâmplarea în dragoste, aşa cum fac toţi muritorii dotaţi cu puţină inteligenţă. Dacă n-ar fi plouat în vinerea aceea? Ce idee ciudată şi tulburătoare – se căsătorise cu Laura pentru că plouase într-o vineri după-amiază de mai în Madison, Wisconsin. Ploaia aceea dusese, în etape clare, la după-amiaza de duminică. Pe o ploaie măruntă merseseră cu maşina ei în împrejurimile rurale, acompaniaţi de o sticlă de vin roşu Cribari. Apoi ploaia se rărise şi devenise mai caldă şi parcă mai lipicioasă. Se plimbaseră printr-o pădurice şi ieşiseră într-un câmp acoperit de grâu de toamnă, verde, înalt până la genunchi. Odată ajunşi la marginea câmpului, la insistenţele ei, el îşi scosese pardesiul şi îl întinsese pe jos, se aşezaseră şi băuseră vinul. Ea purta mocasini, fără ciorapi, o fustă maro de poplin şi o bluză albă, fără mâneci. Stând acolo împreună, auzind-o râzând şi vorbind, se simţise foarte norocos, pentru prima dată în viaţă. Picioarele ei erau bronzate pentru că fusese în Florida în vacanţa de primăvară. Ea se uitase în sus, spre un erete vânăt, el îşi coborâse privirea spre

picioarele ei şi spre fusta care se ridicase un pic când ea se lăsase pe spate pentru a se uita la pasărea de pradă care brăzda cerul. Fusese fermecat – îşi dorea să rămână întins acolo până când grâul acela avea să crească prin el.

— Te uiţi la picioarele mele, spusese ea.

— Nu-i adevărat.

— Dacă recunoşti, te las să le săruţi.

— Mă uitam.

Începuse să-i sărute picioarele şi peste puţină vreme amândoi rămaseră goi. Şi eretele care acum se odihnea pe creanga unui copac din pădurice putea să vadă un cerc imprecis în care grâul verde era culcat la pământ şi două trupuri goale înlănţuite până târziu spre seară, când începuse să plouă din nou. Bărbatul încercă să acopere fata cu haina, însă ea se ridică, dansă un pic şi mai bău nişte vin. Astfel de evenimente rămân multă vreme în mintea îndrăgostiţilor. Rareori uită cele mai bune lucruri care li s-au întâmplat.

Apoi ea a plecat în California în vacanţa de vară şi el a regăsit-o în toamnă la facultate, unde revenise pentru ultimul an de şcoală. Între timp îşi scriseseră sute de scrisori. El înflorise mai mult decât avea poate să o facă vreodată şi s-au căsătorit la o săptămână de la absolvire, spre uşorul dezgust al ambiţioşilor ei părinţi şi spre încântarea alor lui. S-au mutat în California, unde ea s-a angajat la o companie micuţă care făcea filme documentare pentru corporaţii, iar el la o mare companie petrolieră. Locuiau într-un duplex, în Westwood şi după un an Laura a născut-o pe fetiţa lor, iar un an mai târziu s-a întors la serviciu. Misterul care le învăluia viaţa sexuală fusese ingredientul care făcuse ca mariajul lor să dureze optsprezece ani. Cuvântul „mister” este unul cât se poate de potrivit, în ciuda vulgarizării lui implacabile în mass-media, unde se forţează atât de des folosirea lui pentru a caracteriza dorinţa încât se ajunge la nimicirea acestei ultime drăgălăşenii din viaţa noastră. (Pe

drumul de întoarcere spre California, după ultima vară dinaintea anului lor final la facultate, făcuseră dragoste în maşină în plină zi, în toaletele benzinăriilor, în spatele perdelelor de vegetaţie de pe marginea drumului, asemeni câinilor, cu genunchii şi palmele zgâriate de ace de pin, pe o masă de picnic în North Dakota, pe podeaua camerelor de motel, într-un sac de dormit lângă Brainerd, Minnesota, într-o sală de cinema – intraseră la *La răsărit de Eden* – din La Crosse, Wisconsin:

— Vrei să i-o tragi lui Julie Harris?

— Nu ştiu. Tu vrei să i-o tragi lui James Dean?

— Bineînţeles. Nu fi prostuţ. Dar a murit.

Căsnicia lor încetase să mai fie una fericită de ani buni când în sfârşit se terminase, într-o manieră destul de amicală. El o suspecta că avea un amant şi se dovedise că respectivul amant era de fapt un bun prieten de familie, Martin Gold. Şi Nordstrom şi Laura avuseseră succes în carieră, însă niciodată împreună. Ea călătorea mult, ca producător, iar el făcuse o grămadă de bani la compania petrolieră. Unicul punct pe care-l aveau în comun era fiica lor, Sonia, un copil mai degrabă fragil până în vara celui de-al doisprezecelea an de viaţă, când parcă peste noapte se umpluse de vitalitate şi de sănătate. Însă asta îi făcuse să îşi piardă grija pe care o împărtăşeau, aşa că se dedicară carierei. Laura devenise mult mai importantă pentru compania ei, care intrase treptat pe piaţa de televiziune, cu programe speciale şi filme făcute special pentru TV, cele mai multe dintre ele filmate în locaţii reale, nu pe platourile de filmare. Nordstrom se simţise cuprins de o gelozie sâcâitoare faţă de aura, de strălucirea ce-i învăluia ei activitatea, în comparaţie cu şedinţele scorţoase la care trebuia el să participe. Oamenii de afaceri sunt mai nefericiţi şi mai răi decât oricare alţii, iar Nordstrom avea o particularitate puţin întâlnită, era un bărbat arătos, reţinut, inteligent, care se gândea de două ori

înainte să deschidă gura, de încredere, niciodată alunecos, cu o îndârjire şi o seriozitate pe care socrul său le admirase la el atunci când îi văzuse rezultatul muncii – o foarte frumoasă casă în Beverly Glen.

Lucrurile ar fi putut continua aşa multă vreme, însă într-o seară, la cină, fiica lor, cu intensitatea terifiantă a unei adolescente de şaisprezece ani, le spusese că erau amândoi reci ca nişte peşti. Laura izbucnise în râs, însă Nordstrom se simţise foarte rănit: muncise pe brânci timp de şaisprezece ani doar ca să fie făcut rece ca un peşte de propria lui fiică. Însă era îndeajuns de deştept pentru a-şi da seama că într-un fel avea dreptate, era cumva rece ca un peşte, era genul de om căruia în mediul de afaceri i se spune ucigaş cu sânge rece. Până în momentul acela chestia asta nu-l deranjase deloc.

În seara aceea, după neplăcerile de la cină, Nordstrom renunţă la tabietul lui – obişnuia să bea două pahare de whisky cu sifon când se întorcea de la serviciu şi puţin vin în timpul cinei. În schimb bău o grămadă de coniac şi încercă să poarte o conversaţie mai intimă cu fiica lui. Nu-l respinse, deşi mai târziu el se gândi că fusese doar amabilă cu el. Fusese atât de mult ceea ce se consideră a fi un „tată model”, încât nu-şi cunoştea deloc fiica, iar ea, asemeni oricărui copil, jucase acelaşi joc, formal şi superficial. După ce terminaseră discuţia, el observase că fumase cinci – şase ţigări una după alta şi îi promisese fiicei sale un BMW la terminarea liceului dacă ea n-avea să se apuce de fumat.

Apoi discutase cu Laura, destăinuindu-i că ar vrea să-şi schimbe serviciul cu unul mai puţin solicitant, sau măcar să facă altceva. Însă ea era prea ocupată pentru a se pregăti de plecare. Îşi aştepta şoferul, urma să ia avionul de noapte spre New York, unde avea să stea vreo două zile în interes de serviciu. Stăteau în picioare în bucătărie şi discutau şi el o întrebase dacă vrea să facă

dragoste cu el. Ea spusese „nu, o să-mi şifonez hainele”, şi se oferise să facă sex oral. Aşa că Nordstrom se rezemase de masa pe care luau micul dejun şi începuse să savureze ceea ce avea să fie doar jumătate de partidă de sex oral, pentru că şoferul ei sunase la uşă. Laura îl sărutase pe frunte şi plecase, lăsându-şi treaba pe jumătate neterminată, dar pe Nordstrom asta nu îl deranjase prea mult, era un amant îndeajuns de experimentat pentru a prefera întregul proces finalizării. În momentul acelea se simţea foarte singur şi o umbră de panică începuse să i se strecoare în suflet, o teamă ce avea să-l însoţească încă mulţi ani. Se gândise „Oare tot ce-am făcut în viaţă a fost greşit?” Rămăsese în încăperea de lângă bucătărie toată noaptea, întorcând problema pe toate părţile. În zori, decisese că prefera mai degrabă să fugă în lume, decât de lume: viaţa lui nu avea nimic indezirabil sau neplăcut, îi lipsea doar profunzimea şi intensitatea. Se temea să nu cadă într-o visare vecină cu moartea, asemeni unui pârâiaş modest care îşi croieşte drum somnoros printr-o păşune spre fluviul care şerpuieşte dincolo de copaci.

Cel mai enervant lucru în viaţa unui bărbat care doreşte să se schimbe este improbabilitatea schimbării. Chestia asta îl poate stresa la maxim, ba chiar îl poate duce în pragul nebuniei – asta dacă e vorba despre un bărbat extrem de echilibrat. Nordstrom ştia că afacerile înseamnă de fapt procesul de a cumpăra ieftin şi a vinde scump. Încă dinainte să participe la cursul de Bazele economiei, la Universitatea din Wisconsin, fusese atras de graţia simplă a capitalismului: tatăl său construia trei cabane cu câte cinci mii şi le vindea cu câte opt mii; câţiva ani mai târziu cabanele erau construite cu cincisprezece mii şi vândute cu douăzeci şi două de mii, însă în ciuda acestor variaţii de preţ intervenite de-a lungul anilor din cauza creşterii preţului la materiale şi la mâna de lucru – la care se adăuga şi inflaţia – profitul rămas era aproximativ

acelaşi. Tatăl său nu era un tip lacom şi în ciuda faptului că Nordstrom îl tot bătea la cap, nu-şi extinsese afacerea, nu se apucase, de exemplu, să construiască zece cabane pe an. În industria petrolieră lucrurile erau puţin mai complicate pentru că profiturile veneau din evitarea inteligentă a sistemelor de taxare şi din trasul pe sfoară al arabilor (era foarte amuzat când poziţiile se inversau). În linii mari era un joc al gentlemanilor, în limitele infrastructurii pe care o aveau la dispoziţie.

Însă totul se dusese de râpă în timpul acelei nopţi albe petrecute în camera de lângă bucătărie, chiar dacă otrava – asemeni dorinţei lui Nordstrom de a face schimbări majore în viaţa lui – se insinuase încet în viaţa lui. Între cel de-al treizeci şi şaptelea şi cel de-al patruzecilea an de viaţă începuse să meargă la tot felul de piese de teatru şi la petreceri de vizionare a filmelor împreună cu soţia sa şi se lăsase cuprins de o curioasă invidie pe familiaritatea şi uşurinţa cu care oamenii din lumea show-business-ului se tratau unii pe ceilalţi, chiar dacă dorinţa de a face profit era la fel de mare ca în industria petrolieră. Măcar în domeniul ăsta exista ideea de joc, iar Nordstrom uitase să se joace, de fapt nu învăţase niciodată. Aşa că îşi cumpărase o ambarcaţiune, însă descoperise repede că nu prea avea unde să plece cu ea din Newport Beach. Se apucase să joace tenis cu fiica lui, devenise pasionat şi chiar construise un teren destul de scump în spatele casei, însă ea îşi fracturase glezna în Sun Valley şi după aceea n-au mai jucat niciodată tenis. A încercat să schieze în Aspen; s-a apucat de tir sportiv; s-a dus la vânătoare cu prietenii lui petrolişti pe o insulă de lângă Corpus Christi şi aproape că a fost muşcat de un şarpe cu clopoţei. Întâmplarea cu şarpele fusese atât de intensă încât la câteva luni distanţă încă mai povestea entuziasmat cum se întâmplase: îşi băgase mâna sub un tufiş de mesquite pentru a scoate o prepeliţă

ucisă, auzise un sunet ciudat şi văzuse botul deschis al şarpelui ţâşnind spre el, aproape atingându-i manşeta cămăşii. Îşi schimbase tunsoarea. Îşi cumpărase un inel de argint din Cabo San Lucas, unde se dusese la pescuit de marlin. Îşi cumpărase un aparat de fotografiat. Începuse să citească biografii şi câteva romane. Într-o seară, când Laura era plecată, fiica lui îi rulase un joint şi râsese până când făcuse crampe, apoi devenise încordat şi uşor panicat. Se culcase cu secretara lui, apoi se simţise trist. Îşi cumpărase o maşină sport pe care o conduceau doar fiica şi soţia lui. Cumpărase un tablou scump, cu o fată frumoasă care se spăla pe picioare. Se apucase de gătit când renunţase la slujba solicitantă din industria petrolieră în schimbul uneia mai simple – vicepreşedinte la o companie care vindea cărţi en-gros. Învăţase să gătească mâncare chinezească, franţuzească, italiană şi mexicană. Închiriase o dubă şi făcuse o excursie în nord, în zona viticolă din jurul San Francisco-ului, gustase vinurile din multe podgorii şi se întorsese cu duba plină de sticle. Făcuse o vizită, după ce fusese recomandat, unui bordel exotic, foarte scump, din San Francisco pentru a-şi satisface fantezia de a se culca cu două femei deodată. Îl costase trei sute de dolari, însă nu i se sculase, prima dată când i se întâmplase asta. Pe tot drumul de întoarcere spre Los Angeles căzuse pe gânduri. Se gândise la penisul său, la tânărul regizor, prieten de-al Laurei, pe care-l susţinuse financiar într-un proiect fără succes. Nu era neapărat vorba de bani (pierderile aveau să fie acoperite de deducerile fiscale), ci mai degrabă de suspiciunea că Laura se culcase probabil cu tânărul pe o saltea gonflabilă, printre tufişurile de lângă Jacuzzi, în curtea din spate. Meditase la faptul că se plictisise să facă bani, pentru că făcuse asta pentru a-şi dovedi isteţimea şi pentru a-i face în ciudă tatălui Laurei. Se gândise că fiica lui avea să plece la Sarah Lawrence[8] peste doar trei luni. I se făcuse

brusc foarte dor de pajiştile verzi, lacurile reci, furtunile cu tunete şi fulgere şi zăpezile copilăriei sale. Se întrebase dacă soţia lui se culcase sau nu cu un negru când fusese în Kenia, pentru nişte filmări, cu o lună înainte. Oare se culcase şi ea cu doi bărbaţi în acelaşi timp, ceva similar cu fantezia lui ratată de mai devreme? Nordstrom fusese şocat când îşi simţise penisul întărindu-i-se la gândul acela. Venise timpul să pună ordine în lucruri.

În seara aceea, după o cină târzie la care amândoi băuseră prea mult vin, Laura începuse să danseze pe aceeaşi melodie de Debussy, parodiindu-şi cumva dansul din urmă cu nouăsprezece ani. El o urmărise cu mintea împietrită de groază, pentru că ştia că mariajul lor se terminase şi şi ea ştia asta şi poate că dansul ăsta era cântecul ei de lebădă. Trupul ei se schimbase foarte puţin de la primul dans, însă graţia îi fusese cumva afectată de o aproape imperceptibilă vulgaritate. Mersese la baie şi plânsese pentru prima oară în ultimii douăzeci şi şapte de ani – ultima dată se întâmplase când câinele său, la care ţinea foarte mult, îl muşcase pe adjunctul şerifului, care pescuia la copcă pe lacul din faţa casei lor şi îşi găsise sfârşitul ciuruit de şase focuri trase dintr-un pistol de serviciu calibrul 38. Îşi ştersese ochii cu un prosop care mirosea a trupul Laurei, se întorsese în dormitor, unde făcuseră dragoste aproape cu aceeaşi pasiune ca în urmă cu mulţi ani, în lanul verde de grâu de toamnă, cu eretele rotindu-se deasupra lor. Fuseseră cuprinşi de o teribilă energie dată de senzaţia de pierdere definitivă, energie care în acelaşi timp îi făcea să sufere şi să repete toate gesturile sexuale din viaţa lor.

Noaptea aceea a reprezentat ultima notă de graţie din mariajul lor. Se întâmplase cu doar trei luni înainte ca actele de divorţ să fie completate şi semnate (în după amiaza zilei în care fiica lor plecase la colegiu). Ea avea mai mulţi bani decât el, deşi nu cu mult mai mulţi, şi cum era o feministă

militantă, care ştia să aibă grijă de ea, nu-şi dorise nimic de la el. El insistase – mai mult din motive ce ţineau de un anumit egoism – să achite taxele pentru colegiu (îi era teamă să nu piardă contactul cu fiica sa) şi căzuseră de acord să vândă casa şi să împartă banii în mod egal. Trebuiseră să treacă şi prin câteva momente mai puţin plăcute, pentru a se asigura astfel că divorţul avea să fie ceva permanent. Pe Nordstrom îl luase cumva prin surprindere suferinţa pe care i-o provocau rupturile emoţionale care veneau odată cu separarea, sfâşierea tuturor legăturilor şi mrejelor care ţin împreună doi îndrăgostiţi. I se spusese că e egoist, rece, calculat, că i se urcase la cap succesul în carieră, că era ameţit de jucăriile scumpe pe care le tot cumpăra. În timpul multor seri de vară scăldate în vin auzise şi reauzise comentarii despre infantilismul lui de tip rural, despre autosuficienţa satisfăcută cu care ignora lumea reală, despre faptul că era insensibil în faţa oricărei forme de artă. Uneori intensitatea şi agresivitatea discursului erau îndulcite de râsete, sau de faptul că ea era gata să recunoască şi că, în comparaţie cu alte căsnicii, a lor nu fusese una atât de rea. Din nefericire forţa argumentelor lui slăbea pe măsură ce ea se îndepărta. Căutase şi el lucruri pe care să i le arunce în faţă, ba chiar dorise să scornească unele reproşuri, însă nu fusese în stare să găsească nimic serios. O iubise şi niciodată nu o criticase pentru faptul că era dezordonată din fire. Simţise doar furie atunci când ea îi povestise despre amanţii ei, când îi spusese că el nu era deloc rău la pat, dar că viaţa era mult prea enervant de scurtă pentru a trăi cu un singur bărbat. Simţise valurile de mânie normale pentru un soţ încornorat, însă era prea epuizat din cauza supărării pentru a şi vocaliza această mânie. Inventase şi el câteva aventuri extraconjugale, însă simţise că ea nu-l credea, că era doar amabilă în faţa încercărilor lui. Doar datorită fiicei lor rămăseseră civilizaţi până la

capăt: îi iubea pe amândoi la fel, ca orice copil, însă le pusese sănătatea mintală la îndoială când ei propuseseră să se separe, de probă. Înţelegea felul de-a fi al tatălui ei, înţelegea cum se putea face iubit, fiind în acelaşi timp un ignorant introvertit, încordat, căruia îi lipsea orice urmă de spontaneitate. Ştia de amanţii mamei ei încă de când avea paisprezece ani şi nu era decât uşor jenată de subiect – în privinţa chestiilor legate de sex avea o abordare calmă şi lipsită de emoţii, specifică mai degrabă unei femei în toată firea.

Astfel se încheia o perioadă de aproape douăzeci de ani din viaţa lui Nordstrom. În anul acela, după ce-şi rezolvase toate lucrurile pe care considera că le are de rezolvat, după Crăciun, se mutase la Boston, unde îşi găsise un post de vicepreşedinte pentru o altă companie care comercializa cărţi. Nu-l mai interesa deloc persoana lui, luase decizia de a se muta la Boston doar pentru că astfel era mai aproape de fiica lui, la doar trei sute de kilometri sud de locul în care învăţa ea. Aceasta chiar stătuse la el timp de două luni, într-un an în care se înscrisese la şcoala de vară de la Harvard. Şi acea vizită prelungită îl făcuse pe Nordstrom să înceapă să danseze singur.

Fiica lui îşi petrecuse ultimele două veri în Europa şi acum avea un iubit la Harvard. Amândoi erau foarte pasionaţi de istorie şi de muzică contemporană, două subiecte pe care Nordstrom le găsea din fericire foarte nepractice. Tânărul era evreu şi asta îl neliniştise un pic, până când a petrecut o seară gândindu-se la această problemă şi n-a găsit niciun motiv, nici de îngrijorare, nici de uşurare. Laura se recăsătorise, tot cu un evreu; aparent era destul de fericită, aşa că poate nu era nicio surpriză că şi fiica ei alesese tot un evreu. În Brookline era plin de evrei şi deşi Nordstrom nu cunoştea prea bine pe niciunul, de la distanţă îi făceau o impresie destul de bună. Nu ştia că el era cumva o sursă de amuzament în bistroul unde îşi

lua micul dejun. Într-o dimineaţă îi spusese patronului că pe plicul de ceai oolong[9] Formosa scria „Această varietate rară de ceai cafeniu din insula Formosa are o aromă sublimă de piersici coapte”, însă el nu mirosise nicio piersică. Această mostră laconică de umor specific Vestului mijlociu îi scăpase proprietarului bistroului, care mirosise ceaiul şi-l întrebase „Şi eu ce-aş putea să fac?” Apoi, câteva săptămâni mai târziu, când bucătarul restaurantului nu apăruse la timp la slujbă, Nordstrom sunase la birou şi le spusese că întârzie. Arăta puţin absurd cu şorţul acela alb, de sub care se vedea o cămaşă J. Press şi nodul Windsor al unei cravate de mătase, strâns frumos la locul lui. Gătise timp de două ore, cât dura de obicei aglomeraţia de dimineaţă, preparând în principiu feluri simple – ouă prăjite cu ceapă şi cu somon, sandwichuri cu pâine prăjită şi brânză topită, tot felul de omlete, cartofi prăjiţi. La sfârşit, când Nordstrom îşi scoase şorţul şi patronul se întrebase cu voce tare oare ce şi-ar fi dorit Nordstrom în schimbul ajutorului dat, acesta spusese relaxat „Pariază şi pentru mine pe un cal”, pentru că văzuse că patronul studia *Racing Form,* programul curselor. Altă dată, când trecuse pe la bistro împreună cu fiica sa, patronul îl complimentase pentru „tipa aceea bună”. Nordstrom n-avusese inima să-i spună cum stăteau de fapt lucrurile. Nu voia să recunoască nici că se simţea singur. Dacă i-ar fi trecut prin cap aşa ceva, deşi asta nu se întâmplase, ar fi insistat în sinea lui că era singur în cea mai mare parte a timpului doar pentru a reuşi mai uşor să îşi pună gândurile în ordine. La serviciu era rece şi eficient, apatic când venea vorba de socializare. În cei trei ani petrecuţi în Boston îşi reconstruise rapid reputaţia de ucigaş cu sânge rece după ce concediase zece la sută din cei două sute de angajaţi ai companiei, mărind în acelaşi timp eficienţa şi volumul de activitate cu douăzeci la sută. Irlandezii cu gura mare şi italienii care făceau muncile mai puţin calificate începuseră

să comenteze, însă niciodată în prezenţa lui Nordstrom. Adevărul era că Nordstrom emana forţă, fără să o şi folosească efectiv la ceva anume. Dacă ar fi intrat într-un bar şi ar fi spus „Afară plouă”, toţi cei din bar ar fi dat politicos din cap, chiar dacă prin ferestrele barului ar fi intrat razele strălucitoare ale soarelui. Cu toate acestea, poate viaţa lui singuratică a fost descrisă cel mai bine de pregătirile pe care le-a făcut pentru vizita din vara aceea a fiicei lui. Nu toate gesturile lui erau în totalitate conştiente, ci mai degrabă instinctive, asemeni unui animal care se pregăteşte pentru primăvară sau pentru iarnă, fără să ştie de fapt pentru care anotimp anume. A zugrăvit dormitorul principal într-un albastru pal, a montat mai multe rafturi şi le-a umplut cu cărţi de artă; a cumpărat un sistem audio care avea şi casetofon. Stilul sărăcăcios de viaţă pe care-l afişa fiica lui la colegiu îl întristase dintotdeauna, aducându-i aminte de anii lui întunecaţi. Când îl cunoscuse pe prietenul ei în New York, şi ea şi el erau îmbrăcaţi în blugi, care nici măcar nu erau foarte curaţi, aşa că Nordstrom trebuise să anuleze rezervările pe care le făcuse la La Caravelle, şi până la urmă ajunseseră undeva în Village. Îşi propusese să se întoarcă acolo pentru că una dintre chelneriţe îi atrăsese atenţia. La începutul verii anului 1977 Nordstrom nu mai voia să audă de sex. În cei trei ani care trecuseră de la divorţ, cu cele câteva ocazii în care trebuise să performeze, se dovedise că îi pierise tot cheful de explorat. Dorinţa sexuală îl părăsise pentru multă vreme, şi el se simţise uşurat, însă în ultima perioadă se părea că revenise, şi încă în cele mai ciudate momente: la vederea unei fotografii dintr-o revistă, într-una din rarele ocazii când mergea la film (asistenta din *Zbor deasupra unui cuib de cuci,* Louise Fletcher, îi prilejuise o erecţie scurtă), o chelneriţă plinuţă de la bistro, o fată pe care o văzuse în curtea de vizavi de apartamentul său (şi pentru aceasta din urmă se simţea cel mai vinovat).

Fata se mutase de curând şi avea obiceiul de a stinge toate luminile şi de a se uita pe întuneric la televizor, crezându-se invizibilă, însă lumina albastră a aparatului îi scălda trupul într-o manieră surprinzător de erotică. Într-o seară mâna îi coborâse pe trup de parcă urma să înceapă să se mângâie, iar Nordstrom ieşise în grabă din casă, în căutarea unei prostituate. Nu găsise niciuna în barurile din zonă, aşa că sfârşise prin a se uita la un meci al echipei Red Sox la televizor – se ştie că baseballul este somniferul perfect pentru întreaga naţiune. Se tot gândea la eşecurile sale în plan sexual, la senzaţia dezolantă de moarte pe care o simţea în trup, contemplându-şi viitorul dispărând în apartamente întunecoase pline de vise ciudate, vise care făceau cupiditatea sexuală care-i caracterizase căsătoria să revină cu atâta putere, încât aproape că se aştepta să o găsească pe Laura lângă el când se trezea epuizat dimineaţa. Citea mult pe tema asta, lectura însă nu-l ajuta prea mult – era ca şi cum ar fi încercat să traducă dintr-o limbă străină după doar un an de studiat respectiva limbă. Sexualitatea lui fusese minunată timp de optsprezece ani, apoi dispăruse ca prin minune. Cărţile nu îi erau de mare ajutor în privinţa acestei dispariţii, de parcă ar fi fost vorba despre un exemplu clasic de antimagie, prea subtil pentru a putea fi descris. Nordstrom nu ştia că tânjea să fie din nou îndrăgostit. Nevoia lui disperată de ordine îl făcuse să înceapă un jurnal şi scrisul se dovedi un calmant foarte bun.

„*Mai* 77: Azi am vândut nişte acţiuni, ca să achit chiria pentru luna august pentru o casă pe plajă în Marblehead. A fost o extravaganţă, însă mi-am dat seama că asta va fi ultima şansă pe care o am să petrec mai mult timp cu Sonia. Am observat de asemenea că decoratorul şi zugravii au terminat camera pe care am făcut-o să arate ca încăperea aia imensă în care am stat la Lotti, pe Rue de Castiglione în 1967, când ea avea unsprezece ani.

Sid, de la magazinul de delicatese mi-a spus să merg diseară cu el la meciul Red Sox – Tigers, apoi la o petrecere – fratele lui împlinea cincizeci de ani şi organizase ceva pe Revere Beach. Mi-a spus că o să fie o grămadă de „paraşute, curviştine şi păsărici", pe lângă mâncare şi filme. Când Sid se îmbracă la patru ace se poartă precum Kojak la televizor, pe care-l copiază până şi la gesturile uşor vulgare. De ce l-am refuzat? Poate c-as fi avut ocazia să mă mai descarc şi eu, deşi mă îndoiesc. După ce douăzeci de ani le-am tot studiat, nu mai reuşesc să citesc ziarele. De ce? Pentru că nu mai reflectă lumea pe care o văd eu. Va trebui să rămân la ideile mele, chiar dacă sunt greşite. Şi dacă ei au dreptate, nu mă interesează. Am pus capăt unei încăierări între doi băieţi de la depozit, care se luaseră la harţă din cauza unei fete de la arhivă. Tot departamentul de livrări se adunase acolo şi se holba, iar fata plângea cam prea dramatic. Se pricepeau destul de bine cu pumnii, dar i-am prins unuia încheieturile într-o priză clasică de lupte şi l-am ţinut bine. Toţi credeau c-or să fie concediaţi, Însă n-am avut inima s-o fac. Când eram la liceu mi se părea ceva măreţ să te baţi pentru o fată, şi m-am lăsat cuprins de sentimentalisme. Poate că dau în mintea copiilor. Oricum, muncitorii au discutat despre bătaie toată după-amiaza. Unul le-a spus băieţilor că „i-a orbit păsărică", o expresie ciudată, de pe vremuri, o colocvialitate de cămin studenţesc, unde băieţii vorbesc tot felul de vulgarităţi, iar când ies cu fetele o dau pe citate din cântece la modă şi se comportă prosteşte. Fata din cauza căreia s-au luat la bătaie m-a văzut uitându-mă la ea, şi-a umezit buzele şi a zâmbit. O curviştină slăbănoagă. Reţeta pentru surogat de spumă de homar de la Locke-Ober, să o fac pentru Sonia duminică, cu sos de sparanghel şi cu vinul care-i place, Fetzer fumé blanc. Ştiu că vine sâmbătă, dar îşi petrece seara cu tânărul ei prieten. Trebuie să o fac să înţeleagă că e în regulă dacă stă şi el cu noi din când în când,

altfel n-o s-o prea văd. Are douăzeci de ani. Ar trebui să mă întreb unde s-au dus anii, dar ştiu prea bine unde s-au dus şi sentimentalismele astea ieftine n-au făcut nimănui niciun bine. Mi-a scris tata să-mi spună că din cauza inimii şubrede şi a colesterolului a trebuit să renunţe la hering, la păstrama de porc, la brânză, la şuncă cu ouă, la sandwichurile cu carne prăjită de porc şi ceapă – preferatele lui. Ăsta chiar e un lucru trist. Joia ne duceam amândoi în pivniţă, curăţam sarea de pe heringi şi îi puneam la murat pentru cina de sâmbătă seara. Mamei nu-i plăcea să bage mâna în butoi. A văzut un şarpe în beci şi-a început să ţipe. Încă mai poate mânca lutefisk[10]. Câţiva bătrâni de la muncă fac tot timpul glume prosteşti care ar trebui să însemne ceva. Am citit un roman de Knut Hamsun, să văd de ce sunt în stare norvegienii (nu de prea multe). Cartea m-a făcut să mă simt destul de nefericit şi mi-a amintit de anumite vise cu Laura: unul în care ea se întoarce de la una din petrecerile ei cinematografice de la care eu plecasem mai devreme, foarte drogată cu cocaină, şi-mi cere să fac dragoste cu ea, şi facem dragoste, multă vreme. Unul în care eram în faţa oglinzii, dar în vis bărbatul din oglindă nu eram eu. În ultima vreme sunt cam aiurit. De exemplu, am căutat pământ, foc, apă şi aer în *Brittanica*[11]. De asemenea, şi radio, pentru că am cam uitat principiile după care funcţionează toate astea. Alte chestii pe care le găsesc deranjante: de ce mai continui să muncesc? Nu mai am nevastă, şi oricum, ironia e că ea n-a avut niciodată nevoie de banii mei şi fiica mea e pe picior de plecare şi părinţii mei sunt bine îngrijiţi. Nu mai sunt dat peste cap de faptul că toată viaţa mea s-a prăbuşit, dar n-am idee de ce ar trebui să urmeze. Poate că nimic. Mama îşi încheie întotdeauna scrisorile spunând „mă rog pentru tine”, însă n-am pus niciodată prea mare preţ pe religie şi-am crezut că rugăciunile sunt doar încercări de a te băga în faţă”.

Capitolul 2

Vara petrecută de Nordstrom cu fiica lui a decurs superb, o fericire dulce-amăruie care-l făcuse să se gândească că poate îşi trăia ultimele luni de viaţă. Respira mai adânc şi se surprinsese râzând din senin. Se gândise că oamenii ar trebui să moară când lucrurile merg mai degrabă bine decât rău, astfel momentul morţii n-ar fi venit cu obişnuita acumulare de frică – oricum Nordstrom nu credea o iotă din chestiile astea. Se considera mai presus de superstiţii sau de imaginaţie, în mare măsură pentru că lumea îi spusese dintotdeauna că lui îi lipseau ambele. Laura fusese cel mai mare şi mai convingător acuzator al său. În toată perioada destul de îndelungată şi de costisitoare în care ea mersese zilnic la psiholog, Nordstrom o întrebase despre ce mama dracului vorbeau în tot timpul ăla, adăugând că probabil ea inventa o grămadă de lucruri. În accesul de furie care urmase, lui Nordstrom i se spusese că nu are destulă imaginaţie pentru a avea probleme psihice adevărate. Asta îl cam duruse, aşa că fusese foarte fericit câţiva ani mai târziu, când psihologul Laurei fusese arestat pentru că se masturbase în public, pe Rodeo Drive. Dar după aceea psihologul îşi petrecuse un an în Colorado, unde „se îndreptase" şi îşi reluase activitatea de unde o lăsase, iar vechea lui clientelă, inclusiv Laura, se întorsese la el pentru a-şi dezgropa pe mai departe problemele.

De fapt fusese o chestiune de „comunicare", un termen foarte la modă: Nordstrom era un tip foarte reţinut din fire şi nu îşi exprimase niciodată părerile pe care le avea în legătură cu diverse chestii. Când împlinise şapte ani primise în dar *My Book House*[12], editată de Olive Beaupré Miller, care îi asigura pe tinerii ei cititori că „lumea e plină de o grămadă de chestii, sunt sigură că vom fi cu toţii fericiţi ca nişte regi". Chiar dacă se apropia de

patruzeci şi trei de ani, era încă destul de dificil să-l convingi că o fetiţă din Norvegia nu făcuse o călătorie lungă călare pe un urs polar, sau că Odin nu existase într-o taiga nordică, ploioasă, îmbrăcat în piei de ren şi încălzindu-se la un foc mare, hrănindu-se cu măduvă de om, acompaniat de muzica ţipetelor agonizante care pluteau peste un lac acoperit de ceţuri. Merlin fusese real, la fel şi Arthur; în Japonia secolului al doisprezecelea existase un nebun care pictase tablouri cu munţi şi lacuri înmuindu-şi părul în vopsea şi frecându-şi apoi capul de hârtie. Uneori picta tablouri cu găini vii. De ce n-ar fi trăit anumite fantome pe fundul lacurilor şi de ce nu s-ar fi făcut auzite prin glasul nebunilor? Pe când avea unsprezece ani Nordstrom împuşcase un corb şi Henry, un indian Ojibway care lucra ca dulgher pentru tatăl lui Nordstrom, asta când era îndeajuns de treaz pentru a lucra, n-a mai vorbit cu el luni în şir, după ce i-a spus că orice prost „ştie că un corb nu e un corb”. Până spre toamnă Henry s-a mai înmuiat şi în iarna aceea, drept cadou de Crăciun, i-a meşterit lui Nordstrom o barcă cu vâsle dintr-un pin alb. În primăvara următoare Nordstrom a găsit un pui de corb în pădure, căzut din cuib, şi l-a îngrijit până când s-a însănătoşit, hrănindu-l cu râme. Puiul de corb a învăţat să zboare şi el obişnuia să lase fereastra de la dormitor deschisă pentru ca pasărea să-l viziteze atunci când avea chef. L-a întrebat pe tatăl lui dacă era un corb băiat sau un corb fetiţă, iar tatăl lui i-a spus că pentru corb nu contează, la fel cum nici pentru un câine nu contează. Nordstrom a meditat la acest mister. L-a surprins şi l-a încântat deopotrivă pe Henry când a apărut pe şantier cu un corb zgomotos pe umăr. Corbul stătea pe banca din spate a bărcii în timp ce Nordstrom vâslea în dimineţile de vară, zgâindu-se curios la fraţii lui din văzduh, care se roteau la distanţă. Uneori corbul li se alătura. Tipic pentru Nordstrom, îşi numise corbul „Corb”. Pasărea a dispărut spre sfârşitul

toamnei şi a revenit trei primăveri la rând. Apoi nu s-a mai întors şi Nordstrom a săpat un mormânt micuţ, a stat puţin şi apoi a umplut groapa cu pământ. N-a uitat niciodată cât de interesat fusese corbul când se uitaseră împreună cum un şarpe de apă înghite o broscuţă. Două zile încheiate şi-a imaginat cum i s-ar fi transformat carnea în lichid în burta unui şarpe. Dar poate chiar această imaginaţie pe care o ţinea secretă îi îngăduise lui Nordstrom să fie atât de stăpân pe sine, poate astfel ajunsese să aibă succes în afaceri – doar de curând începuse să considere acest succes ca lipsit de valoare. Afaceriştii care reuşesc să vândă hârtia igienică prezentând-o ca pe o necesitate nu prea pot fi consideraţi proşti sau lipsiţi de imaginaţie, se gândi el. Laura crescuse în Evanston, o suburbie a Chicago-ului, la aproape cinci sute de kilometri sud de Rhinelander, însă acolo umorul şi imaginaţia însemnau cu totul altceva. Lui Nordstrom o pisică dormind pe trambulină, deasupra piscinei din spatele casei i se părea o chestie foarte amuzantă. O altă sursă de amuzament o constituiau actorii care purtau bijuterii indiene şi haine de doc franţuzeşti. Îl mai făceau să râdă şi blocajele în trafic (chiar şi atunci când era prins într-un astfel de blocaj), homosexualitatea (ceva la care trebuia să renunţi cel târziu la paisprezece ani), politica şi ştirile de seară, inclusiv faptul că o grămadă de oameni nu credeau că omenirea ajunsese pe lună. Francezii erau foarte amuzanţi, mâncarea lor, în schimb, era minunată: Nordstrom avea o singură glumă în repertoriu, şi era o glumă despre doi francezi care se întâlnesc pe stradă. Primul francez: „Mama mea a murit azi dimineaţă la zece fix”. Al doilea francez: „La zece fix?” Cum această glumă subtilă nu era prea gustată de public, îl făcu pe Nordstrom să reflecteze la faptul că hazul făcut pe seama unora nu era pe placul tuturor. Labele de raţă erau amuzante pentru unii, însă pentru chinezi, de exemplu, erau o delicatesă. Când el şi tatăl său erau

la pescuit în serile de vară şi erau surprinşi de o furtună, continuau să pescuiască, pentru că nu îşi doriseră să plouă. Asta îi făcea să râdă, după cum îi făcea să râdă şi pescuitul la copcă, la minus douăzeci de grade şi pe un vânt aprig când, după nenumărate ore petrecute în frig tatăl lui decidea că „parcă s-a lăsat frig”. Când împuşcase prima lui căprioară, la treisprezece ani, o femelă adultă, tatăl şi unchii lui, în timp ce curăţau animalul, îi lipiseră lui Nordstrom pe frunte vaginul ei însângerat. Rămăsese lipit acolo câteva secunde, apoi îi căzuse în poală în timp ce el stătea îmbufnat, pe o buturugă acoperită cu zăpadă. Îl asiguraseră că era un ritual de iniţiere uşor sângeros, apoi râseseră zile în şir de cât de credul era.

Prietenul Soniei era un pic prea deştept pentru gustul lui Nordstrom, foarte relaxat, cu tendinţa de a vorbi mult, parcă în paragrafe cu liniuţe, cu divagări şi referinţe care îi purtau discursul prin istorie şi prin domeniul artelor cu uşurinţa specifică unui expert în domeniu. Cum era absolvent de Harvard, avea şi acea aură de îngâmfare şi de mulţumire de sine care îi învăluia foarte repede pe toţi studenţii universităţilor de top, în opinia lui Nordstrom. Odată întors în Los Angeles, observase că şi absolvenţii de Yale sau Dartmouth erau la fel de îngâmfaţi, chiar dacă se întâmpla – şi încă destul de des – să fie nesimţiţi, ignoranţi sau pur şi simplu proşti. Se uitau la restul lumii cu o indulgenţă nepăsătoare, de parcă toţi ceilalţi i-ar fi incomodat cumva. Însă până la urmă băiatul se purta foarte frumos cu Sonia, aproape feminin, şi se vedea foarte clar că între ei era deja o legătură permanentă. Nordstrom se întrebase de ce tânărul era neliniştit şi Sonia îi spusese că iubitul ei se simţise un pic speriat de Nordstrom, la început. Nordstrom chiar avea ciudatul obicei să privească oamenii în ochi preţ de un minut înainte să rostească o propoziţie, şi asta îi făcea pe mulţi să nu se simtă prea în largul lor, fie că era vorba de

angajaţi, amante, chelneri, chiar amici sau superiori de-ai lui. În ciuda acestei anxietăţi reciproce, lucrurile au mers bine vara aceea, mai ales în august, când a început luna de concediu a lui Nordstrom şi s-au mutat toţi în casa din Marblehead. Marea i-a vrăjit pe toţi şi Nordstrom era incredibil de mulţumit că se gândise să închirieze casa aceea imensă de piatră, situată pe plajă, înconjurată de tufişuri încâlcite de anemone şi dediţel. Rafalele plăcute de vânt cald şi imaginea portului plin de bărci completau senzaţia de vacanţă. Casa avea şi o piscină modestă, un teren de tenis aflat într-o stare de uşoară degradare. Cel mai mult lui Nordstrom îi plăcea să îşi bea cafeaua de dimineaţă pe verandă şi să se uite la mare, o privelişte în favoarea căreia renunţase la ziare, reviste şi la corespondenţa de afaceri, care rămăsese astfel nedeschisă. Privea suprafaţa apei cu aceeaşi intensitate, indiferent dacă era agitată sau calmă. Un alt punct forte al casei era un grătar antic de fontă, făcut pe vremea când oamenii găteau pentru ospeţe, nu pentru mese obişnuite. Nordstrom îşi petrecuse întreaga dimineaţă a primei zile cărându-l din curtea din spate, din apropierea bucătăriei, până în faţa casei, pentru a putea găti în timp ce privea marea. Apoi traversase portul într-o barcă veche cu motor Chris-Craft şi hoinărise prin magazine, făcând cumpărături pentru cină.

Atunci, în timp ce gătea cina, s-a întâmplat. A simţit cum îl cuprinde o senzaţie ciudată, senzaţie care avea să îl forţeze să facă o schimbare radicală în viaţă. Era o durere chiar deasupra inimii, între coşul pieptului şi gât; la început se alarmă, îşi puse o mână pe piept şi se uită peste tufişul de anemone, spre oceanul care se scufunda în negura apusului. Mirosul tăios al mareei se îmbina cu aroma cărnii care sfârâia pe grătar. Se uită la bucăţile de carne şi oftă „Oh, la naiba!” Parcă dintr-odată nu mai era aşa de interesat de trecut sau de viitor, şi nici măcar de inima lui frântă, care poate acum dădea primul

semn de vindecare. Însă el nu ştia asta, şi nici că îi păsa. Oftatul îl făcu să se îndrepte de spate, îşi simţi vertebrele aliniindu-se şi dând un impuls delicat creierului, pe care îl simţea rece şi curat. Sentimentul era atât de brusc şi de puternic încât se hotărî să nu-l analizeze de teamă că ar putea dispărea. Verifică temperatura cărnii cu un termometru special, apoi intră în casă pentru a scoate salata din frigider. Puse în apă cartofii noi, mici şi roşii, pregătindu-i pentru fiert, când auzi maşina Soniei. Deschise o sticlă de vin Burgess zinfandel, apoi îşi băgă degetul în vasul cu sos, să guste din nou marinata cu care acoperise pulpa de miel după ce o dezosase: un amestec de ulei de măsline, rozmarin, usturoi strivit, muştar de Dijon şi un pic de soia. Aroma puternică a sosului îi gâdilă nările. Se întoarse când auzi zgomotul făcut de o pisică la uşa bucătăriei. Puse într-un castron câteva resturi de carne de miel şi-l aşeză pe veranda din spate pentru pisică, o maidaneză înspăimântată, cu ochii tulburi, care acum se uita la el de sub un măr pădureţ ale cărui flori roz parfumau curtea din spate. O pală bruscă de briză făcu să cadă câteva petale peste animalul care se uita la el fără să clipească. Pisica se apropie încet, cu trei petale lipite încă de blană, adulmecă resturile de miel, mârâi încet, apoi se întinse şi se aşeză, încolăcindu-şi coada şi uitându-se în ochii lui Nordstrom. Acestuia i se părea că e prima pisică din viaţa lui pe care o vedea cu adevărat. Se uitară unul la celălalt până când Nordstrom simţi că încep să-i lăcrimeze ochii – din cauza faptului că nu clipise. Apoi maşina Soniei intră pe alee şi pisica se transformă într-un abur gri şi alunecă pe lângă marginea verandei, semănând mai degrabă cu o reptilă, decât cu un mamifer.

Luna aceea îi alimentă lui Nordstrom ideea de a se îndepărta de ceea ce considerase a fi o viaţă normală. Se trezea destul de dimineaţă, îşi bea cafeaua, apoi ajuta menajera să facă ordine după

seara de dinainte. Uneori muzica nopţii trecute îi pulsa încă în urechi şi îi gâdila creierul, până când începu să fredoneze melodii în timp ce făcea cumpărăturile şi gătea. Sonia era îndeajuns de fluidă pentru a simţi schimbarea din personalitatea tatălui său şi nu îl întrebă nimic despre comportamentul lui. Nordstrom insistase ca ea şi Phillip să invite pe cine doreau din Cambridge, pentru că avea chef de o petrecere.

— Ce sărbătorim? râse ea, apoi îi înfruntă privirea fixă, oarecum distantă.

Nordstrom se gândea că aşa bronzată, Sonia semăna şi mai mult cu mama ei, că ochii ei căprui erau şireţi şi un pic jucăuşi.

— N-am absolut nicio idee, zău. De ce nu? Poate că ştiu că e puţin probabil să mai petrecem o lună ca asta. De asemenea, ca să fiu sincer, am nevoie de o scuză pentru a găti pentru multe persoane.

Ea se apropie de el şi-l sărută pe frunte, apoi râse din nou.

— Mi-aş dori să nu mai dispari în fiecare seară.

Nordstrom ridică din umeri şi urmări cum lumina puternică din cameră scade din cauza unui nor care trecea rapid peste soare. Ea era tot ce avea mai scump pe lume, şi totuşi asta nu-l mai umplea de melancolie, ca odinioară.

— Îmi place să stau şi să mă uit cum se întunecă. Apoi, când mă duc la culcare îmi place să ascult muzică prin podea.

Sonia îşi feri privirea, jenată.

— Ar trebui să-ţi faci o prietenă. Vreau să spun, probabil că aşa ai fi mai fericit.

— E atât de ciudat, în vremurile astea moderne să o auzi pe fiica ta spunându-ţi că eşti neregulat. Să ştii că mă păstrez pentru după căsătorie.

— N-am vrut să fiu vulgară. Nu vreau să crezi că mama e singura femeie din lume. Poate îţi găseşti una mai bună, pentru numele lui Dumnezeu.

Nordstrom îşi dădu ochii peste cap şi Sonia ieşi din cameră tropăind. Între Sonia şi mama ei era o

relaţie ciudată, de amiciţie amestecată cu reproş, pe care Nordstrom n-o înţelegea deloc. Îşi turnă un pahar de bourbon şi merse până lângă fereastră, de unde se întoarse rapid când văzu că două dintre prietenele Soniei de la colegiu îşi scoseseră sutienele de la costumele de baie. Una dintre ele, o tipă destul de fadă în general, avea nişte sâni frumoşi în formă de pară, care se legănau uşor, lucind de la loţiunea de plajă. Nordstrom simţi un mic ghem în stomac, pe care îi veni foarte greu să-l pună pe seama băuturii. Fata aceea îl ajutase cu spălatul vaselor cu o seară înainte, şi el abia dacă o observase. În ultima săptămână şi ceva, de când cu întâmplarea petrecută în timp ce gătea mielul, păstrase fără prea mult efort senzaţia că tocmai se trezise dintr-un vis minunat. Problema era că unele lucruri erau prea evidente pentru fi evitate. Seara stătea în camera lui, pe întuneric, ascultând muzica de jos până când petrecerea se termina, adică uneori până în zori. În pauzele dintre melodii auzea valurile lovindu-se de dig. Descoperise că nu mai avea chef să citească şi nici să se gândească la ceva. Gândurile, senzaţiile şi imaginile îi treceau prin minte, însă le lăsa să plutească mai departe. Se întreba oare ce „vedea" în mintea sa o persoană oarbă din naştere. Se gândea la ce-ar fi fost de fapt un om dacă n-ar fi avut cele cinci simţuri. Se întreba cine asculta muzica din dormitorul lui, cine era ascultătorul şi fu surprins. În somn, visele cu Laura dispăruseră şi ocazional visa femei care nu existau. Cum se putea aşa ceva? se întreba el în dimineaţa următoare. Pusese o capcană în mare, folosindu-se de un mâner de uşă ca greutate şi ficat de găină în chip de momeală, cum făcea pe vremea când era copil, însă în zori, când trăsese afară capcana, nu găsise înăuntru decât cadavrul unui rechin mic, încurcat într-un smoc mare de alge. Îi păru rău că avusese curiozitatea aceea copilărească şi îngropă rechinul cu aceeaşi reverenţă cu care înmormântase şi sufletul corbului cu treizeci de ani

în urmă. În noaptea aceea, în timp ce prepara cina pentru o duzină de tineri fumători înrăiţi, Sonia intrase în bucătărie şi-l privise cu fulgere în ochi.

— Azi chiar m-ai enervat. N-am vrut să mă amestec în viaţa ta. Ai putea măcar să stai de vorbă cu oamenii. Le tot spun că eşti tatăl meu, dar ei cred că eşti bucătarul.

— Nu-i nicio ruşine să fii bucătar. Însă o să-ţi urmez sfatul şi o să-mi fac o prietenă. O blondă cu fundul mare, care ascultă muzică country.

De fapt doi prieteni de-ai lui Phillip îi ceruseră sandwichuri cu curcan într-o dimineaţă, crezând că Nordstrom era bucătarul. Se simţiseră foarte prost mai târziu, când aflaseră adevărul şi unul dintre ei, un evreu sefard[13] din New York, scund şi gras, îl ajutase pe Nordstrom cu cina. Era un obişnuit al restaurantului din Village unde Nordstrom mâncase cu Sonia şi Phillip. Tânărul era un bucătar priceput şi în timp ce preparau mâncarea (fileuri de limbă de mare cu sos Bercy şi ciuperci) Nordstrom l-a întrebat despre chelneriţa care-i atrăsese atenţia. Se dovedi a fi o întrebare fatală:

— Oh, stai departe de ea, pentru Dumnezeu! E o japiţă evreică, o dansatoare cu ochii ăia negri, desprinşi parcă din picturile lui Monet. Te-ar face praf. Vreau să zic, Doamne, tot felul de bogătaşi din oraş vin la ea cu flori şi ea-i tratează ca pe nişte gunoaie. A fost căsătorită cu un *schvartze*[14], dealer de droguri, cocaină, ştii, genul de tip care te omoară cu lopata. La un moment dat a avut o aventură cu un scriitor, care şi-a luat o bătaie de a rămas fără dinţi în gură. Dar, bineînţeles, o să-ţi fac cunoştinţă cu ea, dacă eşti masochist. Nu pari a fi genul ei. Tânărul dădu drumul unui hohot melancolic de râs. Mie-mi plac mai mult englezoaicele alea nătânge.

În seara în care Sonia avusese accesul de furie, Nordstrom capitulă şi se aşeză în capul mesei. Nu îl deranja că oamenii pentru care gătea fumau marijuana, oricum fumatul părea că le dă mai multă poftă de mâncare. Pregătise prepeliţe la grătar,

umplute cu struguri verzi, tăiaţi pe jumătate şi lăsaţi peste noapte în Calvados. Erau mâncate cu poftă, chestie care îl mulţumea pe Nordstrom. Stătu de vorbă îndelung cu doi absolvenţi de Harvard despre criza energetică şi despre modul în care politica din Orientul Mijlociu influenţa importurile de petrol. Cei doi tineri fură surprinşi să descopere că bucătarul fusese la Jidda[15] şi ajutase la negocierea unui acord OPEC[16]. Nu fură prea entuziasmaţi când trebuiră să plece spre o discotecă din Rockport, împreună cu restul găştii. Sonia îl sărută şi-l bătu pe spate, apoi se îndreptă şi ea spre uşă.

Nordstrom le urmări stopurile maşinilor topindu-se în bezna caldă, apoi dădu de mâncare pisicii vagaboande care ieşise de sub veranda din spate. Dacă nu mai era nimeni prin preajmă, pisica îndrăznea să intre şi în bucătărie. La fel se întâmplă şi în seara asta. În bucătărie era zăpuşeală şi umezeală şi mirosea cam tare a alge – mirosul refluxului – o replică marină a duhorii emanate de o mlaştină în toiul verii. Pisica înfulecă şi ultima prepeliţă pe care Nordstrom plănuise să o mănânce la micul dejun – dar până la urmă decisese că pisica avea să se bucure mai mult de ea. Animalul sfâşie pieliţa brun aurie, ronţăi şi oasele. Nordstrom mângâie mâţa până când aceasta se încordă brusc şi se repezi spre uşa bucătăriei. Venise fata aceea fadă, cu sânii în formă de pară. Era îmbrăcată cu o pelerină de un bleu pal. Ridică din umeri când Nordstrom deschise uşa de plasă a bucătăriei şi lăsă pisica să iasă. Apoi îşi turnă un pahar de apă minerală şi îl bău cu poftă, de parcă viaţa ei întreagă depindea de paharul acela cu apă. Nordstrom nu îşi amintea să fi văzut-o la cină.

— Azi m-am ars foarte tare la soare şi mi-a fost foarte rău, m-am simţit ca un rahat. Vorbea încet, parcă i-ar fi fost teamă să nu o audă şi altcineva – toţi cei de genul ei aveau parcă obiceiul ăsta ciudat. Nordstrom nu găsi nimic de spus, aşa că-şi puse şorţul de bucătar şi se apucă să spele vasele. Îşi

dăduse cămaşa jos când îi dăduse pisicii de mâncare şi acum, în prezenţa fetei, parcă se simţea un pic gol.

— Sper că te distrezi, spuse el simţindu-se penibil.

— Sigur. Chiar fabulos, dacă nu mi-aş fi ars pielea ca o netoată. Făcu o pauză şi îl măsură îndrăzneaţă pe Nordstrom. Eşti foarte de treabă că te ocupi atâta de gătit. Vreau să spun că Sonia este foarte norocoasă. Se aşeză la masa din bucătărie, scoase un pachet de foiţe din geantă şi îşi rulă un trabuc mare, îl aprinse şi trase cu nesaţ din el. Mâine mă duc la Santa Barbara, să o vizitez pe mama, dacă se trezeşte cineva destul de dimineaţă să mă ducă până la Logan[17]. Se apropie de Nordstrom, lângă chiuvetă şi îi puse trabucul între buze, ignorând clătinatul lui din cap. E marfă foarte bună, cică e din Hawaii.

— Te duc eu până la aeroport, se înecă el în timp ce dădea fumul afară.

Se uitară atent unul la celălalt pentru o secundă – împărtăşiră o străfulgerare complice a cărei existenţă Nordstrom decise să nu o recunoască. Se uită în jos spre mâinile cufundate în apa cu detergent. Ea ieşi din cameră, puse un disc, apoi se întoarse să-l ajute cu vasele. Dincolo de muzică se auzeau ecourile unei furtuni care se apropia dinspre vest. Aerul devenise şi mai apăsător şi mai fierbinte. Nordstrom simţi cum transpiraţia îi face părul să i se lipească de cap şi i se scurge pe spate. O asculta cum trăncănea despre cariera ei în lumea modei. Ea îşi trecu absentă un deget peste pelicula de transpiraţie care îi acoperea lui braţul şi el se înfioră. Apoi ea îşi scoase rochiţa peste cap şi o aruncă într-un colţ.

— Nu ştiu cum te simţi tu, dar mie mi se pare că mă sufoc de tot. Şi mă mănâncă pielea.

Purta o pereche de chiloţi minusculi de un bej pal şi un sutien. Era într-adevăr arsă de soare, în partea de sus a sânilor şi în zona abdomenului, deasupra şi

dedesubtul liniei chiloţilor, însă nu prea rău. El întinse mâna şi-i atinse un sfârc prin materialul sutienului, cu un deget ud. Ea se întoarse şi ridică mâinile.

— Pe spate nu e aşa de rău.

El îşi şterse mâinile pe şorţ şi apoi îşi puse palmele în partea de jos a spatelui ei. Ea se dădu în spate, spre el, împiedicându-se puţin în sandale. El se uită în jos, spre mâinile lui şi spre fesele ei care se vedea dincolo de ele, ieşind în afară. Ea îşi duse mâinile la spate, le puse peste ale lui, apoi îşi coborî chiloţii până deasupra genunchilor.

— Hai, dă-i drumul. Mă gândesc la asta de o oră.

Nordstrom trecu la acţiune, din poziţia în care se afla. La final se prăbuşi pe spate pe podea, cu chiloţii în jurul gleznelor şi cu şorţul umed formând un mic cort în jurul membrului său. Ea râse, râse şi el. Ea îi aprinse o ţigară şi el o fumă fără să se ridice de pe podea. Ea îşi dădu chiloţii jos de tot şi îşi scoase sutienul. Luă o sticlă de vin alb din frigider şi i-o întinse lui Nordstrom, împreună cu un tirbuşon. Abandonară vasele şi săriră în piscină pe întuneric, uitându-se la furtuna care se apropia peste luminile din Marblehead. Făcură dragoste din nou, el dedesubt, aşezat pe un scaun de grădină din ratan. Ploaia îi alungă înăuntru. Se aşezară goi pe canapea, simţiră cum aerul se răceşte treptat şi urmăriră fulgerele şi tunetele explodând deasupra oceanului. Mai fumară un joint şi dansară. Adormiră pe canapea şi nu auziră vocile şi râsetele petrecăreţilor şi nici muzica pusă de aceştia.

Vara se terminase după încă o săptămână. Nordstrom făcuse o bouillabaisse[18] melancolică şi a doua zi toată lumea dispăruse. După încă o săptămână în Boston, Sonia se întorsese la Sarah Lawrence şi Nordstrom se întorsese la muncă. Seara singurătatea devenea palpabilă, aşa că începuse să danseze singur pe discurile lăsate în urmă de petrecăreţi, cu aceeaşi durere dulce-amăruie în piept. După o lună şi ceva, pe la

mijlocul lui octombrie, într-o seară târziu primise un telefon de la mama lui, care-i spusese: „A murit tatăl tău”.

Nordstrom luase primul avion din Logan spre O'Hare[19], dis de dimineaţă. Zâmbise, amintindu-şi de o altă dimineaţă, în care dusese o fată la aeroport, unde se întâlnise cu un vechi partener de afaceri din Los Angeles. Acesta îl luase prin surprindere spunându-i „Îmi pare rău de divorţ!” iar când Nordstrom i-o prezentase pe fată ca fiind una dintre colegele de şcoală ale fiicei sale era clar că bărbatul nu credea o iotă. Însă acea întâlnire îl făcuse să radieze de fericire în timp ce conducea înapoi spre Marblehead; nu numai că partidele de sex fuseseră minunate, dar acum nici ideea de divorţ şi nici cuvântul în sine nu-i mai făceau stomacul să se strângă în noduri şi nici nu-i mai provocau o stare de melancolie agitată.

În Milwaukee avea de aşteptat cinci ore un avion al companiei North Central până în Rhinelander, aşa că închirie un avion particular Lear – îi plăcuse să zboare cu astfel de avioane rapide pe vremea când lucra în industria petrolului, numai un avion de luptă putea oferi senzaţii mai tari. Nu conştientizase pe deplin moartea tatălui său, însă aterizarea abruptă, dificilă îl făcu să se gândească la propriul sfârşit. Copilotul îi anunţase prin radio sosirea, aşa că mama sa îl aştepta la aeroport, împreună cu un văr, un frizer pământiu la faţă şi cam spurcat la gură. Se îmbrăţişaseră, înlăcrimaţi, apoi frizerul nu se putuse abţine şi comentase „Frumos trebuie să fie!” în timp ce se uita la avion. Nordstrom nu spusese nimic. În timpul vizitelor anterioare, când încercase să-şi ascundă succesul, toate rudele lui fuseseră foarte dezamăgite. Cei care rămăseseră acasă nu voiau ca Nordstrom să fie ca ei – îl vedeau ca pe întruparea fanteziilor lor despre succes şi orice gest care să contrazică această părere nu era deloc apreciat. În timp ce mergea împreună cu mama lui spre maşină, printr-o ploaie

rece şi rară, îşi amintise de vizita pe care i-o făcuseră părinţii lui în Los Angeles. Ei considerau casa lui Nordstrom mai degrabă „un conac”, iar într-una din ultimele zile mama lui îl întrebase timidă dacă îi putea arăta unde locuia Cary Grant. O dusese cu maşina câteva străzi mai departe şi îi arătase o vilă impozantă – habar nu avea unde locuiau actorii, şi nici nu-l interesa. Îi plăceau filmele şi romanele, însă nu era deloc curios când venea vorba despre celebrităţi, actori, actriţe sau scriitori. Tatăl său îşi dorise să-l vadă pădurar şi Nordstrom încă mai considera că această meserie era una nobilă. Cât stătuse în Los Angeles tatăl său mersese la pescuit, fie pe diguri, fie cu barca, pe lângă Santa Monica. Apoi mâncase o grămadă de peşte la grătar, până aproape făcuse indigestie şi le povestise despre cum în 1930 făcuse prima lui vizită în Los Angeles. Provenea dintr-o familie de imigranţi norvegieni stabiliţi în Chicago şi când venise Marea Criză hoinărise timp de patru ani prin toată ţara, muncind cu ziua şi dormind pe unde apuca.

După un schimb scurt de politeţuri la priveghiul ţinut în casa mamei sale – plină acum de prieteni şi rude – Nordstrom merse la salonul funerar şi privi moartea în ochi. Stătu lângă sicriul deschis, ceilalţi vizitatori se ţinură la distanţă pentru a-l lăsa pe unicul fiu să sufere în linişte. Îi sărută tatălui său fruntea rece şi ochii i se umplură de lacrimi şi trupul i se cutremură. Era scuturat de durere şi de ideea de neconceput a morţii. Era din nou doar un băieţel, şi asta era dincolo de puterea lui de înţelegere. Şopti „Tati”, din nou şi din nou, până când rămase fără lacrimi, apoi ieşi din salonul funerar şi merse până la marginea oraşului, trecu de marginea lacului, plină de cabane, o luă pe un drum forestier care ducea în pădure. Merse pe drumul forestier preţ de câţiva kilometri, până când soarele ieşi într-un final din nori. Îşi scoase pardesiul. În pădure parcă se lăsase o vară târzie, copacii

străluceau în nuanţe de galben şi roşu, vălurind pe dealurile umbroase. Din loc în loc galbenul şi roşul lăsau locul albului pâlcurilor de mesteceni şi verdelui brazilor. Merse până când picioarele începură să-l doară, apoi îşi întinse pardesiul pe o buturugă şi se aşeză. Se gândi la tatăl său, invidiindu-l puţin pentru zilele Marii Crize, când bătuse ţara în lung şi-n lat pentru a „vedea cum merg lucrurile”. Tatăl lui pornise de jos, aşa că pentru el tot ce depăşea nivelul de subzistenţă era foarte bine. Făcuse bani pentru că fusese priceput, inteligent şi că nu se putuse altfel. Era o altă lume, pur şi simplu, gândi Nordstrom. Brusc, viaţa lui îi păru respingător de formală. Pe cine ştia el, ce ştia el, pe cine iubea el? Stând aşezat pe buturuga aceea, sub povara morţii tatălui său, a ideii de moarte în sine, exprimată şi de covorul colorat de frunze moarte, înţelese cumva că viaţa era făcută doar din ceea ce o persoană făcea zi de zi. Păru să simtă timpul tremurând deasupra lui, apoi trecând prin frunze, înconjurându-i picioarele şi străbătându-i mijlocul. Nimic nu mai semăna cu nimic altceva, nici măcar el, totul se schimba continuu. Îşi dădu seama că nu poate percepe schimbarea pentru că şi el se schimba în acelaşi timp, împreună cu tot restul lucrurilor din jur. Nu exista niciun punct de referinţă. Pentru o clipă simţi că pluteşte deasupra lui şi zâmbi la vederea tipului foarte îngrijit care stătea pe o buturugă într-o poiană însorită din pădure. Se ridică şi se sprijini de un plop tânăr, legănându-se împreună cu acesta înainte şi înapoi, într-un ritm pe care nu-l înţelegea. Se uită împrejur, dându-şi seama că se rătăcise, însă nu-i păsa prea mult, ştia că de fapt nu se regăsise niciodată.

O luă spre soarele care apunea, ştiind că în luna octombrie asta însemna că merge spre sud-vest. Ajunse lângă un lac pe care nu-l recunoştea şi sperie un cârd de raţe sălbatice cu aripi albastre. Ocoli lacul, trecu prin nişte tufe de mure, agăţându-şi de mai multe ori costumul. Dădu de un pârâu,

traversă o baltă murdărindu-se de noroi până la genunchi şi ajunse pe o culme, unde îşi scoase pardesiul şi urcă încet într-un pin, să vadă mai bine unde se află. Avea palmele negre şi lipicioase de la răşina care ieşea prin coaja copacului, însă acum putea vedea până la douăzeci de kilometri depărtare: putea vedea turla albă a bisericii lutherane unde slujba funerară pentru tatăl său avea să se ţină peste două zile, putea să vadă o barcă motorizată traversând un lac, un hambar fără şopron – şopronul arsese când era el în clasa a douăsprezecea. Încolăci o creangă cu mâna, pentru a se sprijini mai bine, şi-şi aprinse o ţigară. Auzi focul de armă tras de un vânător în depărtare. Un corb trecu în zbor pe lângă el, se sperie şi se îndepărtă în viteză, croncănind pentru a-i avertiza şi pe ceilalţi. E un bărbat în costum albastru în copac. Nordstrom se uită la costumul lui şi observă amuzat cât de distrus era. Îşi scoase ceasul de aur de buzunar, îi poziţionă cadranul cu cifra 9 spre turla bisericii, ştiind că trebuia să meargă o vreme în direcţia orei 12, apoi s-ar fi putut urca din nou într-un copac pentru a-şi evalua din nou poziţia. Tatălui lui îi plăcea să se urce în copaci şi îşi căuta tot timpul motive să facă asta. Căţărat într-un copac pentru prima oară în douăzeci şi cinci de ani, Nordstrom se gândi că asta probabil era o reminiscenţă a perioadei în care tatăl lui încerca să „vadă cum stau lucrurile”. Pe vremea când Sonia era micuţă veniseră în Wisconsin într-o vacanţă de vară şi ea îşi adusese cu ea ochelari de scufundat. Tatălui lui nu-i prea plăcea să înoate şi nu mai văzuse până atunci ochelari de scufundat. Asta până când ieşise cu Sonia pe lac, când şi-i pusese la ochi şi făcuse câteva scufundări în locurile în care îi plăcea să pescuiască. La cină le povestise cum văzuse un crap „mare cât o blestemată de tigaie” sau o ştiucă sau un biban „lung cât braţul tău nenorocit”.

Nordstrom reuşi într-un final să iasă din pădure chiar înainte de lăsarea serii. Nimeri la marginea oraşului, lângă o aşezare micuţă a indienilor din rezervaţie. Merse pe un drum acoperit cu pietriş care ducea spre o tavernă, gândindu-se cât de amuzat ar fi fost tatăl său de faptul că îşi distrusese costumul de patru sute de dolari şi îşi umpluse de noroi şi îşi zgâriase pantofii Florsheim. Pe parcursul ultimilor kilometri se gândise la costume şi la guverne şi decisese că nu are încredere în ele. În mod evident costumele ajutau la promovarea guvernelor incompetente şi el era la fel de vinovat ca toţi ceilalţi pentru că le purtase cu atâta aplomb timp de douăzeci de ani. În ultima vreme începuse să se teamă de guvern pentru prima dată în viaţa lui, să se teamă de modul în care structura democraţiei mai degrabă îi făcea pe oameni să se simtă mici şi nesemnificativi în loc să-i mobilizeze să acţioneze pentru binele comun. Instituţia nu mai era interesată de ţelul pentru care fusese concepută şi faptul că toţi politicienii şi birocraţii purtau costume nu avea cum să nu aibă legătură cu asta, măcar în mică măsură. Se opri în parcarea tavernei plină de indieni şi se uită la rablele jegoase şi la camionetele ruginite care o umpleau. Se gândi că poate ar fi mai bine să renunţe la serviciu, să-i dea banii fiicei sale – poate şi mamei sale ceva, probabil pensia ei mâncată de inflaţie nu mai valora aproape nimic. Apoi îşi luă seama – gândurile astea nebune ar fi putut fi legate de moarte, de faptul că se pierduse, că se urcase într-un copac, şi asta după ce avusese parte de un zbor obositor şi după ce nu mâncase nimic toată ziua.

Barul mirosea a urină şi a transpiraţie şi Nordstrom clipi, încercând să-i vadă mai bine pe cei care îşi făceau veacul acolo. Se auzi strigat pe nume. Era Henry, băut bine. Nordstrom se aşeză lângă el, întrebându-se dacă n-ar trebui cumva să-l îmbrăţişeze pe bătrânul care părea că dă din cap pe ritmul muzicii care se auzea din tonomat.

— Ar trebui să suni acasă. Te caută toţi.

— Henry, vreau să fii unul dintre cei care poartă sicriul pe umeri, spuse Nordstrom, apoi comandă de băut pentru Henry, un coniac, şi o bere pentru el. Henry îşi sorbi paharul dintr-o înghiţitură şi se uită fix la Nordstrom.

— N-am de gând să intru în biserica aia, pentru nimic în lume. Ieri am lucrat toată ziua cu taică-tău şi nu arăta prea bine. Aşa că am băut câte ceva. Şi el mi-a spus „Henry, nu mă simt prea bine şi cred că mă lasă inima". Aşa că l-am dus acasă şi mama ta a chemat doctorul şi apoi ne-am dus la spital, pentru că el n-a vrut să meargă cu ambulanţa. Ne-au spus că e rău, iar el abia putea respira în camera aia şi i-au adus oxigen, dar el a zis că nu vrea să moară într-un balon de oxigen. Stătea întins acolo, uitându-se în gol, cu mine într-o parte şi cu maică-ta în cealaltă. Pe la miezul nopţii doctorul a zis că nu mai e nimic de făcut. A zis să te sunăm. Ne-am întors în salon şi ne-am ţinut de mână. I-a zis maică-tii să se bage în pat lângă el, să-i fie aproape când se duce. M-a luat de mână, aşa că am rămas şi eu. Am vorbit un pic de pescuit. I-am spus că o să merg şi eu cu el în moarte cât de mult o să pot, însă că va trebui să mă întorc. Mi-a spus să-ţi transmit noroc şi să-ţi spun că te-a iubit şi să te sărut de rămas bun.

Henry se ridică, îl îmbrăţişă pe Nordstrom şi îl sărută pe obraz, pentru că era prea scund pentru a-l putea săruta pe frunte. Apoi mai băură câte un pahar în linişte, Henry îl duse în parcare şi îl urcă în camioneta lui.

Câteva zile mai târziu Nordstrom a zburat înapoi la New York cu Sonia, care a venit şi ea la înmormântare, apoi a luat autobuzul până la Boston. Laura le-a transmis condoleanţe din Mexic, spunând că ar fi venit şi ea, dar că primise vestea prea târziu, în ziua înmormântării. Nordstrom nu se îndoia că ar fi venit. Laura îl iubise pe tatăl său, mereu glumeau şi se tachinau, între ei fusese o

relaţie specială, pe care Nordstrom nu reuşise niciodată să o înţeleagă pe de-a-ntregul. Chiar îi făcuse o vizită cu o vară înainte, când traversase Vestul Mijlociu. Laura spusese o dată că îl găseşte pe tatăl lui „sexy”, o declaraţie care la momentul respectiv îl îngrozise. Laura avea avantajul de a şti că oamenii mai şi mor, în timp ce pe Nordstrom îl luau prin surprindere şi cele mai comune evenimente, iar moartea este cel mai comun dintre ele.

Capitolul 3

Acum am ajuns de unde am plecat, suntem într-un timp continuu, o iluzie minunată pentru cei care sunt dependenţi de noţiuni de tipul ieri, chiar acum sau mâine. În fiecare seară după o plimbare lungă şi o cină frugală Nordstrom dansează singur şi asta cu siguranţă este o imagine absurdă în care este surprins un tip de patruzeci şi trei de ani, tată, fost soţ, absolvent magna cum laude al Universităţii din Wisconsin, promoţia 1958, ajuns la doar treizeci şi cinci de ani preşedinte al departamentului financiar al Standard Oil din California, şi aşa mai departe, de parcă astfel de titluri idioate ar conta cu adevărat în descrierea vieţii noastre de mamifer. Când de fapt nu sunt decât nişte obiceiuri de care până la urmă se scapă. Nordstrom înseamnă „furtună din nord”[20], dar numele ăsta nu e mai util decât „corb”, de exemplu. Nu poţi afla prea multe dintr-o carte de telefoane. Este iarnă în Boston, Saint Petersburgul american, şi bărbatul continuă să danseze, un pic cam lipsit de graţie, cam neîndemânatic, însă cu o tenacitate încrâncenată. Uneori doar sare în sus şi în jos. Într-o seară s-a dus împreună cu patronul bistroului la meciul Celtics – Denver Nuggets pentru a-l vedea pe viu pe cel mai mare săritor dintre toţi, David Thompson. Thompson plutise prin aer, într-o întoarcere completă, de trei sute şaizeci de grade, apoi băgase mingea în coş cu spatele, peste cap, şi nici măcar nu zâmbise. Publicul se ridicase în picioare, urmase o secundă de linişte, apoi explodase la vederea acestei mişcări, care nu era neapărat o sfidare a legilor gravitaţiei, ci mai degrabă un exemplu de transformare a modului în care funcţionează legile gravitaţiei. În weekend venise Sonia şi îi dusese, pe ea şi pe Phillip, la balet, să-l vadă pe Barîşnikov. Nordstrom purta un costum Cardin pe care i-l alesese Laura cu ani în urmă, dar pe care nu-l

purtase de jenă. În foaier, în pauză, multe femei, şi drăguţe şi mai puţin drăguţe îi zâmbiră, crezând că Nordstrom era cineva, o persoană pe care ar fi trebui să o cunoască. Mai târziu merseră la o cină festivă, sărbătoreau faptul că Phillip obţinuse o bursă care-i permitea să meargă la Florenţa pentru un an, să studieze la Uffizi[21]. Sonia urma să plece şi ea cu el în iunie, după ceremonia de absolvire. În timpul cinei Phillip a trăncănit continuu despre moarte. Tatăl său murise când Phillip avea paisprezece ani, iar el începuse atunci să piardă nopţile, să fumeze şi să poarte haine lălâi, neîngrijite. Apoi citise un anume scriitor francez care vorbea despre „teribila libertate" care vine odată cu moartea tatălui. În momentul acela nu mai e nimeni pe pământ care să te judece. Sonia îi făcuse semn să tacă, gândindu-se că discuţia aceea nu-i pica prea bine tatălui ei. Nordstrom o asigură că nu avea de ce să-şi facă griji. Deşi ideea i se părea dezgustătoare, presupunea că putea fi adevărată. El avusese noroc cu tatăl lui, care fusese de acord ca Nordstrom să îşi urmeze chemarea inimii, deşi părea ciudat că numai de curând fiul lui începuse să înţeleagă cum anume să facă asta.

Mai târziu în seara aceea Nordstrom descoperi că nu îi era deloc somn, şi asta pentru că nu îşi făcuse programul de două ore de dans. Îi plăcuse la balet, însă simţea cum pierde şi ultimele urme de pasiune de spectator pe care le mai avea: devenea un amator în adevăratul sens al cuvântului, unul căruia îi plăcea să facă, nu să privească. Avea deschiderea spre viaţa specifică unui începător, o deschidere pe care o pierduse încă din copilărie, din motive evidente. Acum aflat în mijlocul unei insomnii, plin de energie, nu putea da drumul la muzică la trei dimineaţa pentru că Sonia şi Phillip dormeau. Se ridică şi merse pe vârfuri în biroul lui, unde doar cu pantalonii de pijama pe el, dansă timp de o oră, fără muzică, auzind doar bătăile ceasului şi zgomotul pe care-l făceau tălpile sale frecându-se de covor.

17 febr. 78: plănuiesc de multă vreme o excursie pe care vreau să o fac după ce-mi dau demisia, în America de S. şi în Africa. E uimitor cât de aproape este Rio de Dakar. De o lună am biroul plin de atlase, hărţi din *National Geografic* şi ghiduri de călătorie, însă simt cum îmi dispare energia, şi încă repede. De ce-aş vrea să cunosc lucruri ciudate când sunt atât de ignorant în privinţa celor familiare? Alaltăieri dimineaţă mi-am observat cu atenţie glezna pentru prima oară după mulţi ani. Îmi place corbul de pe coperta albumului The Grateful Dead, însă muzica e foarte greu de dansat. Mi-am cumpărat o geacă cu glugă şi ghete pentru snowmobil de la un magazin de produse sportive de pe Bolyston şi am mers foarte mult pe jos după serviciu. Zăpada e minunată anul ăsta, în ciuda faptului că din când în când aproape că paralizează circulaţia în oraş. Între cinci şi opt e cel mai bun interval pentru mersul pe jos. Mai întâi e valul de oameni care merg de la serviciu acasă, apoi liniştea din timpul cinei şi după aceea forfota oamenilor care ies în oraş. Am petrecut multă vreme ajutând diverse persoane să iasă din locurile unde-şi parcaseră maşina. Traiul în Wisconsin te face expert în zăpadă şi cum să ieşi din ea. Un bătrân şi soţia lui erau îngropaţi cu Chryslerul lor într-un morman de zăpadă – am dat zăpada la o parte cu lopata în timp ce el gâfâia alături, apoi am împins maşina înainte şi înapoi, imprimându-i o mişcare de balans, până când a reuşit să iasă. Bătrânul mi-a întins o hârtie de cinci dolari şi n-a vrut s-o ia înapoi. Mi-a spus că e pentru „o cină caldă şi câteva pahare". I-am dat banii unui vagabond, câteva străzi mai încolo. Mi-am cumpărat o duzină de cămăşi hawaiiene de-a gata, de la Jordan Mash pentru excursia pentru care mi-am cam pierdut interesul, deşi i-am spus tipului de la agenţia de turism să se ocupe de toate formalităţile necesare. Întotdeauna mi-au părut de prost gust cămăşile astea, însă acum îmi place cum se simt la atingere, mătăsoase. Îmi

plac şi culorile ciudate pe care n-am apucat încă să le afişez în afara apartamentului, pentru că n-am găsit nicio ocazie să o fac. Am ajuns la concluzia că stilul *cuisine minceur*[22], pe care l-am abordat în bucătărie în ultima vreme este narcisistic şi cam tâmpiţel, deşi există acolo şi câteva idei bune. Oamenii pot să mănânce orice vor, dacă îşi şi pun corpurile puţin la muncă. De când m-am apucat de dans am slăbit, acum îmi strâng cureaua cu două găuri mai sus. Am studiat îndeaproape o cambulă pe care am filetat-o, ca să înţeleg mai bine ce mănânc. Oase fragile, de culoarea perlei, coloana vertebrală în care e un filament păstos prin care corpul peştelui primeşte instrucţiuni de la minusculul său creier, înoată acolo şi acolo şi acolo. Mă întreb ce-a văzut el în viaţa pe care şi-a petrecut-o în apă. Am făcut un sos rapid din vin şi condimente, ca să nu prăpădesc acest cadavru care căpătase deja o importanţă mai mare după ce l-am terminat de studiat. Apoi am fiert şi o mână de tăiţei subţiri în sos şi am mâncat totul după dans. Am gătit de mai multe ori stomac de vită, pentru că am cumpărat prea mult – greşeala măcelarului, care mi-a pus prea mult: stomac de vită cu sos milanez, *menudo* – tocană mexicană de stomac de vită – apoi faimosul stomac de vită à la mode de Caen. Un bătrân care lucrează la departamentul de expediţii are ciroză şi a făcut o cerere pentru o primă, pentru că vrea să moară în locul în care s-a născut, în Galway, Irlanda, unde încă mai trăieşte mama lui. Mi-a scris mama, să-mi spună că se descurcă de minune singură şi că verişoara ei, văduvă şi ea, urmează să se mute cu ea. Mi-a spus că a primit o scrisoare frumoasă de la Laura. Am avut o erecţie în taxi, când m-am gândit la fundul Laurei, mai degrabă mi l-am imaginat, decât m-am gândit la el. Avea sâni mici, însă era mândră, şi pe bună dreptate, de picioarele şi de fundul ei. Cât de bine îmi amintesc cum a dansat pe muzica lui Debussy, acum mulţi ani, în acea sală de sport fierbinte. Şi

acum mi se taie răsuflarea, şi nu simt niciun fel de amărăciune. Am nişte bănuieli în legătură cu sexul, deşi nu am încă o idee foarte clară şi bine conturată. De exemplu, am văzut filmul *Pretty Baby*[23] şi deşi fata este o frumuseţe superbă, mama ei avea mai mult sex-appeal. Viaţa netrăită, lipsa de experienţă este cea care îi face pe bărbaţi să îşi dorească o fată atât de tânără. Să ai doisprezece sau treisprezece ani, să fii fără griji, cu capul în nori şi cu o anume graţie şi elasticitate. Fără îndoială că lumea cu care se confruntă este atât de înspăimântătoare. Devine mama ei într-o singură noapte. Am tânjit adesea după fata aceea din bucătăria de la Marblehead, însă lucrurile de genul ăsta sunt unice, nu se mai întorc niciodată. De exemplu, doamna Dietrich, cum insistă să i se spună, este căsătorită cu un specialist în planificare de la primărie, nu are copii, are treizeci şi ceva de ani şi este secretara mea, deşi ar putea cu uşurinţă să conducă întreaga companie. Joia trecută am lucrat douăsprezece ore pentru a ne pregăti de un audit – ultimele trei ore le-am lucrat la mine acasă, după ce-am pregătit o cină frugală. Era o muncă grea şi migăloasă şi după ce-am terminat am băut o sticlă de şampanie Korbel pentru a ne mai calma durerile de gât şi ochi. O cunosc pe femeia asta foarte bine, de trei ani, şi totuşi am fost uimit de efectul pe care-l are vinul asupra ei. A început să plângă şi mi-a spus că plânge pentru mine, pentru că evreii mi-au luat şi nevasta, şi fiica. A fost atât de şocant încât a fost de-a dreptul amuzant, aşa că i-am spus hei, hei, doamnă Dietrich, asta-i o prostie. M-a luat în braţe şi atunci am ştiut că vroia să ne tăvălim puţin, şi deşi e puţin cam prea plinuţă pentru gustul meu, mi-am spus „de ce nu?” Aşa că am continuat să facem ce făceam şi după ce ne-am urcat unul peste altul m-am „trezit” dintr-odată, când mă uitam absent la fundul ei şi mi-am zis „Asta-i realitatea”. Pentru câteva zile am avut această senzaţie acută. Şi asemeni sentimentului pe care l-am avut astă vară

când frigeam mielul, m-am decis să nu o pun la îndoială, pentru că mi se pare că îndoiala e adesea o dovadă de autocompătimire, un fel de a te plânge de existenţă. Bietul de mine, şi toate prostiile alea. Henry nu se îndoia că l-ar fi putut ajuta pe tata să păşească în moarte, ar fi putut deschide poarta pentru el şi ar fi putut să-i strângă mâna când trecea în nefiinţă sau în ce-o fi eternitatea. Eu nu citesc cărţi despre chestiile mistice pentru că, la fel ca şi la lutherani, puterile speciale sunt împărţite dinainte. Afacerile pe care le-am făcut în Tokyo cu orientalii nu m-au făcut să cred că ei sunt diferiţi de noi. În afară de Henry mai cunosc o sută de alţi indieni la fel de amărâţi ca şi el. El mi-a dat o gheară de broască ţestoasă. A fost minunat de amuzant la birou când doamna Dietrich se prefăcea că nu s-a întâmplat nimic, afişând o atitudine foarte germanică. Intimitatea poate să fie înspăimântătoare la lumina zilei. Aşa cum mi s-a mai întâmplat şi atunci când m-am pierdut în pădure şi am găsit drumul acoperit de pietriş, m-am gândit din nou serios să renunţ la bani şi la putere. Mai bine aş face o omletă. Când eram tânăr şi trebuia să sap grădina sau să sap o groapă pentru gunoi la început nu-mi plăcea, apoi făceam ore în şir lucrul acela, mă pierdeam în activitatea respectivă. Doamna Dietrich este atât de conştientă de sine pentru că încearcă să fie doamna Dietrich în fiecare secundă. Aşa cum Phillip încearcă să fie unic şi face asta vorbind întruna, de parcă dacă s-ar opri din vorbit ar dispărea pur şi simplu. Cât de ciudaţi suntem cu toţii. Acum ne chinuim cu conturile şi bilanţurile şi după câteva minute ne ronţăim corpurile ca nişte căţei. Sau ca nişte urşi. Henry şi cu tata au văzut o dată doi urşi făcând dragoste – i-au văzut prin binoclu, pe celălalt mal al unui lac din Canada. Am citit alaltăieri că balenele fac sex şi cu parteneri de acelaşi sex.

Primăvara s-a dovedit a fi enervant de dificilă pentru Nordstrom. A fost incredibil de complicat

pentru el să-şi dea demisia. Compania era deţinută de o familie de aristocraţi din New Hampshire, nişte yankei înţepaţi care pur şi simplu nu voiau să fie abandonaţi de managerul lor minune. Îi oferiseră totul şi când mărinimia lor fusese refuzată, deveniseră iritaţi şi răzbunători. Fusese şi mai dificil şi mai confuz să scape de bani. Sonia nu-i voia, iar reacţia mamei lui a fost de-a dreptul isterică. Bărbatul de la E.F. Hutton[24] îl rugă insistent să meargă la un psiholog, iar Nordstrom fu repede de acord, din curiozitate şi pentru că înţelegea că celorlalţi ceea ce făcea el li se părea o chestie îngrozitoare. Mama lui plângea pentru că ştia cât de mult muncise el toată viaţa pentru banii aceia. Brokerul lui s-a dus până la New York să stea de vorbă cu Sonia, sperând că ea avea să-l convingă pe tatăl său să se comporte mai normal. Sonia veni la Boston şi mâncară de prânz împreună cu brokerul pentru care Nordstrom chiar avea un respect deosebit. Însă Nordstrom era timid şi sfârşi prin a-i convinge pe amândoi mai târziu în după-amiaza aceea, după ce făcu o donaţie de douăzeci şi cinci de mii Societăţii Naţionale Audubon[25], deşi nu simţea nicio atracţie specială pentru păsări. Îi plăcea să urmărească ore în şir păsările care populau ţărmurile, când ieşea în weekenduri lângă Ipswich, însă nu era curios să le ştie numele. Când vedea o specie anume, îşi amintea a doua oară că o mai văzuse o dată. Asta îi permitea să nu care după el vreun atlas ornitologic.

Şi nu că grija celorlalţi pentru Nordstrom ar fi fost nefondată. Judecând după propria lor fire, n-aveau cum să ştie dacă Nordstrom nu era cumva vreun alt nenorocit care ceda într-un mod jalnic sub greutatea problemelor, ştiute şi neştiute, care ne fac tuturor viaţa grea. Sonia, cu cinismul specific tinereţii, credea că era prea târziu pentru ca tatăl ei să se mai poată schimba. Laura, care fusese şi ea contactată, refuză să se bage, considerând că toată problema era caraghioasă şi fermecătoare în acelaşi

timp. Ca şi brokerul, credea perceptele populare, intens vehiculate, despre schimbările care apar la mijlocul vieţii, şi aşa mai departe – un discurs la fel de toxic pentru viaţă precum erau acţiunile oricărui guvern în existenţa tuturor. Mama lui credea pur şi simplu, în şablonul credinţei protestante, că toţi oamenii ar trebui să aibă grijă de banii lor, să-i păstreze pentru zile negre. Îi scrise lui Nordstrom, povestindu-i despre un cetăţean de vază din Rhinelander, care se îmbolnăvise de cancer şi cheltuise prin spitale în jur de şaptezeci de mii de dolari, într-un efort zadarnic de a-şi salva viaţa. Îngrijorările doamnei Dietrich erau mai realiste, centrate pe speranţele ei la o altă partidă de amor înainte ca Nordstrom să plece. Propriul ei soţ era doar formal interesat de sex şi adormea după ce ejacula, în timp ce Nordstrom era un cavaler jucăuş care în mod evident fusese foarte bine dresat de nevastă-sa.

În dimineaţa zilei în care urma să meargă la psiholog Nordstrom merse pe jos din Brookline până în Cambridge. Adevărul era că demersul său înflăcărat de studiere a realităţii îl transformase într-un tăntălău neînsemnat. Înţelesese asta şi decisese să o accepte ca atare, să şi-o asume, cum se spunea. Era o zi frumoasă, de început de mai. Traversă bulevardul Commonwealth şi se opri la jumătatea lui, pe scuar, admirând un avion care trecea pe deasupra lui, îndreptându-se spre Logan. Aeronava argintie arăta minunat pe fundalul cerului de un albastru intens. Se opri apoi în Allston şi mâncă un sandwich cu cârnaţi italieneşti, ardei verzi şi ceapă. Un mic dejun delicios, pe care-l completă cu o bere rece. Schimbă câteva cuvinte într-o italiană de baltă cu tipul de la tejghea, care încerca să-şi aleagă numerele pentru un bilet de loterie de un dolar. Nordstrom îşi continuă apoi plimbarea, gândindu-se că nimic nu semăna cu nimic altceva. O cantitate nu putea, tehnic vorbind, să o egaleze pe alta. Pe lume nu existau două mere care să fie exact la fel, după

cum nu existau nici două maşini identice, oprite la semafor, şi nici doi oameni la fel din cele trei miliarde şi ceva de oameni de pe Pământ. Râse în gura mare, amuzat de naivitatea filosofiei din acele gânduri, dar asta nu le diminuă cu nimic intensitatea. Nici câinii, nici zilele, nici orele şi nici momentele nu semănau niciodată unele cu celelalte. În fine, nici el nu era la fel ca ieri, şi era măcar infinitezimal diferit de cel care fusese cu o secundă în urmă. Când ajunse lângă podul de lângă facultatea de economie se opri şi se uită la apa murdărită de afluenţi şi din cauza ploii torenţiale de cu o zi înainte. Era râul Charles, despre care Nordstrom gândise întotdeauna că nu are şarmul râurilor cu ape limpezi şi reci din nordul Wisconsinului, deşi mulţi pasionaţi de istorie s-ar fi repezit să susţină în faţa tuturor că Charles purta multă istorie în spate. Astăzi Nordstrom nu avea nicio părere despre râu. Doar se uită o vreme la el. În ultima vreme simţea că opiniile inutile îl oboseau teribil, aşa că încerca să scape de ele. Se surprindea gândind asemeni tuturor celorlalţi: prea cald, prea frig, prea verde, prea gras, prea condimentat, clădire urâtă, papuci urâţi, muzică prea tare, femeie casnică, bărbat gras. Nu, se gândi el, asta n-ar fi putut să discrimineze, însă se cam plictisise să cântărească dacă era bine sau nu să aibă o opinie despre orice. Când reuşi să scape de această tendinţă naturală, specific umană, se simţi un pic mai uşor şi mai fluid. Problema era că viaţa, lumea din jur, începuse să pară mai fragilă, aproape lipsită de substanţă. De exemplu, se uită la râu atât de mult încât uită ce era. O bătrână care împingea un cărucior de cumpărături se opri lângă el şi se uită peste balustradă, să vadă la ce se uita Nordstrom. El spuse: „Râu”, revenindu-şi în fire, în accepţiunea generală a acestei sintagme, iar ea îşi reluă deplasarea, parcă un pic alarmată. Nordstrom o luă pe malul râului, în direcţia în care acesta curgea, apoi se aşeză pe iarbă, pe latura mai îndepărtată a

debarcaderului de la Harvard. Pe o bancă stătea un bătrân cu o barbă căruntă, cu pantalonii suflecaţi până la genunchi, încălzindu-şi tibiile la soare. Bătrânul se holba la o tânără îmbrăcată cu o bluză fără mâneci, o fustă verde largă şi încălţată cu o pereche de sandale, care erau întoarsă cu spatele spre el şi spre Nordstrom şi care rostogolea o minge de colo-colo împreună cu fiul său de doar câţiva ani. Când se apleca să ridice mingea vântul care bătea dinspre vest îi ridica fusta şi bătrânul se holba la partea din spate a pulpelor ei netede. Pe bătrân nu-l deranja deloc că Nordstrom îl surprinsese în plin act de voyerism, iar la rândul lui Nordstrom se simţea norocos că avusese parte de o astfel de imagine în miezul zilei. După o vreme, femeia şi fiul său traversară în fugă Memorial Drive şi dispărură pentru totdeauna. Nordstrom se simţea aţâţat în general mai degrabă decât sexual, deşi era şi sexul în amestecul acela, însă alături de satisfacţia dată de o mâncare bună, de un vin bun sau de poate un alt sentiment ciudat, acela pe care-l ai atunci când dai drumul unui păstrăv frumos după ce l-ai prins. Era amuzat de cât de uşor îl făcuseră coapsele unei femei să cadă în sentimentalisme.

Ora pe care o petrecu la psiholog trecu mai degrabă uşor, fără vreunul dintre acele momente dure de care se temuse. Bărbatul îl considera în particular pe Nordstrom un soi de fanatic religios lipsit de religie, care nu părea deloc periculos, nici pentru el şi nici pentru ceilalţi. Psihologul erau un Jungian[26] lipsit de orice fel de atitudine cinică faţă de ceea ce considera a fi călătoria unui om care vroia să scape de viaţa lui plină de insatisfacţii. Îl întrebă pe Nordstrom dacă nu credea că, lăsându-le banii, le împovărează pe mama şi pe fiica lui. Pe Nordstrom nu-l deranjă prea mult întrebarea: avea tendinţa de a analiza aproape clinic ironiile, fără să le înlăture partea comică şi iertându-le problemele cinice pe care adesea le ridicau. Psihologul îi urmări privirea pe fereastră, observând că era fixată

pe un arţar complet înfrunzit, ale cărui frunze îşi pierdeau ultimele nuanţe de verde crud, specifice începutului de mai. Pacientul de ora aceasta avea o lipsă de sensibilitate care îi amintea de pescarul profesionist pe care-l întâlnise lângă casa lui de vacanţă din Maine. Nu dăduse prea mare importanţă telefonului pe care-l primise de la broker – o tratase pe soţia lui şi îl considera că în spatele spoielii de Hingham se ascundea un idiot crud. Dintr-un motiv inexplicabil în zona Bostonului păreau se să fi adunat o grămadă de oameni care sufereau de tot felul de nevroze exotice, iar problema lui Nordstrom era o binevenită întoarcere la normalitate.

— La ce te gândeşti acum? întrebă doctorul, inspirat de intensitatea cu care Nordstrom privea pe fereastră.

— La Robin Hood. Arţarul acela îmi aduce aminte de Robin Hood. Când aveam doisprezece ani am construit o casă într-un arţar şi ne-am jucat de-a Robin Hood. Apoi prietenul meu a renunţat la jocul ăsta şi s-a apucat să arunce cu o minge de basseball în peretele hambarului, sperând că va ajunge Hal Newhouser. Asta m-a rănit, pentru că ne tăiasem pe mână şi ne făcusem fraţi de sânge. Aşa că m-am apucat să mut casa din copac într-un loc de care să nu ştie nimeni, dar m-a prins tata cărând lemne şi mi-a spus să construiesc casa într-un fag, nu într-un arţar, pentru că fulgerul nu loveşte niciodată fagul, din nu ştiu ce motiv. Eu i-am spus că fagul n-are destule frunze să ascundă o casă. Iar tata mi-a spus că atunci trebuie să-mi asum riscul, că el când era mic şi-a dorit dintotdeauna să-şi construiască o casă pe fundul lacului, ca să poată privii peştii pe fereastră.

— Încă mai ai fantezii cu Robin Hood? Nordstrom făcuse o pauză lungă şi psihologul ar fi vrut să continue pe această direcţie interesantă.

— Oh, nu, pentru Dumnezeu. Nu îmi doresc să fiu cineva anume. N-am atâta imaginaţie. Băieţii

tineri îi admiră pe haiduci pentru că aceştia fac doar ce vor şi nu dau socoteală nimănui. Haiducii dau câte o lovitură şi apoi stau în ascunzători şi-şi curăţă armele, ştii? În fiecare zi fac doar ce vor ei, trăiesc bine din asta, cel puţin aşa cred copiii. Proscrişi consideră legea o prostie, şi asta este o părere destul de populară. Dar să fiu sincer azi mă gândeam la prietena lui Robin Hood, Marian sau Miriam? În căsuţa din copac aveam două poze, una în care era o femeie fotografiată din faţă, şi una cu aceeaşi femeie fotografiată din spate. Aşa le şi spuneam – faţa şi spatele. Am dat trei dolari pe pozele astea, pentru că nudurile se găseau foarte greu şi trei dolari erau o grămadă de bani. Femeia pe care am văzut-o aplecându-se astăzi lângă râu mi-a adus aminte de Marian sau de Miriam pentru că purta o fustă verde. Pe vremuri mă gândeam un pic încântat în căsuţa mea din copac că Marian sau Miriam avea şi ea o faţă şi un spate, aşa era legea firii, şi că foarte probabil Robin Hood profita de acest lucru.

— Ai avut o fantezie cu femeia de lângă râu?

— Nu, nu chiar. Aşa cum am mai spus, n-am prea multă imaginaţie şi apoi îmi place să evit fanteziile, ca să fiu mai surprins atunci când se întâmplă cu adevărat. Uneori este un pic cam greu când vezi o femeie atât de drăguţă ca şi cea de azi. Poate că e o ciudăţenie prostească de-a mea. Am observat într-una din zilele trecute că dacă uit să-mi întorc ceasul sunt întotdeauna interesat de momentul exact în care se opreşte. Îmi aduc aminte anul în care am încetat să mai găsesc în buzunar monede mai vechi decât mine. Aveam treizeci şi trei de ani. Mă simt un pic prost că-ţi pierd timpul, deşi plătesc pentru el. Să fiu sincer, banii au început să mă obosească după ce m-a părăsit nevasta. Am început să-i privesc cu răceală. Am iubit-o foarte mult, apoi totul a dispărut, mai mult pentru ea, pentru mine nu la fel de mult. Am crezut că ambiţia mea a stricat totul, deşi şi ambiţia ei a contribuit la

această degradare. E o poveste atât de obişnuită. Nu mi-am pierdut credinţa, ci mai degrabă interesul.

— Şi acum de ce eşti interesat? întrerupse psihologul încă una din pauzele lungi ale lui Nordstrom.

— Oh, Doamne, nu ştiu. Tatăl meu, care a murit în octombrie, spunea mereu că îi place să vadă cum merg lucrurile. Poate că asta vreau şi eu să fac. Aş putea face o călătorie lungă. Am revenit cumva la viaţă anul trecut în iulie, şi a fost plăcut. În cea mai mare parte a zilelor mă bucur de viaţă fără vreun motiv anume. Am început să gătesc din ce în ce mai elaborat. Nordstrom se uită fix la psiholog un minut întreg, apoi zâmbi. Seara dansez singur, adesea timp de două ore. Uneori doar sar de colo-colo, ştii?

Luna mai a trecut uşor, aproape în zbor. Înlocuitorul lui Nordstrom a venit de la Chicago. S-a organizat o petrecere modestă în onoarea plecării lui, petrecere la care mare parte dintre cei din conducere şi-au găsit motive să nu participe. Nordstrom a primit un set elegant de valize. Doamna Dietrich a plâns toată seara, s-a îmbătat şi a trebuit să fie trimisă acasă cu taxiul, cu planurile pentru seara aceea date peste cap şi fără să apuce să îi arate lenjeria intimă cumpărată special pentru această ocazie. Nordstrom a ajuns până la urmă în Dorchester, după ce făcuse turul unor baruri în care se cânta muzică country, şi jucase poker până dimineaţa cu un grup de tipi din departamentul de expediţii. Făcu o plimbare lungă până acasă în lumina slabă şi umedă a dimineţii, simţind Atlanticul în aer, mângâiat de o briză slabă. Trecu prin Roxbury, un cartier cam rău-famat, unde un bătrân de culoare care zăcea într-o baltă de vomă cu sânge, păzit de nişte vrăbiuţe îi provocă o milă sâcâitoare. O stradă mai încolo îl întristă un copac bolnav, care-l făcu să încerce să-şi amintească mirat de ce omorâse Iisus smochinul. Dacă dai la o parte toate aspectele civilizate, de suprafaţă ale oricărei

religii, realizezi că nu eşti prea departe de tobele şamanilor. Strada lungă şi cenuşie nu era decât un alt fel de râu. Putea să fluiere şi să-şi facă astfel propria muzică, în ciuda damfului de gin care-i îneca sinusurile. Un câine bătrân îl urmări cale de-o stradă şi la un moment dat se opri să-l lase să-i miroasă cracul pantalonilor. Ajunse în apartamentul lui în două ore, făcu un duş, îşi pregăti o omletă cu brânză lângă care bău şi un pahar de vin alb. Se băgă în pat dar nu putu să adoarmă. Îşi făcu o cană de cafea şi frunzări lipsit de interes prin jurnal. „Am văzut o fată drăguţă pe plaja Crane's Neck. Avea nişte tălpi extraordinar de mari. Cu siguranţă îşi va petrece toată vara îngropându-le în nisip, ascunzându-le de restul lumii. Cruzimea genelor. Un coleg de clasă avea un penis mare care era în secret invidiat de toţi cei din vestiarul băieţilor, dar toţi îşi băteau joc de el în public, până când tachinările astea l-au transformat într-un idiot timid. Acum e necăsătorit şi conduce un camion pentru pietriş cu plug de zăpadă, pe care l-a denumit Dork." Nordstrom se plimbă prin apartament şi o văzu pe fata din blocul de vizavi întinzându-se, îmbrăcată doar în nişte pijamale scurte. Avu o erecţie care semăna mai degrabă cu o durere de dinţi decât cu ceva plăcut. Regretă că masturbarea nu reuşea să-i ofere nicio satisfacţie. Se aplecă pe fereastră şi trase adânc aer în piept, simţind cum membrul erect se propteşte în pervaz, dându-i o senzaţie neplăcută. Ea îi zâmbi şi-i făcu cu mâna. Îi făcu şi el cu mâna, cu inima bubuindu-i în piept. Ea se mai întinse o dată şi apoi se retrase în întunericul apartamentului ei. El oftă şi se întoarse în bucătărie şi dădu drumul la radio. Un tip fără nume cânta „Nu spune *Mañana* decât dacă vorbeşti serios", şi Nordstrom simţi că tânjeşte după Caraibe, deşi nu fusese niciodată acolo. Joe Carioca, sau aşa ceva. Avea să închirieze un apartament micuţ, să bea rom şi să gătească fructe de mare. Soarele avea să ardă, apa avea să fie albastră. Nu mai spera că o să

adoarmă, aşa că scoase o sticlă de Montgomery Calvados din dulap şi începu să scrie:

Mai 78: Iisuse Hristoase, nu pot să dorm şi e nouă dimineaţa. Am băut mai mult decât obişnuiesc să beau într-o săptămână, sau aşa ceva, însă n-am reuşit să mă ameţesc îndeajuns de mult. Asta pentru că de obicei sunt treaz la ora asta şi nu-mi plac deloc obiceiurile astea de om bătrân, din care e greu să ieşi. Am venit pe jos din Dorchester, în transă. M-a supărat un beţivan bătrân şi negru, mi-a venit să plâng. I-am scris lui Henry o scrisoare, rugându-l să accepte sculele de pescuit şi puşca de vânătoare ale lui tata. Am primit înapoi o carte poştală pe care scria „Mulţumesc, Henry" şi asta a fost tot. Am rugat-o pe mama să aibă grijă de el dacă se îmbolnăveşte. Uneori beţivii se sting repede. Tata i-a spus asta lui Henry odată când au ieşit pe lac şi Henry i-a spus că nimeni nu se naşte şi nimeni nu moare. Tata i-a zis: „Henry, mănânci rahat cu polonicul" şi am râs cu toţii. Mi-a trecut totuşi prin cap că ar fi putut vorbi serios, şi-am rămas cu ideea asta. Am citit în *The New Yorker* despre un tip care a mers pe jos timp de treizeci şi cinci de zile în munţii Himalaya, înfruntând tot felul de pericole, pentru a vedea un leopard de zăpadă şi n-a întâlnit niciunul. A văzut multe urme şi semne de leopard. Odată am văzut un râs din casa din copac. Am văzut şi un bursuc pufnind pe lângă el. Râsul parcă plutea. Am făcut un zgomot şi râsul s-a răsucit la trei sute şaizeci de grade, ca Thompson, şi a dispărut. Râşii sunt tot timpul pregătiţi. L-am sunat pe prietenul meu de astă vară, evreul sefard, ca să mă ajute să organizez petrecerea de absolvire pentru Sonia. Mi-a sugerat restaurantul din Village unde am văzut-o pe fata aceea. Dar mi-a spus că se reapucase de dans şi că nu mai lucra acolo, dar dacă vreau poate să o invite, ca să mai dea culoare petrecerii. Am spus bineînţeles şi i-am trimis un cec, lăsându-l pe el să aleagă meniul, am încredere în bunul lui gust. Gândul la ea mă face să simt un

gol în stomac. Am simţit că levitez când am scăpat de bani, însă acum sentimentul acela a dispărut şi nu mai simt decât o oarecare senzaţie de uşurare. Oare avem voie s-o luăm de la început? O să vedem, cum zicea tata. Mă schimb foarte greu. Toţi anii ăia pe care i-am petrecut cu Laura, în care am murit puţin câte puţin, apoi cei trei ani în care am murit de tot. Apoi am avut parte de şansa aceea pe care nu sunt prea interesat să o înţeleg pentru că mi-e teamă că ar putea dispărea. Tocmai mi-am aprins nişte iarbă pe care mi-a lăsat-o Sonia, ca un hippie antic, în speranţa că-mi va potoli creierul. Ea e de părere că iarba îmi face bine, deşi nu fumez mai des de o dată pe lună. Nu mai ţin minte de când nu mi-am mai dorit o femeie atât de mult. Oboseala mă enervează. Femeile sunt cea mai bună companie, atât la bine, cât şi la rău. Mă doare inima. Acum mi-ar face bine până şi negresa aceea trecută de la bordelul din Green Bay, unde am fost în liceu – era obligatoriu să faci măcar o vizită acolo. Am îmbrăţişat-o şi am vrut să o sărut, iar ea a găsit chestia asta amuzantă. Fata cu fusta verde de pe malul râului era lipsită de inimă. Acum sunt rupt, cum se spune în limbajul consumatorilor de iarbă. Apartamentul e aproape plin. Vin oamenii pe care i-am angajat să-mi împacheteze lucrurile. Marţi după Ziua Împodobirii, care acum se numeşte Ziua Comemorării, din motive pe care le-am uitat. Să împodobeşti morminte într-o zi călduroasă. Imaginea Laurei, din nou. Aproape că-i pot simţi mirosul. Vara aceea pe care ne-am petrecut-o în cabana din buşteni de brad, lângă un pârâu în Montana, cu Sonia jucându-se în curte. Pârâul era zgomotos, dar susurul lui era liniştitor. Ea făcea cafea, îmbrăcată doar în chiloţi. Îşi strânsese părul şi se spălase pe faţă la chiuvetă. Se întindea. Razele soarelui intrau pe fereastră şi se opreau pe spatele picioarelor ei.

Capitolul 4

Lumea nu suportă bucuroasă proştii, se gândi Nordstrom la patru dimineaţa, într-un apartament situat la etajul şapte, pe colţ, în hotelul Carlyle din New York. Sorbea dintr-un pahar de bourbon cam fără gust. Aştepta telefonul cu inima îndoită, deşi nu prea-şi dorea să preia el iniţiativa. Nu puteai plonja aşa în lumea reală. Îşi imaginase altfel ziua aceea, chestie care e în regulă dacă eşti singur şi ai control total asupra lucrurilor. Control poţi avea la toaletă, se gândi Nordstrom şi râse. Odată ce ieşi din toaletă apar surprizele, şi nu toate sunt plăcute. Unele dintre ele lasă un gol în stomac, de parcă ai plonja pe spate de pe marginea lumii. O chestie care oricum are să se întâmple la un moment dat. Acum îşi dorea ca Laura să-l sune, dar ştia că ea n-o va face. Şi nici el nu voia să o sune. Sonia şi Phillip şi Laura tocmai îl lăsaseră la hotel cu taxiul. Între ce-şi dorea inima lui să se întâmple şi ce probabil avea să se petreacă în orele ce aveau să urmeze până când într-un final avea să adoarmă, se căsca un abis de care aproape uitase.

Prima surpriză fusese că o întâlnise pe Laura. Nu se aşteptase deloc să o vadă. Nu-i spusese nimeni şi nici el nu se obosise să întrebe. Şi se trezise cu ea lângă el. Tocmai aterizase de la Paris. N-o mai văzuse de aproape patru ani. În timpul ceremoniei de o banalitate studiată şi a recepţiei de după, Nordstrom se gândise că totul în lume se petrece pe la spatele tău, aşa că ar fi bine să fii tot timpul pe fază. Ea arăta foarte bine, deşi el percepuse asta mai degrabă ca pe o impresie de suprafaţă decât ca pe o reacţie viscerală. După ce ceremonia de absolvire se terminase, luaseră un taxi de la Yonkers la Pierre, unde Phillip şi Sonia stăteau cu Laura – urmau să plece a doua zi. Au stat de vorbă şi apoi Nordstrom a făcut ceva mânat de sentimentalismul lui inerent. Prinşi cu grijă în căptuşeala sacoului sport avea

cincisprezece mii de dolari în bancnote de o sută. Erau pentru BMW-ul pe care i-l promisese Soniei cu şapte ani în urmă, în casa din Los Angeles. Se interesase şi i se recomandase ca ea să meargă cu avionul de la Florenţa (Phillip pronunţa deja Fii-ren-zee) până la München şi să cumpere maşina de acolo. Toată lumea din sală încremenise la vederea acestui gest, iar el se simţise foarte neîndemânatic şi de modă veche, cam ca Sid, patronul bistroului, căruia îi făcuse cadou toată garderoba lui, un moment foarte înduioşător. Voia să călătorească cu cât mai puţine bagaje. Se repeziseră la el, toţi deodată, făcându-l să se simtă insuportabil de necioplit: Phillip spusese că o maşină scumpă ar putea da naştere la violenţe, mai ales ţinând seama de situaţia tulbure din politica Italiei. Laura spusese că nimănui nu-i pasă de maşini. Sonia spusese că el renunţase deja la tot şi că în Florenţa nu avea nevoie de maşină. Nordstrom se retrăsese la toaletă, lipsit total de senzaţia de control. Se simţise nu atât rănit, cât nelalocul lui în ceea ce mai rămăsese, din ce mai înţelegea el, din familia lui. Sonia şi Laura îl îmbrăţişaseră când ieşise de la toaletă şi atunci simţise un fior şocant de atracţie sexuală către amândouă. Aveau să dispară a doua zi, dorinţa asta era adusă de moarte. Phillip pusese capăt ciudatului moment, făcând o fotografie „fermecătoarei” familii.

Apoi, la restaurant, o altă surpriză. Dansatoarea-chelneriţă pe care abia aşteptase să o reîntâlnească îl tratase cu o răceală feroce şi apoi, aşezată la capătul celălalt al mesei, între evreul sefard şi Laura, îi privea pe cei de la masă cu evidentă superioritate, deşi nu avea cum să fie cu mult mai în vârstă decât absolvenţii şi partenerii lor. În mod evident era o femeie versată, cu trăsături mediteraneene mai degrabă ascuţite şi orice căldură pe care ar fi putut-o emana era ascunsă cu grijă. Nordstrom fusese mulţumit de mâncare (piftie de raţă, scoici opărite în vin alb, file de biban la cuptor

cu fenel, pulpă de miel dezosată şi filetată, apoi umplută), însă oaspeţii erau prea exuberanţi şi beau prea mult pentru a se putea concentra pe mâncare. Cu toţii aveau planuri. Erau foarte entuziasmaţi, aproape la fel ca Nordstrom, care era entuziasmat că nu avea niciun plan. Partea mai puţin plăcută a cinei a fost că toată lumea, prin bunăvoinţa lui Phillip şi a gurii lui slobode, aflase că Nordstrom îşi împărţise toţi banii şi urma să plece într-o călătorie lungă. De fapt, se gândise el, ei ştiau ceva mai multe decât el despre viitorul lui – el nu mai era aşa sigur că avea să plece în călătorie, deşi plecarea era peste trei zile şi biletele îl aşteptau la hotel, pitite într-un toc de piele. Faptul că renunţase la toţi banii îl făcuse să pară în ochii celor de la masă asemeni unui tip sălbatic, cu înclinaţii de călugăr, gata să plece într-un pelerinaj. Era şocat. Îi ştia pe cei mai mulţi dintre ei de vara trecută, când stătuseră la Marblehead, însă observase că îşi schimbaseră părerea despre el. Fata de lângă el presupusese că pleacă în India şi se arătase dezamăgită de itinerariul pe care-l alesese. Îi crezuse mai la curent de ce se întâmpla în jurul lor şi nu aşa de stângişti cum era acum la modă să fii, însă acum îi păreau total echidistanţi, în mod evident mai cuminţi decât el. Îşi amintise cum foarte puţini dintre radicalii din anii şaizeci făcuseră ceva atât de grav încât să ajungă la închisoare – de exemplu să nu-şi plătească taxele. Revolta lor nu fusese decât o prefăcătorie, cea mai mare parte dintre ei ajunseseră probabil patroni de magazine, între timp. Era ceva amuzant în toată chestia asta, ceva care doar se ghicea, însă nu putea fi arătat cu degetul. Toată lumea se prosteşte, aşa e dintotdeauna, se gândise el. Dacă aş fi fost în casa mea, care acum nu mai există, acum aş fi dansat. Începuse să priceapă cumva că şmecheria era să poţi dansa în mintea ta tot timpul, când fiica lui, ce stătea lângă el, îi simţi mâhnirea, îl apucă de mână şi îl strânse, îl sărută pe ureche şi-i spuse „te rog să vii să mă vizitezi”. El îi

simţi intensitatea îngrijorării şi dădu din cap afirmativ. Seara devenea uşor un spectacol colorat. Observase că Laura şi chelneriţa-dansatoare – pe care o chema Sarah – se duceau destul de des la toaletă, probabil pentru a trage cocaină pe nas. Câteva cupluri au decis să plece la discotecă, aşa că petrecerea devenise mai intimă, însă îi lipsea acea relaxare şi camaraderie care vin odată cu vinul. Masa lor era într-un fel de antreu, iar sefardul l-a pus pe chelner să îi închidă zona respectivă, asigurându-le mai multă intimitate. Phillip a aprins un joint şi l-a dat mai departe. Încă un cuplu a plecat – acum nu mai rămăseseră la masă decât Laura, Sarah, sefardul, Phillip, Sonia, o prietenă foarte apropiată a Soniei – fata care îşi dorea cu disperare ca Nordstrom să plece în Kathmandu – şi Nordstrom. Petrecerea s-a mai animat, sefardul începuse să spună povestioare interesante, cu atâta umor încât Nordstrom râsese cu poftă şi uitase de el. La un moment dat observase cum privirea Laurei se îndreaptă sper el, apoi trece peste umărul lui, spre toalete.

Nordstrom mersese la toaletă şi începuse să se holbeze la el în oglindă, fără vreun motiv. Bineînţeles, era şi o toaletă acolo, ceea ce însemna că avea din nou controlul. Când cineva stă pe tron, se gândise el, devine un fel de rege al unei ţări dubioase, cu suprafaţa de un metru şi jumătate pe doi, dar asta doar dacă poţi încuia uşa, şi în cazul de faţă asta nu se putea. Chiar şi încuietoarea cabinei era stricată. Poate că era mai bine să renunţe la ideea cu statul pe tron, altfel lucrurile ar fi putut lua o altă întorsătură. În oglindă se vedea un bărbat mult mai puternic decât se simţea bărbatul în chestiune. Ştia că nu conta dacă imaginea respectivă era a lui sau nu. Jo-Jo the Dogface Boy[27], Marvin[28], Farley Cudd – orice nume i s-ar fi potrivit. Câinele venise la masă fără să-l fi chemat cineva. Oricine ştie că atunci când eşti chemat, de obicei ţi se dau veşti neplăcute. Înainte ca un copac

să fie tăiat, este însemnat de către pădurar. Se face un semn pe trunchi, un semn care să fie recunoscut de băieţii cu drujbele, iar semnul trebuia interpretat ca numele copacului. Nordstrom rânjea la ideea de nume, când intraseră în toaletă Laura şi Sarah. Oh, vremurile astea! Femei în toaleta bărbaţilor! Ce urmează? se gândise el. Sarah îşi presărase o linie de cocaină pe antebraţ şi i-o oferise.

— Sincer să fiu, aş prefera să mă regulez.

Sarah îşi ridicase sprâncenele, într-o mimică batjocoritoare şi se uitase la Laura, ai cărei ochi începuseră să strălucească. Apoi râsese.

— Am auzit eu că ai înnebunit, spusese Sarah.

— Credeam că nu-ţi plac oamenii de afaceri bogaţi.

— Cu siguranţă prezintă mai multe avantaje decât oamenii de afaceri săraci.

Îşi ridicase braţul mai aproape de nasul lui Nordstrom. El trăsese pe nas cu o sforăitură de genul căreia îşi imagina că ar scoate un porc sau un narcoman. Laura izbucnise în râs şi se rezemase de pisoar.

— Nimeni n-a zis nimic încă despre sugestia mea iniţială, spusese Nordstrom.

Cele două femei se uitaseră una la cealaltă şi el se gândise intrigat că îl luau în serios. El doar încercase să îşi menţină controlul asupra regatului, alegând calea ofensivei.

— Hai să dăm cu banul. Sarah scosese o monedă de un sfert de dolar din geantă.

— Bine. Laura se apropiase de el şi-l sărutase pe obraz. Bineînţeles, pentru mine asta ar reprezenta un adulter, dar există şi circumstanţe atenuante. Eu zic cap.

Nordstrom îşi lăsase mâna să alunece pe fesele Laurei, simţind cum acestea se încordează uşor, ca pe vremuri. Exact în momentul în care moneda se învârtea în aer Phillip dăduse buzna în toaletă.

— Ce se întâmplă aici? spusese el cu o voce răguşită de beţiv.

Cele două femei ieşiseră în grabă şi Nordstrom se întrebase care ar fi fost pedeapsa maximă pe care ar fi putut-o primi dacă l-ar fi strâns de gât pe viitorul său ginere. Moneda se lovise de perete şi căzuse, însă nu se uitase la ea. Cocaina îl făcuse să se simtă ca şi când ar fi fost încuiat într-un frigider cu hipertiroidie.

Se întorsese la masă, unde cele două femei se uitaseră la el şi râseseră. El îşi compusese încet cea mai criminală privire de care era în stare, genul de privire care se dovedise de efect împotriva adversarilor săi de afaceri, pe vremuri. Se lăsase o tăcere tensionată, dar Nordstrom continuase până când toată lumea de la masă se alarmase. Câştigase runda, oricât de inutilă părea chestia asta, însă era cumva ceva important. Phillip se întorsese la masă mormăind ceva despre o monedă pe care o găsise. Sefardul se schimbase la faţă când panoul care-i separa de restul localului se deschisese brusc. Un bărbat de culoare, înalt, îmbrăcat cu un costum elegant, gri cu dungi subţiri, se uita spre masa lor. În spatele lui, uitându-i-se peste umăr, era un italian care semăna perfect cu gangsterii psihopaţi din filmele de gen. Negrul înalt ocolise masa şi o apucase pe Sarah de încheietura mâinii, strângând-o tare. Apoi se îndreptase spre ieşire trăgând-o după el ca pe o păpuşă dezarticulată. Durerea cauzată de braţul răsucit îi aprinsese faţa.

— Ascultă aici, spusese Nordstrom, ridicându-se de pe scaun.

— Du-te dracului, tipule! spusese negrul.

Nordstrom îl lovise cam tare, în partea de jos a obrazului şi bărbatul se răsucise, dând drumul fetei. Apoi genunchii îi cedaseră şi căzuse în fund. Se ridicase imediat, încă ameţit. Laura şi Sonia începuseră să ţipe şi Nordstrom se întorsese – italianul se apropiase foarte mult de el şi avea în mână un pistol cu ţeava îndreptată spre abdomenul lui. Negrul îşi freca maxilarul şi se holba la Nordstrom.

— O să mori, spusese el, zâmbind.

Două chelnerițe și managerul localului își făcuseră apariția, la destul de multă vreme după primul țipăt. Nimeni nu vroia să riște inutil.

— E doar o ceartă în familie, spusese Nordstrom. Negrul își făcuse loc pe lângă chelnerițe, împreună cu fata. Italianul îi urmase și managerul ridicase din umeri.

Întors la hotel Nordstrom considerase respectivul eveniment ca fiind ultima surpriză neplăcută din ziua aceea. Dar o amenințare cu moartea nu e ceva ușor de trecut cu vederea. Trebuia să se ocupe de asta. Dacă decizi să ieși în spațiu deschis, dacă te îndepărtezi prea mult de casă, n-ai cum să rămâi nevătămat. Își făcu rapid niște planuri pentru eventualitatea apariției unor crize, cum proceda și pe vremea când lucra în industria petrolieră. După ce-l lovise pe bărbatul acela – o meritase – fusese nevoie de o sticlă mare de Dom Ruinart și de două jointuri de-ale lui Phillip pentru ca persoanele care mai rămăseseră la cină să se calmeze cât de cât. Sefardul insistase să stea de vorbă urgent doar ei doi, în toaletă, unde îi spusese de mai multe ori „Oh, Doamne, ți-am spus”. Dar siguranța de sine pe care o afișa Nordstrom îl calmase până la urmă până și pe sefard. Pur și simplu reacționase când tipul ăla îi deranjase ceea ce era probabil ultima lui întâlnire de familie.

În apartamentul de la hotel reuși să pună la punct câteva variante de lucru, deși și acestea își pierduseră un pic din claritate din cauza amestecului de vin cu cocaină, la care se adăuga și senzația arzătoare pe care o simțea în palma stângă, cu care îi mângâiase Laurei fundul. Poate după mai bine de douăzeci de ani confuzia hormonală cauzată de dragoste dispăruse, la fel și nodul din gât și golul din stomac, însă nu putea nega atracția sexuală, care din fericită devenise nefericită, însă era în continuare acolo, din motive pe care nimeni nu le putea înțelege. Prima lui opțiune era să-l sune pe

şeful securităţii de la fosta lui companie, care la un moment dat fusese ceva şef pe la FBI, în Los Angeles. Sfatul lui avea să fie scurt, la obiect, competent şi prietenos. Cei doi bărbaţi aveau să fie în spatele gratiilor până în zori. Nordstrom respinse această variantă pentru că nu-i prea plăcea tipul. Părea un tip unsuros şi corupt până-n măduva oaselor, şi parcă n-ar fi vrut să-i datoreze o favoare. A doua opţiune era una ceva mai sensibilă, şi ar fi pus imediat mâna pe telefon dacă Laura şi Sonia n-ar fi urmat să plece a doua zi la prânz. Era vorba despre fosta gardă de corp şi om bun la toate a unui petrolist din Texas. Cu tipul ăsta, care locuia lângă Corpus Christi şi creştea cai, făcea uneori schimb de reţete. Se distrau de minune când mergeau la vânătoare de prepeliţe, iar când tipul venise împreună cu soţia în Los Angeles Nordstrom se ocupase de ei cum se cuvenea. Era din Del Rio şi fusese un fel de fundaş la echipa de fotbal american Texas A&M. Acum îşi întreţinea familia cu ceea ce el numea „specialităţile" sale. Era un tip inteligent şi colecţiona volume de Dickens şi Thackeray în ediţii vechi. Pe Nordstrom nu-l deranjase niciodată că omul era actorul principal în cazuri de şantaj şi cămătărie care n-ajungeau niciodată în ziare, ba chiar din când în când mai şi omora pe câte cineva. Şi parcă totuşi ameninţarea pe care o primise, oricât ar fi fost de directă, părea a nu fi chiar aşa de importantă. Apoi sună telefonul:

— Dragule, te-am trezit?

— Nu, citeam. Nasul meu e încă treaz.

— Eu sunt cam îngrijorată din pricina ta. A sunat fata aia, Sarah. Vroia să-ţi transmit să fii atent. Tipul e foarte periculos…

— L-am verificat deja. E un traficant mărunt, de doi bani, minţi Nordstrom.

— Eşti atât de deştept, dragule. Oricum, să ştii că i-am spus unde poate să te găsească…

— Asta n-a fost o mişcare înţeleaptă, o întrerupse el. E căsătorită cu tipul ăla. Dar nu contează. Culcă-

te.

— Îmi pare rău. Oh, Dumnezeule! urmă o pauză destul de lungă. Vrei să vin la tine?

— Sigur că da, dar n-ar fi prea înţelept din partea mea să-ţi şi deschid uşa. Arătai minunat astăzi.

— Şi tu la fel. A fost o nebunie, dar să ştii că eram gata să merg până la capăt la restaurant.

— Şi eu la fel, dar n-am făcut-o. La revedere, draga mea.

— La revedere. Ai grijă.

Nordstrom se simţi un pic trist, parcă îi părea rău că rezistase tentaţiei de a nu o lăsa pe Laura să vină la el. Familia lui avea să plece cu un avion rapid. Îi trecu brusc prin cap că ar fi putut s-o facă pe Laura să se întoarcă la el, dacă şi-ar fi pus asta în cap. În timpul cinei Sonia îi bătuse un apropo destul de apăsat, dându-i de înţeles că mama ei era nefericită. După ce plecaseră de la restaurant Laura se interesase insistent despre planurile lui. La un moment dat taxiul se oprise pentru ca Phillip să borască într-un şanţ. Nu era obişnuit să bea, şi dăduse pe gât o grămadă de vin. Nordstrom spusese că probabil va renunţa la excursia plănuită, îşi va lua banii pe bilete înapoi şi va urma cursurile unei şcoli de bucătari, câteva luni. Apoi avea să se angajeze într-un restaurant de lângă ocean. Apoi se lăsase purtat de amestecul de vin, cocaină şi viteza cu care mergea taxiul: avea să gătească lângă ocean, avea să-şi cumpere o barcă mică pentru a putea pescui în timpul liber. Nu se hotărâse încă dacă restaurantul avea să fie pe malul Pacificului, al Atlanticului sau în Caraibe. Probabil că în Caraibe, îşi cumpărase deja cămăşile acelea. Laura şi Sonia îl întrerupseseră cu entuziasm, spunând că dacă tot îşi dăduse toţi banii, aveau să-i cumpere ele un restaurant, însă el spusese nu, nu vreau să deţin un restaurant, vreau doar să gătesc într-unul. Ele se întristaseră puţin după asta, însă el n-avea ce să le facă.

Apoi sună Sarah şi îi spuse că deşi era cinci dimineaţa, ar fi vrut să treacă pe la el, să-i explice nişte lucruri. El îi propuse să se întâlnească a doua zi, la prânz, la Melon, la ora unu. Păru surprinsă de propunere, însă fu de acord. Nordstrom era destul de sigur că ei îl credeau fraier şi îi întindeau o cursă. Ştia că avea un avantaj, contrar aparenţelor: nu obişnuia să judece oamenii după aparenţe. Sarah, soţul ei şi bătăuşul italian se plimbau prin New York ţanţoşi ca nişte păuni violenţi. Oamenii care dădeau cel mai adesea greş, ba chiar şi mureau, erau cei lacomi, cei care nu înţelegeau că jocul lor e unul limitat, deşi întortocheat. Nordstrom învăţase asta în lumea afacerilor legate de petrol, dacă nu chiar dinainte de a intra în afaceri. Cum încă nu-i era somn, bău o bere rece şi mai făcu vreo câteva însemnări în jurnalul său.

15 iunie, 78: O problemă nouă şi interesantă. Am fost ameninţat cu moartea. Am perceput chestia asta ca pe o insultă şi o să o tratez ca atare. Altfel aş pleca pur şi simplu, pentru că nu mă ţine nimic aici, cu siguranţă. Dar nu despre asta e vorba. Oamenii se înjosesc atât de oribil dacă se lasă călcaţi în picioare de nişte dobitoci, fie că este vorba de guvern sau de unul dintre miile de feluri de infractori. M-am surprins când am refuzat-o pe Laura, e pentru prima dată când o refuz, însă până la urmă în viaţă trebuie să mai şi tragi linii. Mi-am adus aminte în seara asta de cum pescuiam crap şi biban cu mama, cum eu mă ocupam de pusul momelii în ac pentru că ea nu suporta râmele şi viermii, şi cum tot eu scoteam peştii din ac. Ea n-avea nicio problemă când venea vorba de curăţat peşti, păsări sau iepuri. Mi-am adus aminte şi de ziua aceea când ne-am dus să culegem mure şi am văzut ursul acela şi ea mi-a spus „treci în spatele meu” şi eu i-am zis „mamă, am şaisprezece ani şi sunt mai mare ca tine”. Trebuie să îi dau mâine un telefon, poate chiar să mă duc să o văd, pe ea şi pe Henry, şi să plec spre sud mai în toamnă. Dragă

mamă, am intrat într-o încurcătură. Henry probabil că ar fi aşteptat noaptea şi i-ar fi împuşcat. Niciunul dintre tineri n-a îndrăznit vreodată să-l supere, nici măcar când era beat mort. Mă îndoiesc c-aş avea nevoie de cursuri de gătit, deşi sunt cam slab pe partea de sosuri şi nici la deserturi nu stau prea bine. Violenţele astea întâmplătoare şi gratuite umplu inima de tristeţe. Am aranjat şi eu o cină minunată pentru fiica mea. Aş fi putut lua avionul spre Rio poimâine, însă ameninţarea asta ar veni cu mine pretutindeni, asemenea unei dureri de dinţi. Bineînţeles, nu doar la oraş au loc astfel de violenţe. Am auzit la înmormântarea lui tata că tăietorul ăla de lemne, uriaş şi beţiv, care locuia în coliba aia de lângă gater s-a săturat de lătratul câinelui vecinului său, aşa că într-o noapte i-a sucit gâtul câinelui cu mâinile goale şi l-a bătut pe vecin cu cadavrul câinelui până l-a lăsat lat. A făcut treizeci de zile de puşcărie şi s-a mutat la Duluth. Laura ar fi putut fi acum aici, dacă tot vorbim de violenţe întâmplătoare. Ce amantă nemaipomenită era, probabil că încă mai e. Am citit odată o carte de sex modern şi n-am găsit ceva care să nu fi făcut deja. Tânjesc după dansul meu. Cât de fragili suntem, din punct de vedere biologic. Supravieţuim timp de patruzeci şi trei de ani şi apoi bagă cineva un cuţit în noi, sau un glonte calibrul 38 şi gata, noapte bună. Accidentul ăla de vânătoare, de când aveam şaisprezece ani. Doi muncitori de la fabrica din Milwaukee, ieşiţi la vânătoare pe lacul Wells. Unul l-a împuşcat pe celălalt crezând că trage într-o căprioară. Eu eram prin apropriere şi i-am dus geanta doctorului. Le-am spus celor de pe ambulanţă că n-au nevoie de oxigen, însă au luat cu ei în pădure butelia. Era un glonte de 30.06, care îi intrase pe sub curea, îi lovise osul bazinului şi ricoşase în sus, rupând totul în cale şi ieşind chiar sub omoplat, unde făcuse o gaură cât un măr de mare. Aerul era rece, rana puţea şi ochii lui erau deschişi. Mi-o imaginez pe Sonia plimbându-se

prin Uffizi, cu un carneţel în mână, concentrată şi drăguţă. Cum îi zice râului ăluia din Florenţa? Trebuie să dorm puţin. Se crapă de ziuă şi azi trebuie să fiu cu ochii în patru.

De dimineaţă Nordstrom se bărbieri cu briciul, pe care-l ascuţise pe curea, aşa cum îl învăţase tatăl său, care insista că doar aşa puteai să te bărbiereşti cum trebuie. Scoase capul pe fereastră în timp ce-şi bea cafeaua de trei dolari cana, pentru a simţi căldura dimineţii târzii. Jos departe, pe o alee, un bărbat cu un şorţ alb murdar fuma o ţigară. Un bucătar ar trebui să-şi fumeze ţigara privind oceanul, se gândi el. Se îmbrăcă cu una din grandioasele lui cămăşi Hawaiiene (imprimată cu imaginea unui surfer pe fundalul unui asfinţit) şi cu o pereche de pantaloni largi. Se încălţă cu o pereche de ghete înalte până la gleznă şi într-una din ele ascunse briciul – care avea să-l incomodeze la mers, dar s-ar fi putut dovedi foarte util într-o încăierare.

Ajunse la restaurant cu o jumătate de oră înainte, aşa cum şi îşi propusese. Îl văzu pe italian mai jos pe stradă, într-o maşină parcată şi îi dădu zece dolari unui chelner pentru a-i duce un bilet pe care scria „Salut! Fii cu băgare de seamă.” Sarah era foarte frumoasă, când intrase întorsese multe capete. Se aşezară la o masă de lângă fereastra de pe colţ, iar el observă că bătăuşul dispăruse. Vorbiră o vreme despre dans, Nordstrom mâncă un steak tartar mare, să prindă puteri, iar ea trase de o salată. Începuse să danseze la zece ani, studiase cu Andre Eflevsky[29], care murise de curând. Spera să ajungă la Jacob’s Pillow[30] în iulie şi august. Era fiica unui profesor de drept de la Universitatea din New York. Fusese căsătorită cu Slats timp de trei ani. Era un tip interesant, însă un pic cam prea volatil. Nordstrom se gândi că până acum nu-i spusese nimic din care să reiasă că ar fi fost o fiinţă umană. Lăsa impresia unei fotografii sau a unei imagini văzute în oglindă. Spuse că trebuia să-i vorbească

între patru ochi şi că poate camera lui de hotel ar fi mai potrivită pentru asta decât un restaurant. Merseră pe jos şase sau şapte străzi până la hotel, cu Nordstrom şchiopătând puţin din pricina briciului din bocanc. Hotărî că-i plăcea New Yorkul foarte mult şi că dacă lucrurile se linişteau puţin, după ce făcea o vizită în Wisconsin, în New York ar fi vrut să urmeze cursurile de gătit. Chiar şi aerul urât mirositor părea bun, amestecul de ozon şi oxigen dădea dependenţă, mirosurile care veneau ieşeau din restaurante şi din gurile de aerisire ale metroului, admiratul bustului lui Balzac, sculptat de Rodin, chinuit de indigestia cauzată de un prânz prea bogat, iar aici, în East Side, cele mai uimitoare femei din lume. Dacă nu puteai să trăieşti în pădure pentru că simţeai că nu-ţi găseşti locul, aici trebuia să fie un loc foarte bun. Suburbiile de peste tot păreau încremenite într-o toropeală perpetuă. Nimic nu părea viu şi toţi copacii arătau ca şi când ar fi fost plantaţi. Se opri la un magazin să cumpere nişte brânză de capră din Normandia, învelită într-un ambalaj de paie care lăsa mirosul puternic să iasă. Se amuză de nerăbdarea ei şi prezise cu multă acurateţe ce avea să se întâmple: ea avea să-l seducă şi după aceea, prefăcându-se îngrijorată, avea să-i facă o ofertă generoasă. Nu era o actriţă prea bună. El se simţea uşor, chiar săltăreţ, în ciuda briciului din bocanc, se îndoia că se putea întâmpla ceva rău înainte de lăsarea întunericului.

Şi aşa se şi întâmplă. Odată ajunşi în cameră ea trăsese pe nas nişte cocaină şi Nordstrom refuzase. Se purta ca o fetişcană, dăduse drumul la radio şi îi făcuse chiar şi o demonstraţie de dans. Îşi scosese toate hainele, mai puţin lenjeria intimă, şi se fâţâise de colo-colo. Îi povestise cât de mult îi place de Laura şi de Sonia şi că era păcat că se întâmplase chestia aia nasoală. Făcuseră dragoste şi preţ de o jumătate de oră ea renunţase la rolul pe care-l juca şi făcuse pur şi simplu dragoste în linişte. Când ea era la baie Nordstrom îi scosese un pistol de

calibrul 32 din poşetă, apucându-l cu batista. Îl îndesase sub saltea, fluierând „Heart of My Heart”, cântecul acela vechi, de tavernă. Ea ieşise de la toaletă afişând o mină preocupată şi mai trase două linii de cocaină.

— Nu ştiu dacă te pot ajuta…

— Cu ce să mă ajuţi? Nu cred că mi mai scoală. Eşti ca o moară neferecată. Dumnezeule! Căscă prelung.

— Vreau să spun că te protejez de Slats. E foarte furios. De fapt nicio persoană care l-a lovit n-a mai trăit mult după aceea.

— Nici măcar mama lui? Nu l-a bătut nimeni niciodată? Pun pariu că tu l-ai mai plesnit, câteodată.

— Lasă glumele. Ţi-ar fi făcut felul încă de aseară, dar eu am zis „nu, Slats. N-a vrut”. Însă mai mult nu pot face. Se vedea că devine mai furioasă.

— Dar am vrut să-l lovesc. Şi-a bătut joc de cina pe care am organizat-o pentru fiica mea. Cred c-ar trebui să-mi ceară scuze. Să-i spui asta. N-are deloc maniere…

— Nu aşa merge treaba, ţăran idiot! Dacă nu eram eu, acum erai mort. M-am rugat de el şi într-un final mi-a spus azi de dimineaţă că acceptă zece mii ca să nu te omoare. Asta e oferta lui finală. Ai timp până mâine la miezul nopţii. Şi să nu-ţi treacă prin cap să fugi. O să te găsească. Are cunoştinţe peste tot.

— Spune-i că asta e şi oferta mea.

— Despre ce mama dracului vorbeşti? spusese ea, parcă scuipând cuvintele.

— N-o să-l omor până mâine seară. Aşa suntem chit. Nimeni nu omoară pe nimeni. Nimeni nu se duce la bancă. Toată lumea rămâne cu banii.

Plecase nervoasă, după ce îi scrisese un număr de telefon şi-i spusese că spera să-şi vină în fire. Nordstrom închisese radioul şi se concentrase asupra ideii de a-şi veni în fire. La drept vorbind nu se mai simţise niciodată atât de în firea lui. Îşi

fixase poziţia pe Pământ în mijlocul New Yorkului, în timp ce familia sa dispărea deasupra Atlanticului. Mama lui şi prietenul răposatului său tată, Henry, erau în nordul Wisconsinului. Mâncase deja de prânz şi făcuse şi sex. Urma un pui de somn de care simţea că are mare nevoie, o plimbare lungă şi o cină târzie. Poate şi un film. Dar încă se mai gândea la cum îl întrebase pe sefard despre Sarah vara trecută, cum îi crescuse curiozitatea după ce el îl avertizase în privinţa ei. O vreme se gândi să meargă la aeroport, sau pur şi simplu să închirieze o maşină. Sau să sune la Corpus Christi, imaginându-şi variante fără prea mult interes. Apoi se decise şi sună la recepţie, unde ceru să i se rezerve şi camera de lângă dormitorul apartamentului în care stătea. Apoi sună sefardul, foarte îngrijorat, spunându-i că avea un văr de-al doilea care locuia în Brooklyn, cam sărit de pe fix, care i-ar fi putut fi de ajutor. Nordstrom îl asigură că totul era aranjat şi că avea să-l sune dacă apăreau probleme. Recepţionistul veni cu cheia de la camera de lângă şi Nordstrom se pregăti pentru somn. Renunţă la ideea că toată chestia asta nu era corectă şi că încercarea de extorcare era una mult prea prost pusă în scenă pentru a fi luată în serios, chiar şi dublată de ameninţarea aceea. Mai târziu, spre seară, avea să-şi dea seama cum stăteau lucrurile; dacă nu se mai făcea nicio mişcare, dacă lucrurile se opreau aici, avea s-o lase şi el baltă.

Şapte ore mai târziu stătea aşezat într-un fotoliu, în camera nouă şi citea revista *Audubon.* Citise pe nerăsuflate *Tratat de descompunere* al lui E.M. Cioran, o carte pe care i-o lăsase Phillip. Cioran devenise imediat autorul preferat al lui Nordstrom şi chiar vroia să cutreiere librăriile în căutarea altor cărţi scrise de el. Îşi împrăştiase armele prin cameră; briciul pe pervazul unei ferestre larg deschise, pistolul lui Sarah, încă înfăşurat în batistă – amprentele s-ar fi putut dovedi folositoare, la un moment dat – şi chiar în faţa lui, pe un birou, o

sticlă de vin înfăşurată într-un prosop ud, pe care ar fi folosit-o ca pe o bâtă. Era conştient de totala absurditate a ceea ce făcea. Îi venea greu să nu zâmbească, în ciuda pericolului iminent, însă îşi închipuia că avea un fel de avantaj modest, amatoricesc: concentrarea lui era completă pentru că fie pierduse, fie dăduse altora tot ce mai avea pe lume. Trecu prin uşa dublă dintre cele două camere şi apoi prin faţa ferestrei care dădea spre stradă şi stinse lumina. Dacă urmărea cineva fereastra respectivă, ar fi putut crede că urma să se culce. Răspândise pe podea câteva cutii goale de bere, cu linguriţe în ele, în chip de sistem de alarmare. Îşi luă jurnalul, traversă dormitorul şi intră în camera nouă, lăsând uşa dintre cele două încăperi întredeschisă. Se îndoia că un interlop ar fi rezistat tentaţiei de a intra în noua cameră. Simţi nevoia să bea ceva, dar se abţinu.

18 iunie, 78: Fetele au plecat cu Phillip spre Europa astăzi la prânz. Stau aici şi-l aştept pe omul lui Slats, probabil italianul, să apară şi să mă mai ameninţe puţin – probabil urmează să mă şi bată puţin, pentru obrăznicia răspunsului meu la oferta lor. Ce surpriză va avea, asta dacă o să-mi iasă. Mâine o să uit de şcoli de gătit, o să caut şi cărţi de Cioran. Mi-au plăcut capitolele „Aroganţa rugăciunii”, „Fărădelegile curajului şi-ale fricii”, „Deriziunea unei vieţi noi”, „Cedarea în faţa nopţii” şi „Întorcând spatele timpului”. În ciuda faptului că Phillip este un idiot patentat, ar trebui să-i trimit o scrisoare de mulţumire. Aş mânca nişte peşte prăjit. Aş bea ceva. Aş poseda o femeie frumoasă. Mă întreb ce face Cioran în fiecare zi de scrie aşa, de pe culmile disperării. Ar fi cam deplasat să îi scriu şi să-l întreb asta, deşi cred că e destul de fericit, dacă a reuşit să se descarce prin scris. Nu sunt o persoană violentă şi nu mă interesează violenţa. Media romanţează tot timpul mizeriile astea. N-am citit niciodată vreo ştire corectă despre persoane pe care le ştiam. Lumea întreagă este haotică. Toţi se

chinuie să reziste acestui principiu, asta poate vedea oricine încearcă să studieze feţele oamenilor. Prima dată ar trebui să fiu avertizat de zgomotul liftului, asta dacă nu cumva alege să urce pe scări. Încuietorile uşilor sunt utile doar când vine vorba despre cei mai leneşi şi nepricepuţi infractori. Îmi doresc să fi avut cu mine un câine de genul uriaşului ăla Bouvier care fusese lovit de maşină pe plajă. O chestie oribilă să ţii un astfel de câine în oraş. Sefardul mi-a povestit despre un restaurant cu specific spaniol unde se găteşte o excelentă tocăniţă de calamar. Poate mâine seară. Am uitat că am tot bănetul ăla cu mine, până când am plătit nota la Melon şi am simţit umflătura. Sarah are o fofoloancă foarte frumos formată. O minune desenată foarte inteligent, amin. Mi-am amintit că aş fi putut să-l sun pe vechiul meu prieten care e foarte sus în DEA[31], să-l scarmene puţin pe Slats. Dar în mod ciudat nu-mi doresc să văd pe nimeni la închisoare. Şi e mai bine să învăţ să fac lucrurile şi singur în viaţa asta nouă pe care mi-am ales-o după un studiu atent. E miezul nopţii.

Nordstrom se ridică de la birou şi se uită în jur, în semicercul pe care-şi poziţionase armele. Îmbrăcat doar în pantalonii de pijama, schiţă un mic dans în faţa oglinzii, apoi stinse lumina. Dacă lucrurile aveau să meargă bine, avea să-şi închirieze o cameră sau un apartament micuţ şi avea să-şi ia un radio, ca să-şi poată relua sesiunile de dans. Plătise în avans pentru o săptămână întreagă apartamentul în care stătea: peste două sute de dolari pe zi – se gândise că poate ar fi avut nevoie de spaţiu pentru a primi oaspeţi – dar acum îşi dădea seama că va trebui să facă economii. Încercă să îşi scoată tot din minte, ca să se poată baza în totalitate pe auz. De asta îşi şi lăsase ceasul în dormitor – lucrurile de genul ăsta se mişcau într-o altă cadenţă şi ceasul n-ar fi reprezentat decât o inutilă distracţie. Descoperise că dacă nu încerca să îşi fixeze imaginile mentale, indiferent de cât de fascinante

erau, acestea dispăreau, până la urmă. Veneau de la stânga la dreapta: Sonia în leagăn, tunete şi fulgere deasupra lacului şi o macara zburând deasupra suprafeţei apei, care lucea de parcă ar fi fost din metal. Mama culegând căpşune sălbatice, o epavă de maşină pe autostrada spre San Diego, dansul din Brookline, sparanghelul din Marblehead, o femeie pe care n-o mai văzuse niciodată în viaţa lui. Acum ochii lui erau fixaţi pe un ciob de lumină care se vedea deasupra clădirii vecine. Se dovedi a fi luna, acum aproape plină. Razele ei îi luminară camera şi picioarele goale pe podea. O cutie de bere goală se rostogoli, făcând să zornăie linguriţa din ea. Se ridică în picioare şi îşi lipi spatele gol de tocul uşii. Viitorul venea cu o cadenţă de cinci respiraţii pe minut şi îşi simţea inima prea sus între coaste. Îl apucase o mâncărime chiar sub elasticul pijamalei. Apoi uşa se deschise şi bărbatul făcu trei paşi înăuntru, se opri, se întoarse pe jumătate şi mai făcu trei paşi. Nordstrom se sprijini de perete, îşi luă avânt şi sări dintr-o parte în alta a camerei, prinzându-l pe bărbat din spate, de mijloc; din doi paşi grei reuşi să-l dezechilibreze şi să-l proiecteze pe fereastră înainte ca tipul să înceapă măcar să se zbată. Abia reuşi să nu cadă şi el, agăţându-se de cerceveaua ferestrei. În cădere bărbatul respectiv nu scoase niciun sunet preţ de câteva etaje, apoi începu un urlet care slăbea în intensitate pe măsură ce distanţa se mărea, până când trupul se prăbuşi peste pubelele de gunoi. Lui Nordstrom îi trecu în mod ciudat prin cap că era parcă ar fi aruncat o ancoră grea într-un loc adânc unde, din motive ciudate, nu era pic de apă. Aruncă şi pistolul lui Sarah pe fereastră, apoi îşi şterse transpiraţia de pe faţă cu batista în care îl învelise. Luna arunca o lumină intensă şi dulce pe faţa şi pe pieptul lui. Turiştii uită adesea să admire cum străluceşte luna în New York City.

A doua zi de dimineaţă poliţiştii ajunseră când el abia ieşise de sub duş. Îşi bea cafeaua şi stătea de

vorbă cu maică-sa. Îi pofti înăuntru şi încheie rapid conversaţia; ea plănuia să facă o excursie în Hawaii cu verişoara ei, Ida, în noiembrie. Sperau să-l vadă pe Jack Lord filmând pentru *Hawaii Five-O*[32]. Unul dintre detectivi acceptă o ceaşcă de cafea în timp ce al doilea se uita pe geam. Amândoi erau plictisiţi. Nu, Nordstrom nu auzise nimic. Dormise tun. Sărbătorise un pic prea mult cu o seară înainte. Fiica lui terminase studiile la Sarah Lawrence, a opta din clasa ei. De ce închiriase camera de lângă? Crezuse că fosta sa soţie şi fiica lor aveau să mai stea încă o zi cu el. Merse până la fereastră şi se uită în jos împreună cu ei. Oh, ce păcat! Bietul om! Sinucidere. Poate, dar nu era nici oaspete al hotelului, niciun cetăţean model. De fapt era un bătăuş şi ei încercau să-şi dea seama ce căuta el prin zonă. Era o dimineaţă destul de caldă şi Nordstrom le oferi câte o bere, dar ei îl refuzară politicos. Mai aveau de vizitat oaspeţii de la mai multe etaje. Mulţumesc.

Abia ieşiseră detectivii din cameră când îl sună Sarah, ca răspuns la telefonul pe care el i-l dăduse lui Slats înainte să se culce. Nordstrom fusese foarte grav. Prizonierul făcuse o mărturisire completă şi apoi, îndurerat, se aruncase pe fereastră. Poate nu ştia la ce etaj era, poate nu numărase bine etajele în lift. Cine ştie. Insistase ca ea şi Slats să se întâlnească la prânz cu el, la restaurantul japonez de la Waldorf. Acolo puteau lămuri totul. Nordstrom îşi făcu planuri pentru cină cu sefardul, gândindu-se că acesta ar putea să-i recomande o şcoală bună de bucătari.

Adevărul era că avea nişte sentimente contradictorii despre ceea ce făcuse, însă nu avusese de ales. Infractorii ăştia ar fi ajuns să-i ameninţe familia. Şi în sufletul lui se pregătise şi pentru un alt deznodământ al nopţii care tocmai se încheiase. În acelaşi timp, nu era de colo să arunci un om pe fereastră. Foarte rar se năştea pe Pământ un om atât de rău încât să merite să moară. Se

îmbrăcă şi luă la puricat librăriile din zonă, căutând, cu ceva succes, cărţi de-ale lui E. M. Cioran – le găsise în sfârşit la o librărie Books and Company, deschisă de curând lângă Whitney.

Când ajunse la Waldorf, Sarah şi Slats erau deja la masă, fără îndoială veniseră mai devreme pentru a evalua locul. Nordstrom abia fusese condus la masă de o gheişă vopsită în culori vii, când un vechi coleg din industria petrolului, foarte împopoţonat, se opri la masă. Nordstrom îi făcu cunoştinţă cu invitaţii lui, însă conversaţia intră într-o pasă proastă imediat ce el menţionă că nu îşi dorea nimic altceva decât să se înscrie la o şcoală de bucătari. Slats era foarte elegant, îmbrăcat într-un costum de vară albastru, de reiat. Petrolistul plecă de la masă şi le sosiră băuturile.

— Acum eşti un ucigaş, plescăi Slats pe un ton atoatecunoscător şi Sarah dădu afirmativ din cap.

— Exacto, spuse Nordstrom cu o tonalitate ciudat de muzicală. Vroia să-i facă să se simtă inconfortabil. În clipa asta, sub masă am un pistol calibrul 44 îndreptat spre coaiele tale şi mă gândesc să îţi zbor curul în legitimă apărare. Slats făcu ochii mari, neîncrezător şi alarmat în acelaşi timp. Nordstrom îi făcu cu ochiul lui Sarah, rânjind ca un nebun şi strigă: Bang! Câteva capete se întoarseră alarmate spre ei şi Slats îşi vărsă paharul. O gheişă se repezi spre masa lor. Le-am spus o glumă la care poanta este „Bang!”, explică Nordstrom cu voce tare tuturor celor din restaurant. Vreau trei sashimi şi o tempura mare de calamar. Şi aduceţi-i omului ăstuia încă o băutură. Gheişa făcu o plecăciune.

— Eşti nebun de legat, insistă Slats.

— Exacto. Voiam să mă asigur că am toată atenţia voastră.

— Oh, omule, acum chiar ai dat de necaz, dădu Slats din cap.

— Da, da, aşa e… începu Sarah să-i ţină isonul, dar observă privirea de nebun a lui Nordstrom şi se

opri. Acesta se uita la amândoi cu capul uşor înclinat într-o parte.

— Cred c-ar trebui să încetaţi amândoi cu mascarada asta, altfel cred c-am să smulg inima cuiva din piept. Nu sunt în stare să înghit mai mult rahat de-atât, înţelegeţi? L-aţi trimis pe prostovanul ăla bătăuş peste mine şi eu am dovedit că nu ştia să zboare, dar chiar deloc. Acum, dacă tot am mărturisirea asta…

— Tipul ăsta n-ar fi vorbit niciodată, îl întrerupse Slats, înţelegând pentru prima dată pe deplin ce se întâmpla la masă.

— Asta e părerea ta, idiotule. Nordstrom aprecia maxim puritatea jocului său de teatru, o reprezentaţie unică până acum în viaţa lui. Am lucrat ca specialist în interogare la Forţele Speciale în Da Nang[33], în şaişapte. Uneori îi aruncam din elicopter şi uneori îi strângeam de gât. Aveau gâturi tare subţiri. Nordstrom se prefăcu că ştrangulează pe cineva. Prietenul vostru a fost un caz special. L-am adormit cu o lovitură de bâtă şi când s-a trezit n-a fost foarte amabil, aşa că am împletit un prosop ud şi i l-am îndesat în gură, să nu muşte. Apoi am băgat patru degete, am tras busc şi i-am scos dinţii din faţă. Mărturisirea completă se află într-o cutie de valori la Chase Manhattan, împreună cu un dinte de aur. Nordstrom văzuse dintele de aur al italianului la restaurant. Apoi l-am aruncat pe muist pe fereastră. După aceea te-am sunat şi m-am culcat.

Veni sashimi-ul şi Nordstrom îi avertiză să nu îşi pună prea multă pastă de hrean. Slats se uita la el, simţindu-se un pic încolţit. Toată tărăşenia asta nu fusese prea bine gândită, şi avantajele lui începeau să dispară.

— Ăsta e peşte crud, nu-i aşa? Nordstrom dădu din cap. Slats ezită la început, apoi, plăcându-i peştele, începu să mănânce repede. Poate e egalitate. Rahat, Berto avea la el o mie de verzişori de-ai mei. La ora asta un detectiv e la hipodrom, cu

banii mei. Ai nevoie de nişte praf magic? Slats îi făcu semn chelneriţei şi arătă spre farfuria din faţa lui. Mai vreau, spuse el.

— Nu, mulţumesc. Nu cred. Sau poate aş putea să cumpăr puţină, pentru un prieten. Veni şi tempura şi Nordstrom îi servi.

— Uite-te la mine cum bag în mine rahaturile astea, şi tata a murit în Iwo Jima, râse Slats. Pentru tine, preţul e de cinci sute de dolari pentru un sfert. Parcă-l văd pe detectivul ăla cumpărându-i nevestisii homar cu banii mei.

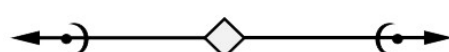
— Chiar îmi pare rău că te-am lovit. De obicei nu reacţionez cu atâta rapiditate, dar trăsesem nişte cocaină la toaletă şi am uitat că eşti căsătorită.

Sarah îi explică faptul că nu era decât o modalitate de a face bani, o schemă, şi că de fapt nu erau căsătoriţi. Bogătaşii erau întotdeauna atinşi la coarda sensibilă când vedeau că e bruscată şi ieşeau repede la interval cu banii, ca să scape din ghearele lui Slats. În cazul lui Nordstrom hotărâseră să meargă mai departe pentru că erau convinşi că era cam bătut în cap. Slats era curios în privinţa itinerariului excursiei de care el uitase. Ideea călătoritului în străinătate îi aminti brusc lui Nordstrom de fotografiile din *National Geografic,* cu bărbaţi viguroşi tunzând oi, fotografii făcute în locuri îndepărtate. Mai stătură de vorbă preţ de o jumătate de oră şi Sarah îi sugeră o şcoală de bucătari din Waverly Place, pentru când avea să se întoarcă. Slats insistă să plătească el masa. Nordstrom numără în poală o mie cinci sute de dolari din teancul pregătit pentru BMW-ul Soniei. Sarah îi strecură pe sub masă un săculeţ cu cocaină.

— Am mai pus o mie pentru ce-ai pierdut cu Berto. Am vrut să fim chit. Acum toată lumea e chit, mai puţin Berto.

Ieşiră din restaurant într-o sală care dădea în holul hotelului. Slats îl bătu pe Nordstrom pe umăr.

— Stai liniştit. Era un ticălos.

La miezul nopţii Nordstrom stătea în întuneric în dormitorul lui de la hotel, uitându-se la lună şi gândindu-se la frunzele nuferilor. Sonia insistase să meargă la Muzeul de Artă Modernă, să vadă tablourile acelea imense cu nuferi, de Manet, aşa că se dusese după prânz şi se holbase la ele vreme de o oră, cu mintea perfect goală. Acum, în lumina lunii, toate frunzele de nufăr de pe lacurile din nordul Wisconsinului se învârteau în faţa lui. Uneori aveau flori mici, de un gălbui untos şi uneori aveau flori mari şi albe, pline de un parfum puternic şi supranatural pe care-l putea simţi douăzeci şi cinci de ani mai târziu, într-o cameră de hotel. Nu ştia încă dacă dimineaţă avea să plece în excursia lui sau într-o vizită de câteva săptămâni în Wisconsin. Sub frunzele nuferilor se ascundeau peştii şi el obişnuia de asemenea să înoate pe sub ele şi să le privească de jos, văzându-le ca pe nişte insule mici şi verzi în aerul care reflecta lumina. Îi dăduse cocaina sefardului, la cină. Acesta fusese uşurat, dar şi mirat în acelaşi timp când îl auzi pe Nordstrom insistând că Slats şi Sarah erau „oameni de treabă". Sefardul venise însoţit de o englezoaică nevrotică, cu un fund perfect. Voia să îşi cheme o prietenă, pentru Nordstrom, însă el spusese că nu e nevoie. Chiar era cam obosit. Respiratul întins pe pat, în lumina lunii, părea să fie suficient, deocamdată. Mai întâi trebuia să tragi aer în piept, apoi să-l dai afară, şi aşa mai departe. Era uşor dacă încercai să rămâi calm.

Epilog

Spre sfârşitul lui octombrie, la un an după moartea tatălui său, o luă cu maşina spre sud, într-un Plymouth din şaizeci şi şapte pe care plătise şapte sute de dolari. Nu se grăbea deloc şi nu mergea după un traseu anume, ci doar se folosea uneori de o hartă rutieră Rand McNally, aşa că se opri în Savannah, cumpără două cauciucuri noi şi se gândi că oraşul era prea drăguţ pentru gustul lui. Voia să evite locurile cu atâta conştiinţă de sine. În portbagaj avea o valiză, o cutie cu cărţi şi o cutie plină cu diverse echipamente de gătit – la astea nu reuşise să renunţe în ciuda deciziei lui de a călători cu puţine bagaje. Nu era nici fericit, nici nefericit. Refuza oraşele unul altul, dorind doar să vadă cum merg lucrurile. Într-un final, spre finalul lui noiembrie, se angajă într-un mic restaurant pescăresc cu o reputaţie bună din Islamorada, Florida, pe un salariu extrem de mic. Nu peste multă vreme degetele îl dureau de la curăţat creveţi şi decorticat crabi. Fusese înţepat destul de tare în palmă de un crab de stâncă şi învăţase astfel să fie mai atent. După o lună i se permisese să gătească o specialitate zilnică. Locuia într-o cabană pentru turişti, cu o singură cameră, la capătul unei alei presărate cu cochilii sparte, străjuită de mangrove umede şi mărginită de o lagună nenavigabilă. Avea o maşină de gătit mică, pe gaz, un pat dublu, o masă cu tăblia din plastic laminat, podeaua era acoperită cu linoleum, avea o lampă cu picior negru şi cu abajurul cu model leopard, un aer condiţionat rahitic şi trei scaune de rattan. Erau foarte mulţi ţânţari, care pe el nu-l deranjau, era obişnuit cu ei din Wisconsin. Îşi ţinea banii într-o cutie goală de suc de portocale, întoarsă cu fundul în sus, în congelator, pentru că nu voia să se lege la cap cu banca. Gândacii care mişunau peste tot nu-l deranjau, pentru că-şi dăduse seama că nici nu

mâncau mult, nici nu muşcau sau înţepau. Într-o zi se bucurase să vadă un şarpe cu clopoţei destul de mare în resturile umede de palmier din spatele cabanei. Îşi cumpărase o barcă cu vâsle şi aproape murise într-o zi când i se rupsese un furchet şi fusese tras în larg de un val puternic – marea era agitată. Stătuse o zi întreagă pe mare, scoţând apa din barcă cu pălăria şi vâslind cu o singură ramă. Până la urmă fusese salvat de nişte pescari şi petrecuse două zile în spital, tratându-şi arsurile severe suferite şi simţindu-se ca un rahat idiot. Neatenţia se plătea scump, se gândise el, în viaţa asta nouă, unde era extrem de vulnerabil. Cheltui un teanc destul de consistent din banii din frigider şi îşi cumpără o barcă Boston Whaler cu un motor Evinrude de şaizeci de cai, după ce se informase în prealabil şi aflase că era cea mai stabilă barcă pe care o putea cumpăra. Cu ajutorul unei prăjini lungi pe care o păstra legată de-a lungul copastiei putea traversa laguna când fluxul era destul de mare, aşa că o ţinea lângă cabană. Îşi cumpără o lansetă, nişte momeli, o mască de scufundat şi labe şi o carte de biologie marină. Cutreieră porţiunile de ţărm care erau acoperite în timpul fluxului şi de pe care apa se retrăgea la reflux, studie fundul apei, pescui pe canale, identifică peştii pe care-i prindea în carte şi apoi le dădu drumul. Muncea şase zile pe săptămână, însă dimineţile şi zilele de luni le avea libere, şi atunci pleca în explorare. Când începu să se simtă mai confortabil în apele acelea ciudate, îşi cumpără hărţi hidrografice, o platformă auto pentru barcă şi în zilele de luni pleca spre Big Pine, o zonă bogată în păduri de mangrove, ostroave şi porţiuni de teren care rămâneau izolate în timpul fluxului. Într-o zi caldă, în timp ce pescuia într-un canal adânc, agăţă un tarpon şi fu şocat de modul în care acesta ţâşnise din apă lângă barcă şi îşi arcuise corpul argintiu şi branhiile înainte să rupă firul. În ziua aceea numărase o mie de nuanţe de turcoaz în apă. Devenise un admirator fervent al apei, al

vântului şi al norilor, pe lângă faptul că devenise bucătar. Noaptea dansa pe muzica pe care o asculta la radioul cu tranzistori. Pentru localnici era o sursă de amuzament şi în acelaşi timp inspira un respect deosebit. Avusese o minunată aventură cu o chelneriţă cubaneză, de-o vârstă cu el. Ea avea un mic casetofon portabil şi îl învăţase dansuri latino. Căpătase şi mai mult respect din partea localnicilor după ce dăduse afară din restaurant doi beţivi agresivi într-o seară – pe unul îl lăsase lat cu un singur pumn. Însă cei doi îi amintiseră într-un mod neplăcut de Berto, şi când ajunsese acasă vărsase câteva lacrimi.

Scrisese şi primise scrisori lungi de la fiica lui, din Florenţa, schimbase impresii cu Phillip despre E.M. Cioran. După ce chelneriţa cubaneză plecase de la Islamorada la Miami, avusese o relaţie scurtă, de trei zile, cu o studentă cam posomorâtă, căreia nu-i prea plăcea să facă sex. Mama lui îi scrisese că reuşise să-l vadă pe Jack Lord în Honolulu. Ea şi Henry plănuiau să facă o excursie de două săptămâni în sud, în aprilie, când nu era sezon turistic şi Nordstrom avea să fie mai liber. Trebuiau să ia autobuzul, pentru că Henry considera avioanele o insultă la adresa vieţii lui şi la adresa vieţii cerului. Într-o zi, în timp ce conducea, Nordstrom văzu o murenă şi un rechin cu înotătoare negre şi fu foarte încântat. Într-o seară, în timp ce-şi luase o pauză de fumat, în spatele restaurantului, Nordstrom urmări două chelneriţe cum se apropie, cum se opresc şi încep să şuşotească. Când ieşea seara în pauze, Nordstrom obişnuia să stea pe o bucată mare de coral, sute de kilograme de fosile sfărâmate de nevertebrate marine. Bea un pahar mare de piña colada rece, fuma o ţigară şi privea oceanul. Niciunul dintre ceilalţi angajaţi ai localului nu îi ocupa locul, datorită poziţiei sale ierarhice. Acum chelneriţele se apropiară de el, amândouă plinuţe şi amândouă chicotind – una dintre ele avea nişte trăsături măslinii foarte fine. Îi oferiră un joint

şi el trase rezervat un fum lung. Problema lor era că într-un bar de pe Route 1 se organiza o serată de dans şi ele n-aveau cu cine să meargă şi nici nu vroiau să meargă singure într-un bar. Nordstrom era încurcat. Nu dansase niciodată în public. Oh, Iisuse, de ce nu? îşi spuse el în gând. Odată ajuns în bar, dansase cu cele două fete şi cu oricine mai dorise să danseze cu el până la patru dimineaţa, când formaţia îşi terminase programul. Apoi continuase să danseze singur, pe muzica de la tonomat, până la patru şi jumătate dimineaţa, când toată lumea trebuise să plece acasă.

Sfârşit

O incursiune pasională în cele mai ascunse secrete ale iubirii, trădării și legăturilor de sânge, imposibil de desfăcut, romanul LEGENDELE TOAMNEI spune o poveste plină de forță despre trei frați care fac eforturi să rămână împreună, dar și despre femeia care intervine între ei.

Când speranțele se risipesc ca fumul de țigară sau sunt ucise de gloanțele unui război străin ori de răcnetul unui urs ce scrutează depărtările, realitatea se transformă în legendă.

Familia Ludlow, retrasă în peisajul feeric al munților Montana, duce o existență liniștită până la izbucnirea Primului Război Mondial. Atunci, cei trei frați – Alfred, Tristan și Samuel – ignoră interdicția tatălui lor, colonelul William Ludlow, care abandonase o carieră militară strălucită, dezamăgit de atitudinea guvernului față de indieni. Ei pleacă să lupte alături de mezinul familiei, Samuel, marcat de un idealism exacerbat.

Va rămâne la fermă logodnica lui Samuel, Suzana. Dar sufletul și viața ei vor fi erodate de zadarnica așteptare a logodnicului ucis pe front și, ulterior, a iubitului ei, Tristan, al cărui farmec sălbatic o înlănțuie cu forța unei iubiri irezistibile.

Moarte, devotament, onoare, înfrățiri mistice (Tristan se înfrățește spiritual cu ursul vânat în copilărie) dezlănțuie instincte animalice, pasiuni, iubiri – toate împletindu-se în destinul unei familii.

LEGENDELE TOAMNEI este, cu siguranță, o carte ce farmecă, permițând experimentarea căderii în abisurile unor suflete, ale unor vieți – o lectură tulburătoare, de neuitat.

EDITURA ORIZONTURI

[1] *Jean Louis Rodolphe Agassiz* (n. 28 mai 1807, Motier – d. 14 decembrie 1873, Cambridge, Massachusetts) a fost naturalist, geolog şi profesor american de origine elveţiană (N.tr.).

[2] Orkney este un arhipelag de 70 insule din nord estul Scoţiei, din care 20 sunt locuite (N.tr.).

[3] Curent oceanic cald, de suprafaţă, din nordul Oceanului Atlantic (N.tr.).

[4] Popor indigen care a trăit în Podişul Columbiei din regiunea Pacificului de Nord-Vest al Statelor Unite (N.tr.).

[5] Legea Prohibiţiei Naţionale. Perioada prohibiţiei alcoolului în America anilor 1920-1933 a avut efecte negative, subminând societatea şi stimulând criminalitatea (N.tr.).

[6] Fermă (N.tr.).

[7] Martha Graham a fost o dansatoare-coregrafă americană privită ca unul dintre pionierii dansului modern. A inventat un nou limbaj al mişcărilor, şi l-a folosit pentru a descoperi pasiunea, furia şi extazul comune experienţei umane.

[8] Sarah Lawrence College – prestigios colegiu privat din New York, unde se studiază artele.

[9] Ceai oolong – ceai ale cărui frunze sunt lăsate să fermenteze parţial înainte de uscare şi care combină caracteristicile ceaiului verde şi ale celui negru.

[10] Fel de mâncare tradiţional din ţările nordice, constând în peşte uscat la vânt şi leşie. Are o textură gelatinoasă.

[11] Celebră enciclopedie de limbă engleză.

[12] Celebră serie de cărţi pentru copii.

[13] *Sefarzii* sunt evreii de rit spaniol ce au emigrat la sfârşitul secolului al XV-lea din Spania şi Portugalia în nordul Africii, în Italia, în Orientul Apropiat, în peninsula Balcanică şi în Sudul României, ulterior şi în Anglia, Olanda şi America.

[14] Termen peiorativ folosit pentru afroamericani de către evrei.

[15] Jidda, cunoscut şi sub numele de Jeddah sau Djedda – este un oraş din Arabia Saudită situat pe coasta Mării Roşii al cărei port este.

[16] Organizaţia Ţărilor Producătoare de Petrol.

[17] Aeroportul Internaţional din Boston.

[18] Supă de peşte tradiţională, specific franţuzească.

[19] Aeroportul Internaţional din Chicago.

[20] „Nord storm” în original.

[21] Galeria Uffizi – cel mai cunoscut muzeu situat în apropiere de Piazza della Signoria din Centrul Istoric din Florenţa din regiunea Toscana, Italia.

[22] Un stil de gătit creat de Michel Guérard, un chef francez, care recreează versiuni mai lejere, mai simple ale felurilor de mâncare specific mai tradiţionalului stil nouvelle cuisine.

[23] Celebru film american, o dramă istorică regizată de Louis Malle, cu Brooke Shields, Keith Carradine şi Susan Sarandon, care spune povestea unei prostituate de 12 ani dintr-un bordel din New Orleans, la începutul secolului douăzeci.

[24] Firmă de brokeraj americană, cu o veche tradiţie în domeniul vânzării şi cumpărării de acţiuni.

[25] Organizaţie caritabilă care se ocupă cu ornitologia, protecţia păsărilor etc., numită aşa John James Audubon, un ornitolog, naturalist, vânător şi pictor francez-american.

[26] Adept al psihologiei analitice create de Carl Jung, şi care îşi are originea în psihanaliza freudiană.

[27] Fedor Adrianovich Jeftichew cunoscut sub numele de scenă Jo-Jo the Dog-Faced Boy a fost un artist de circ rus, cunoscut mai degrabă pentru pilozitatea excesivă, cauzată de o boală endocrină.

[28] Marvin a fost gazda unui program de televiziune în care se difuzau filme horror şi de categoria B, program ce a apărut original pe reţeaua TV din Chicago WBKB, din 1957 până în 1959.

[29] Celebru dansator rus, care a emigrat în SUA, şi după ce s-a retras din activitate şi-a deschis o prestigioasă şcoală de balet la New York.

[30] Centru de dans, şcoală de dans şi spaţiu de reprezentaţii situate în Becket, Massachusetts, în Berkshires. Organizaţia este cunoscută pentru cel mai vechi şi mai apreciat pe plan internaţional festival de dans din Statele Unite.

[31] Drug Enforced Administration – Agenţia Antidrog.

[32] Celebru serial poliţist american.

[33] Oraş în Vietnam, al treilea port ca mărime.

CUPRINS

Table of Contents